

محمد - ﷺ - خاتم النبيين - سنهالي

නවී තුමාගේ ජීවන චරිතය

شعبة توعية الجاليات بالزلفي

هاتف: ٠٦ ٤٢٣٤٤٦٦ فاكس: ٠٦ ٤٢٣٤٤٧٧ ص.ب: ١٨٢

199

محمد ﷺ خاتم النبيين

أعدده ترجمه للغة السنهالية :

شعبة توعية الجاليات في الزلفي

الطبعة الثانية : ١٤٣٥/١ هـ

ح) شعبة توعية الجاليات بالزلفي، ١٤٣٥ هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

شعبة توعية الجاليات بالزلفي

محمد ﷺ خاتم النبيين - الزلفي

٨٤ ص؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ١- ٤٤-٨٠١٣-٦٠٣-٩٧٨

(النص باللغة السنهالية)

١- السيرة النبوية

أ. العنوان

١٤٣٤/١٠٦٩٧

ديوي ٢٣٩

رقم الإيداع : ١٤٣٤/١٠٦٩٧

ردمك : ١- ٤٤-٨٠١٣-٦٠٣-٩٧٨

الصف والإخراج: شعبة توعية الجاليات في الزلفي

محمد ﷺ خاتم النبيين

නවීනවයට පෙර අරාබිවරුන්

අරාබිවරුන් අතර පිළිම වැදුම ප්‍රධාන ආගමක් ලෙස පැවැත් වූනි. සත්‍ය (ගක්තිමත්) ආගමට එරෙහි පිළිම වැදුමෙහි යෙදූ නිසා ඔවුන්ගේ කාල පරිච්ඡේදය අයිසාමුල් ජාහිලියියා (අඤාන කාලය) යනුවෙන් හැඳින්විය. අල්ලාහ් හැර ඔවුන් වැදුම්කළ ප්‍රසිද්ධ පිළිමයන් ලෙස හැඳින්වූයේ අල්ලාන්, අල් උස්සා, මනාන් හා හුබලේ යනාදීන්ය. නමුත් අරාබිවරුන් අතර ක්‍රිස්තියානිත්ද, යුදෙව්වන්ද, ගිනි වැදුම්කරුවන්ද සිටියහ. එසේම, ඔවුන් අතර නබි ඉබ්රාහිම් (අලෙල) තුමාගේ පරිගුද්ධ ආගම අනුගමනය කළ පිරිස්ද ස්වල්ප වශයෙන් සිටියහ.

ආර්ථික වශයෙන් එහි වාසය කල ‘බදව්’ යනුවෙන් හඳුනන ගැමියන් සිව්පාවන් තණකැම සඳහා දක්කන එඩීරවරුන් ලෙසද, නගර වැසියන් ව්‍යාපාර හා ගොවිතැන් කරමින්ද ජීවත් වූහ. ඉස්ලාම් ප්‍රසිද්ධවීමට කලකට පෙර සිට මක්කාව අරාබි අර්ධ ද්වීපයේ වැදගත් වෙළඳ නගරයක් බවට පත්ව තිබින. වෙනත් ප්‍රදේශ මෙන්ම මෙහිද ශිෂ්ටාචාර ජනපදයන්ද තිබින.

සමාජයීය අතින් එහි අපරාධයන් පිරිහී තිබින. අසරණයන් ගේ අයිතිවාසිකම් පැහැර හැරීම, ගැහැනු දරුවන් (පණ පිටින්) වළලීම, ගරුකම නොසැලකීම, බලවතුන් අසරණයන්ගේ සම්පත් සුරා කෑම, සීමාවෙන් තොරව බහුභාර්ය සේවනයේ යෙදීම, ස්ත්‍රී දූෂණය පැතිරීම හා අල්ප හේතූන් මත ගෝත්‍රයන් අතර යුද්ධ

කිරීම යනාදියත් පිරිහී තිබින. මෙවැන්නන් ඉස්ලාම් ප්‍රසිද්ධ වීමට පෙර අරාබි අර්ධද්වීපයේ පැවැති දුෂිත සිද්ධීන්ය.

කුරෙෂි වරුන්, තනිතායක මුහම්මදු (සල්) තුමාගේ සියාච්ච අබ්දුල් මුත්තලිබ්ගේ ගෝත්‍රය හා ඔහුගේ සම්පත් මුල්කරගෙන ආඩම්බරවෙමින් සිටියහ. අබ්දුල් මුත්තලිබ් දිනක් අල්ලාහ් තමාට පිරිමි දරුවන් දස දෙනෙක් ලබා දෙන්නේ නම්, මවුන් අතර කෙනෙකුට දෙවියන් ලගාවීම සඳහා බිලිදෙන බව භාරවිය. ඔහු භාරවූ පරිදි අල්ලාහ් ඔහුට පිරිමි දරුවන් දස දෙනෙකු ලබා දුන්නේය. මවුන් අතර මුහම්මදු (සල්) තුමාගේ පියාච්ච අබ්දුල්ලාහ්ද කෙනෙකි. තම භාරය ඔප්පු කිරීමට අබ්දුල් මුත්තලිබ් සැරසූවිට, ‘මෙය මිනිසාගේ පාරම්පරික කාර්යයක් නොවන’ බව පවසමින් එය වළක්වාලීමට මිනිස්සු ඉදිරිපත් වූහ.

පසුව මවුහු ඒ සඳහා වන්දියක් වගයෙන් අබ්දුල්ලාහ් හා මවු වන් දස දෙනා අතර කුසපත් ඇදී (නිර්ණය කිරීම)ටද, එහිදී අබ් දුල්ලාහ්ගේ තම ඇදෙන්නේනම්, ඒ සඳහා මවුවන්ගේ සංඛ්‍යාව වැඩි කිරීමටද එකඟ වූහ. ඒ අනුව මවුන් කුසපත් ඇදූහ. දස වතාවක්ම අබ්දුල්ලාහ්ගේ තමම ඇදුනේය. පසුව ඒ අනුව මවුන් මවුවන් සියයක් කපා බිලි දුන්හ.

අබ්දුල් මුත්තලිබ්ට තම පුත්‍රයන් අතර තම සිතින් ඉමහත් ප්‍රිය කරන පුත්‍රයෙකු ලෙස අබ්දුල්ලාහ් පත්වූයේ, විශේෂයෙන් මෙම සිද්ධියෙන් පසුවය. අබ්දුල්ලාහ් තරුණ වියට පත්වූවිට ඔහුගේ පියා බණු සහ්රා සමාජයෙන් ආමිතා බිත්ත් වහබ් (වහබ්ගේ දියණිය වන ආමිතා) යන තරුණිය තෝරා ඔහුට ඇය විවාහ කර දුන්නේය.ආමිතා තබ්තුමාව ගැබ්වී මාස තුනෙන් පසු අබ්දුල්ලාහ් වෙළඳ කණ්ඩායමක් සමග සිරියාව කරා පිටත් විය.ආපසු පැමිණෙන්නවිට අතරමගදී ඔහු අසනීපයට පත්විය. මදි

තාවේ බණ්ණ නප්පාඨ ගෝත්‍රයේ තම මාමාවරුන් වෙත නැවතී සිටින චරිතයට පත්ව එහිදීම භූමිදානය කරන ලද්දේය.

ආම්නාගේ ගැබ් කාලය සම්පූර්ණවීමෙන් ආයට ප්‍රසූත වේද නාව ආරම්භ විය. තනි තුමා ඉපදුණු වර්ෂය හා දිනය පිලිබඳ ස්ථිර දැන්වීමක් නොමැති අතර එතුමා රබීදල් අවිචල් මාසයේ තව වන දින , දොළොස්වන දින හා තවත් දැන්වීමකින් අනුව රමලාන් මාසයේ ඉපදුණු වනට සමහර දැන්වීම් ඇත. ක්‍රිස්තු වර්ෂ 571 තනි තුමා ඉපදුණේය. මෙම වකවානුව ‘ආමුල් ෆිල්’ (ඇත් වසර) යනුවෙන් හැඳින්විය.

ඇත් සටන

අබිරහා, අබ්සිනියා රාජ්‍යයේ රජතුමාවූ නප්පාමිගේ යෙමන් ප්‍රාන්ත නියෝජිතයාය. අරාබිවරු හප් කර්තව්‍යය සඳහා කා:බාව කරා යාම දුටු මහු, ‘සන්ආ’ ප්‍රදේශයේ විශාල කෝවිලක් (පල්ලියක්) ඉදිකර, අරාබිවරු හප් කර්තව්‍යය සඳහා මෙම කෝවිල කරා හැරවීමට අදහස් කළේය. මෙය දැනගත් අරාබි ගෝත්‍රයක් වූ ‘බණ්ණ කිනානා’ ගෝත්‍රයේ කෙනෙක් එක් දින රාත්‍රියක් එම පල්ලිය තුළට ඇතුළුවී මල මුත්‍රා පහකොට එය අපවිත්‍ර කළේය. මේ බව ආරංචිවූ අබිරහා දැඩි කෝපයට පත්වී කා:බාව විනාශ කිරීම සඳහා යුධභටයන් 60,000 කින් සමන්විත සේනාවක් සමග පිටත්විය. මහු තමා වෙනුවෙන් ලොකුම ඇතෙක් තෝරා ගත්තේය. එම සේනාවේ ඇතුන් තව දෙනෙක් සිටියහ. මහු සේනාව සමග මක්කාවට ආසන්නව ගොස් මක්කා නගර තුළට පිවිසීමට සූදානම් වූහ. නමුත් ඇතුන් කා:බා දෙසට ගමන් නොකර දණ ගසන්නට විය. මවුත් අන් දෙසට හැරවූ සැම විටම පෙරළා දුවන් තටද, කා:බා දෙසට හැරවූවිට දණ ගසන්නටද පටන් ගත්හ.

මවුන් මෙලෙස සිටින අවස්ථාවෙහි අල්ලාහ් අබාබ්ලිල් නැමැති පක්ෂියන් යැවුවේය. ඒවා මවුන් මත පිළිස්සු ගල් දමන්නට පටන් ගත්හ. එමගින් අල්ලාහ් මවුන් අනුභවකළ පිදුරු ආකාරයට පත්කළේය. සෑම පක්ෂියක්ම ගල් තුනක් බැගින් රුගෙන ආහ. ගලක් හොටයේද, ගල් දෙකක් දෙපයේද තිබින. පුද්ගලයෙකු මත ගලක් වැටෙන්නේනම්, ඔහුගේ අවයව කැලී කොට විනාශවන්නට විය. මවුන් පලා යාමට පිටත්වී මාර්ගයෙහි වැටෙන්නටද වූහ. අබිරහා රෝගයට පත්වී ඔහුගේ ඇඟිලිද වැටෙන්නට විය. එනිසා ඔහු අසරණවී කුරුළු පැටියෙක් සේ සන්ආච නගරයට පැමිණ එහි මරණයට පත්විය. කුරෙමි වරුන් ගෝත්‍ර වශයෙන් වෙන්වී සේනාවට බියෙන් තම තමන්ගේ ආරක්ෂාව සඳහා කඳුවලට නැග සිටියහ. සේනාවට සිදුවූ දේ දුටු මවුහු වහාම ආරක්ෂාවෙන් තමතමන්ගේ නිවෙස් කරා පැමිණිහ. තබ්නායක මුහම්මදු (සල්) තුමා උපන් ලැබීමට දින පනහකට (50) පෙර මෙම සිද්ධිය සිදුවින.

අරාබිවරුන් තම දරුවන්ගේ ශක්තිමත් ශරීර වර්ධනය සඳහා මවුන්ට තන කිරි දීමට ගැමි වැසියන්ගෙන් ඉල්ලා සිටීම සිරිතක් ලෙස පැවැත්වින. තබ් මුහම්මදු (සල්) තුමා ඉපදුනු මෙම සමයේ බණු සඳු ගෝත්‍රයේ පිරිසක් මෙම කාර්ය සඳහා මක්කාවට පැමිණියහ. මවුන්ගෙන් ස්ත්‍රීන් මේ සඳහා නිවෙස් සොයමින් සිටියහ. තබ් මුහම්මදු (සල්) තුමාගේ අනාථකම හා දිළිඳුකම තිසා මවුහු සෑම දෙනා එතුමාව (කිරි දීම සඳහා) ප්‍රතික්ෂේප කළහ. මවුන් අතර සිටි හලීමතුස් සාදිසියා යන කාන්තාවද වෙනත් කතුන් සේ තබ්තුමාව ප්‍රතික්ෂේප කළාය. නමුදු නිවෙස් ගාතක් ඇවිදද තම ජීවිතයේ මුහුණ දුන් අසිරුතාවය හා දුෂ්කරතාවය, විශේෂයෙන් එම සාගත වසරෙහි ඇතිවූ දුෂ්කරතාවය එම (තනකිරි දීමේ) කුලිය මගින්

පහසුකර ගැනීම සඳහා තමා සමග ගෙන යාමට දරුවෙක් ඇයට තොලැබීය. එනිසා අඩු කුලියට හෝ එම අනාථ දරුවා වහාර ගැනීම සඳහා හලීමා තැවත ආමිතාගේ තිවෙස සොයා ගියාය.

හලීමා මක්කාවට තම සැමියා සමග සෙමින් ගමන් කරන අසරණ කෙටිටු කොටුවෙක් මත පැමිණියේය. ආපසු පිටත්වන අවස්ථාවේ තඹතුමා තම මඩක්කුවේ තබාගෙන ගියේය. සෙමින් ගමන් කළ කොටුවා වෙගයෙන් ගමන්කර අත් සියලු වාහන පසුකර යන්නට විය. මගෙහි (රොන්තපිටින්) ගමන් කළ වාහන හිමියන් මේ ගැන ඉමහත් පුදුමයට පත්වූහ. හලීමා, තම තන සේ කිරී අල්පවත් තොල්ලිම නිසා තම දරුවන් අධික කුස ගිත් තෙත් සැමදා අඩමින් සිටී නමුත් තඹතුමාට කිරී පොවු පසු තම තනසෙන් කිරී එරෙන්නට පටන් ගත් බව පැවැසුවාය.

තවද, ‘මෙම දරුවාට කිරී දිමේ විශේෂ භාග්‍ය ලැබීමෙන් බණු සඳද් ගෝත්‍රයේ වියලී තිබූ තම ඉඩම සහ සිව්පාවත් සරුවන්වූ බවද තමාගේ දිළිඳුකම් හා අසරණකම් සියල්ල පොහොසත් වන ආකාරයට වෙනස්වූ බවද’ ඇය පැවැසුවාය. තඹතුමා හලීමාගේ රුකවරණයේ වසර දෙකක කාලයක් ගත කළේය. ඇයද තඹතුමාට විශේෂ සැලකිලි දැක්වූවාය. එතුමාගේ සමහර කාර්යයන් හා එතුමාට සිදුවන අසාමාන්‍ය දේ ගැන හලීමා ගැඹුරෙන් වටහා ගෙන සිටියේය. වසර දෙකකින් පසු හලීමා මක්කාවෙහි සිටින එතුමාගේ මව හා සියා වෙත කැඳවාගෙන ගියේය. නමුදු එතුමාගේ භාග්‍යයෙන් තමාට සිදුවූ විශේෂ වෙනස්වීම් දුටු හලීමා, තඹතුමාව දෙවැනි වරටත් තමාගේ රුකවරණයේ තබාගැනීම සඳහා ආමිතාගෙන් බලවත් ඉල්ලීමක් කළාය. ආමිතා එයට එකඟවිය. එහෙයින්, හලීමා ඉමහත් ප්‍රීතිය සහ භාග්‍ය පිරිවරමින් යනිමි

(අනාථ) දරුවා රුගෙන ආපසු බණු සඳහා ගෝත්‍රයේ තම නිවස බලා පැමිණියාය.

පසුව පැමිණීම

තනි මුහම්මද (සල්) තුමාට වයස හතරක් ලගාවන සමයේ දිනක් එතුමා තම කිරි සහෝදරයා (හලිමාගේ පුත්‍රයා) සමග කුඩාරමට තුදුරින් සෙල්ලම් කරමින් සිටින අවස්ථාවේ හලිමාගේ පුත්‍රයා දිව ආවේය. මහුගේ මුහුණේ ආවේග සළකුණු තිබින. මහු තම මවගෙන් තම කුරෙහි සහෝදරයා (ට සිදුවූ දේ) බැලීමට පැමිණෙන මෙන් ඉල්ලා සිටියේය. හලිමා සිදුවූ දේ ගැන විමසීය. මහු ‘නියතව සුදු ඇඳුම් ඇඳගත් දෙන්නෙක් අප අතර සිටී මහුව අල්ලා බීමට තනා මහුගේ පසුව පැලීය...’ යනුවෙන් පවසා එම සිද්ධිය සම්පූර්ණ කිරීමට පෙර හලිමා තනිතුමා කරා වේගයෙන් දිව ගියාය. එවිට එතුමා එම ස්ථානයේ නොසැලී සිටීමද, එතුමා ගේ මුහුණ තද කහ පාටවී තිබීමද, එතුමාගේ ශරීරයෙහි පාට වෙනස්වී තිබීමද දිවීය. ඇය එතුමාගෙන් සිදුවූ දේ පිළිබඳව විමසුවාය. එවිට එතුමා ‘නියත වශයෙන්ම සුදු ඇඳුමෙන් සැරසූ දෙන්නෙක් මාව අල්ලා මාගේ පසුව පැලීය. පසුව මාගේ හෘදය පිටට ගෙන එයින් කළු පැහැති දෙයක් ඉවත්කර එය විසි කිරීමෙන් පසු හෘදය ශීතල ජලයෙන් සේදූහ. පසුව එය ආපසු ශරීරයතුල තබා පසුව මන පිරිමැදීය. පසුව මා සිටී නැත මාව හැර මවුන් දෙදෙනා සැඟවී ගියහ’ යනුවෙන් පැවැසීය. හලිමා පසුවෙහි පැලූ ස්ථානය පිරිමදා බැලුවාය. තමුත් එහි කිසියම් සළකුණක් හෝ ඇයට දක්නට නොලැබීය. පසුව මුහම්මද (සල්) තුමාට රුගෙන තම කුඩාරමට පැමිණියාය.

පසු දින උදාවීමෙන් පසු හලිමා තනි මුහුම්මදු (සල්) තුමාව රුගෙන මක්කාවේ එතුමාගේ මව වෙත ගෙන ගියාය. දරුවා පිලිබදව හලිමාට අධික ඇල්මක් තිබියදීත්, බලාපොරොත්තුවක් නොවෙන වෙලාවේ හලිමා ආපසු පැමිණීම ගැන ආමිතා මව්නියට පත්වුවාය. එයට හේතුව ආමිතා හලිමාගෙන් විමසුවාය. නැවත නැවත කිහිප වරක් විමසීමකින් පසු හලිමා පපුව පැලීමේ සිද්ධිය පැහැදිලි කළාය.

මදිනාවේ සිටින බණ්ණු නප්පාර් ගෝත්‍රයේ නමාගේ මාමාවරුන් මුත ගැසීම සඳහා ආමිතා තම යනීමි (අනාථ) දරුවාද රුගෙන පිටත්වුවාය. එහි කලක් ගතකර ආපසු පැමිණෙන අතර මගදී ‘අඹිවා’ යන ස්ථානයේ ඇය අභාවයට පත්වී එහිදීම භූමිදානය කරනලදී. මෙසේ තඹතුමාට නමාගේ භයවන විසේදී තම මවද අහිමිවිය. පසු එතුමා තම සියාමු අඹිදුල් මුත්තලිබ්ගේ රුකවරණයට පත්විය. මහු එතුමාට අධික වගකීමෙන් රුකවරණයදී ආදරය කර රුකගෙන සිටියේය.

තඹතුමාට වයස අටක් සම්පූර්ණවන විට අඹිදුල් මුත්තලිබ්ද අභාවයට පත්විය. පසු දරුවන් වැඩියෙන් සිටින හා අඩු ආර්ථිකයෙන් පසුවන එතුමාගේ ලොකු පියාමු අඹු නාලිබ් එතුමාට රුකවරණය දුන්නේය. මහුද, මහුගේ බිරිඳද නමාගේ දරුවෙකු ලෙස සැලකූහ. යනීමි තඹතුමා ලොකු වියට පත්වන තෙක්ම ලොකු පියාගේ රුකවරණයෙහි පසුවේය. මෙම අවධියේදී තඹතුමාගේ ආරම්භක ජීවිතය පටන් ගත්තේය. එතුමා සත්‍යතාවය හා නම් බුව යනාදි ගුණාංගයෙන් හැසිරීමෙන් එතුමා එම සංඥා නාමයෙන් හැඳුණේනට විය. අල් අමීත් (විශ්වාසවන්තයා) පැමිණෙනවා යැයි පවසන්නේනම් එයින් තඹතුමාගේ පැමිණීම තහවුරුවේ.

එතුමා යොවනයෙක් වී වැඩවියට පත්වීමත් සමග තම ජීවිත හා ආර්ථික කටයුතු සඳහා පොද්ගලිකව ක්‍රියාකිරීමට අදහස් කළේය. තම කාර්යයන් හා ඉපයීමේ ගමන තමා විසින්ම පටන් ගත්තේය. එනිසා එතුමා සමහර කුරෙර්ෂිවරුවන්ගේ බැටළුවන් කුලියට දක්කන්නට විය.

තනිතුමා (ෂාමී) සිරියා දේශය කරා ගමන් කරන වෙළඳ කණ්ඩායමක් සමග ගමන් කළේය. එම ව්‍යාපාරයේ වැඩි කොටසක් වූයේ කුරෙර්ෂිවරුන්ගේ දියණියකු කදිජාගේය. ඇය ධනවත් ස්ත්‍රීයෙකි. මෙම වෙළඳ ගමනේ කදිජාගේ හාණ්ඩ සඳහා භාරකාරයා ලෙස ඇයගේ වහලෙක්වූ මෙමසරා කටයුතු කළේය.

තනිතුමාගේ භාග්‍යයෙන් හා තම්බු කමින් මින් පෙරට වඩා කදිජාගේ වෙළඳාමෙහි අධික ලාභයක් ලැබෙන්නට විය. මෙසේ ලාභ අධිකවීමේ හේතුව පිළිබඳව කදිජා තම වහලාචන මෙමසරාගෙන් විමසීය. එවිට මෙමසරා ‘අඛිදුල්ලාගේ පුත්‍රයා මුහම්මද් වෙළඳ කටයුතුවල යෙදී සිටියේය. ඔහු කරා අධික මිනිසුන් (සෙනග) පැමිණිහ. මෙම අධික ලාභය කිසියම් අපරාධයකින් තොරව ලැබීය’ යනුවෙන් කීය. මෙමසරා කිව දේ කදිජා සාවද්‍යතාවයන් අසාගෙන සිටියාය. ඇය මීට පෙරද මුහම්මදු බිත් අඛිදුල්ලාගේ ගැන යම් කරුණු දැන සිටියාය. එබැවින් ඇයට එතුමා පිළිබඳව තද ඇල්මක් ඇතිවිය.

කදිජා මීට පෙර විවාහවී ඇයගේ සැමියා අන්ත්‍රාවූ කාන්තාවකි. එනිසා මුහම්මදු (සල්) තුමා සමග විවාහවී තම ජීවිතයෙහි පිවිසීමට ඇය අදහස් කළාය. මේ ගැන එතුමාගේ කැමැත්ත ලබාගැනීම සඳහා තමාගේ ඥාති කාන්තාවක් එතුමා වෙත යැවූවාය. එවිට එතුමා විසිපස් වියට පත්ව සිටියේය. එම කාන්තාව කදිජා විවාහ කිරීම සඳහා එතුමාගේ කැමැත්ත පැතුවාය. එයට එතුමා එකඟවිය. එනිසා විවාහය සිදුවිය. ඔවුන් දෙන්නා භාග්‍ය

වන්තයන් වූහ. නබි මුහම්මදු (සල්) තුමා කදිජාගේ දේපළ පිළි බඳු කාර්යයන් පාලනය කරන්නට විය. මේ සඳහා තම ශක්තිය හා අවධානය යොමු කළේය. කදිජා අඛණ්ඩව ගැබ්වී දරුවන් ප්‍රසූත කළාය. ඇයට සෛනබි, රුකයියා, උම්මු කුල්සුම් හා ආනිමා යන ගැහැනු දරුවන්ද, කාසිම් හා අබ්දුල්ලාහ් යන පිරිමි දරුවන්ද සිටින. පිරිමි දරුවන් කුඩා අවදියේදී අන්ත්‍රාවූහ.

හිල්ගුල් ගුලුල් නම් ගිවිසුම

සෙමන් නගරයේ සිට පැමිණි සුබෙයිදා නම් ගෝත්‍රයේ ව්‍යාපාරියකුගේ හාණ්ඩ සියල්ල ආස් බිත් වාදුල් නැමැති පුද්ගලයා මිලට ගත්තේය. ඔහු මක්කා නගරයේ උසස් ස්ථානයක සිටියේය. මොහු එම නැනන්නාට ඔහුගේ අයිතිවාසිකම ලබා දුන්නේ නැත. මෙම සුබෙයිදා ගෝත්‍රයේ පුද්ගලයාට සාධාරණයක් ඉටු කර ඔහුගේ අයිතිය ලබා දීමට කිසිවෙක් නොලැබුණි. එම නිසා ඔහු කන්දක් උඩට නැග තමන්ට සිදුවූ අසාධාරණය පවසා කෑ ගසන්නට විය. මක්කා නගරය යම් ගෝත්‍රිකයන් එකග වී ඔහුගේ අසාධාරණයට සාධාරණයක් ඉටු කරන්නට වූහ. එසේම මක්කාවේ හෝ පිට නගරයේ පුද්ගලයෙකුට අසාධාරණයක් සිදුවුවහොත් ඔහු වෙනුවත් නැගී සිටීමට හා ඔහුට සාධාරණයක් ලබා දීමට ගිවිසුමක් සකස් කළේය. මෙයට කුරෙෂි වරුන් හිල්ගුල් ගුලුල් නමින් පැවසූහ. මෙම ගිවිසුමට නබි තුමාද සහභාගි වූහ. එවිට ඔහුගේ වියස වීස්සකි.

කාබාව නැවත ඉදි කිරීම

නඬි තුමාගේ තිස්පස් වන විසේදී කුරෙමි වරුන් කාබාව නැවත ඉදිකිරීමට හා ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමට යෝජනා කළෝය.මක්කා නගරයට දැඩි ගංවතුරක් ගැලින.එම ගංවතුර හේතුවෙන් කාබාවේ ඛිත්ති පැලී හා එය ඉතා පැරනි නිසා කඩා වැටෙන තත්වයක පසුවිය.එම ස්ථානයට ආති ගොරවය හේතුවෙන් එය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමට කුරෙමිවරුන්ට අත්‍යවශ්‍ය විය.එය වෙනුවෙන් තමන්ගේ වත්කමින් ඉතාම පරිශුද්ධ මුදලින් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමට එකඟ වූහ.මවුන් බැඳීම කටයුතු කරන විට හපරුල් අස්වද් නම් ගල තිබුනු තැනෙදී එම ගල නැවත තබාන්නේ කවරෙක්ද එයට සුදුසු තැනන්නා කවරෙක්ද යනුවෙන් අදහස් කරන විට එය රත්ඬුවක් බවට පත්විය.එම රත්ඬුව දින හතරක් හෝ පහක් දීර්ඝ විය.එම සටන මවුන් අතර උග්‍ර යුද්ධයක් බවට පත් වීමටද උකවිය.පසුව කවරෙකු පල්ලියේ දොරටුවෙන් පළමුව ආතුලු වන්නෙද් මහු මෙම ප්‍රශ්නයට තීන්දුවක් ලබා දීමට මවුන් සියල්ල එකඟ වූහ.පල්ලියේ දොරටුවෙන් ප්‍රථමයෙන්ම පිවිසෙන්නා මුහම්මද් නඬි තුමා වීම අල්ලාහ්ගේ කැමැත්ත විය.නඬි තුමාට දුටු මවුන් මොහු විශ්වාස වන්නයා මොහුව අපි පිළිගන්නෙමු යනුවෙන් තමන් අතර පැවසුවෝය.නඬි තුමා මවුන් අතරට පැමිණි විට ප්‍රශ්නය මහුට පවසන ලදී.එයට නඬි තුමා රෙදි කැබල්ලක් ඉල්ලා එම ගල එය උඩ තබා රණ්ඩු කරන ලද සියළු ගෝත්‍රික නායකවරුන්ට එය ඉස්සීමට අණ කළේය.එම ගලෙහි සුදුසු ස්ථානයට පැමිණි විට නඬි තුමා

එම ගල උස්සා තමන්ගේ දැනින් එහි ස්ථානයේ තැබුවේය. මෙම සධාරණ තීන්දුවට ගෝත්‍රිකයන් සියල්ලන්ම එකඟවූහ.

මවුන්ගේ පරිශුද්ධ මුදල් හිඟ වීම හේතුවෙන් කංඛාවේ උතුරු පෙදෙසෙන් අඩි හයක් පමණ අත් හැරීමට සිදුවිය. එම ස්ථානය දැනට හිජ්රේ නමින් සඳහන් වේ. කංඛාව තනා අවසන් කිරීමෙන් පසු එය සමවතුරු පු හැඩයට පත්විය. මවුන්ගේ කැමැත්තා හැර වෙනකිසුවෙකුට නොපිවිසීමට එහි දොරටුව පොළව මට්ටමෙන් ඉස්සුවෝය. එම කංඛා නම් ගොඩනැගිල්ල අඩි පහළොවක් වූ විට එයට කුළුණු හයකින් වහල සකස් කළෝය.

නබිත්වයට පත්වීම

නබි මුහම්මදු (සල්) තුමා තමාට වයස හතළිහ (40) ශ්‍රාවණ අවධියේ මක්කාවට සමීපයෙන් පිහිටා ඇති හිරා නම්වූ කඳු ගුහාවේ තනියමින් හා අසමානයෙන් සිටීමටද එහි රූ හා දහවල් කාලය ගතකිරීමටද විය. එතුමා හතළිස්වන වියට පත්වූ සමයේ රමලාන් මාසයේ විසි එක්වන (21) දින රාත්‍රී කාලයේ හිරා ගුහා වෙ එතුමා සිටි අවස්ථාවේ දේව දූත පිඛිරිල් (අලෙ) තුමා පැමිණ ‘පාරායනා කරන්න’ යනුවෙන් පැවැසීය. එතුමා ‘මා පාරායනා කිරීමට නොදනිමි’ යනුවෙන් කිය. මෙසේ පිඛිරිල් (අලෙ) තුමා දෙවැනි හා තෙවැනි වතාවන්ද පාරායනා කරන මෙන් පැවැසීය. තෙවැනි වතාවේදී එතුමා නබි තුමාට...

﴿إِذَا بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ، خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ، اقرأَ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ،
الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ، عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾ (العلق: 1-5)

‘සියලු දේ මැවූ මඟගේ දෙවියාගේ නාමයෙන් පාරායනා කරනු, මහු අලක් යන ස්ථාවරයේ සිට මිනිසා මැවුවේය. පාරායනා කරනු, මඟගේ දෙවියා මහත් ධනවත්තයෙකි. මහු පැනය මගින් මිනිසාට තොදත්තා සැමදේ ඉගෙන්නුවේය.’ (96: 1-5) යනුවෙන් (පාරායනා කරන මෙන්) පැවැසීය. පසු එතුමා එතැන් සිට ආපසු පිටත්ව ගියේය. මුහම්මදු (සල්) තුමාට එහි රැඳී සිටීමට තොහැකිවිය. එනිසා වෙවිලන සිතින් තම නිවසට හැරී කදීජා වෙතට පැමිණ මාව පොරවන්න, මාව පොරවන්න යනුවෙන් පැවැසීය. බිය යන තෙක් එතුමාව පොරවා තැබුවේය. එතුමා තමාට සිදුවූ දේ ගැන කදීජාට පැහැදිලිකර, තමා තම ජීවිතය ගැනද බියවන බව පැවැසීය. එවිට කදීජා ‘එසේ තොව, අල්ලාහ් මන දිවුරා කියමි, අල්ලාහ් මඟතුමාට කිසි දිනක තිත්දා නොකරන්නේය. නියතවශයෙන්ම මඟතුමා ඥාතීන් සමග එක්ව සිටින්නේය අසිරුතාවයන් ඉවසන්නේය. නැති බැරි අයට උපයා දෙන්නේය. අමුත්තන්ට සම්කන්නේය. යථාර්තයෙන් දුෂ්කරතාවයට ලක්වුවන්ට උපකාර කරන්නේය’ යනුවෙන් කීය.

දින කීපයකින් පසු එතුමා අඳහිම අබණ්ඩව කරගෙන යාම සඳහා හා රමලාන් මාසයේ ඉතිරි දිනයන් සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා හිරා ගුහාව කරා නැවත ගියේය. එම මාසය අවසන්වූ විට මක්කාව යාම සඳහා හිරාවේ සිට බැසීය. ‘ඛනතුල් වාදී’ නමැති ස්ථානය ලොවූ විට දේවදූත පීබිරිල් (අලෙල) තුමා අහස හා පොළොව අතර සිංහාසනයක මන අසුන් ගනිමින් තබිතුමා වෙත පැමිණීය. පසු පහත සඳහන් අල්ලාහ්ගේ වැකිය පහළ විය.

﴿يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ، قُمْ فَأَنْذِرْ، وَرَبِّكَ فَكَبِّرْ، وَتِيَابِكَ فَطَهِّرْ، وَالرُّجُزَ فَاهْبِطْ﴾

(පොරොත්තයකින්) පොරවමින් සිටින්නානෙණි, ඔබ නැගිට මිනිසුන්ට) අවවාද කරනු. තවද ඔබ දෙවියාව ආවමිඛර කරනු. තවද ඔබ ඇඳුම් පැළඳුම් පවිත්‍රව තබා ගනු. තවද අපවිත්‍රකම පිළිකුල් කරනු. (74:1-5) පසුව අඛණ්ඩව අල්ලාහ්ගේ වැනි (දේව පණිවිඩ) පහළවිය.

තඹ මුහම්මදු (සල්) තුමා, තම කැඳවීම ආරම්භ කළ විගස වම විශ්වාසනීය කැඳවීම ඵතුමාගේ ශ්‍රේෂ්ඨවූ ඛිරිද පිළිගන් අතර, ඇය අල්ලාහ් තඹාලාගේ ඵකත්වය හා තම ගොරවණීය සැමියාගේ තඹත්වය සදහා සාක්ෂි දැරීය. ඇය ප්‍රඵමයෙන් ඉස්ලාමය වැළඳගන් තැනැත්තිය වූවාය. තම මව හා සියාගෙන් පසු තමාට රැකවරණය දී තමාව ඇතිකළ ලොකු තාත්තා අඛු තාලිබ්ට ප්‍රති උපකාරයක් කිරීම සදහා තඹතුමා මහුගේ පුත්‍ර යෙක්වූ අලී තමා වෙත රදවා ගෙන තම රැකවරණයේ ඇතිකිරි මටත්, මහු වෙනුවෙන් වියදම් කරන්නටත් විය. මෙම සමයේ අලීද සිත් පැහැදිලිවී විශ්වාස කළේය. පසු කදිපාගේ වහලෙක් වූ සෙයිද් ඛින් හාරිසාද මවුන් සේ විශ්වාස කළේය. තඹ (සල්) තුමා තම හිත මිත්‍රයාවූ අඛුඛකර් (රලි) තුමාට මේ ගැන දැන් විය. මහු කිසිදු කලඛලයෙකින් තොරව විශ්වාස කර සත්‍ය කළේය.

කැඳවීමේ කාරය රහස්ගතව පැවැතීය. රහස්ගතව යනු වෙන් හැඳින්වන්නේ තඹතුමාගේ මිත්‍රයන්, ඵතුමා පිළිපදින්නන් හා ඵතුමගේ කැඳවීමෙන් ඉස්ලාමය වැළඳගන්නන් රහස්ගතව රැස්වන ස්ඵානයේ කැඳවීමකි. තියත වගයෙන්ම අධික පිරිස් ඵතුමාව විශ්වාස කළහ. තමුත්, මවුහු තම ඉස්ලාමය ගැන ඛිය වන්නට වූහ. මක්නිසාදයත්, මවුන්ගෙන් ජකතෙකුගේ කාරය ප්‍රසිද්ධ වෙන්නේද මහු ඉස්ලාමයෙන් පිටමත් කිරීම සදහා කුරෙරෂ් කාගිර්වරුන්ගේ විවිධාකාර වෙදතාවන්ට මුහුණ දීමට

සිදුවිය හැකි තිසාය. එම කාල වකවානුවේ තනි තුමාගේ මිත්‍රයන් සලාතයේ හා වෙනත් වැදීමක තිරතවන විට කුරෙමි කාෆිර්වරුන්ගේ ඇසට නොපෙනී මක්කා තගරයෙන් පිට එහි තිරතවන්නට වූහ.

ප්‍රසිද්ධ කැඳවීම්

තනි මුහම්මදු (සල්) තුමා වසර තුනක කාලයක් පොද්ගලික කැඳවීමෙහි යෙදීමෙන් පසු අල්ලාහ් මෙම වැකිය පහළ කළේය.

﴿ فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴾ (الحجر-94)

‘එබැවින් මඬට අණකර ඇති දේ මවුන්ට ප්‍රසිද්ධියෙන් පවසනු. (වැදුම් පිදුම්හි) හවුල් කරන්නන් ප්‍රතික්ෂේප කරනු. (අල්කූර්ආන්-15:94)

දිනක් තනි මුහම්මදු (සල්) තුමා සභා කදුවේ සිට කුරෙමි වරුන් කැඳවීය. එහි විශාල පිරිසක් රැස්වූහ. මවුන් අතර අල්ලාහ්ට හා මහුගේ දුතයා වූ තනිතුමාට කුරෙමිවරුන්ගෙන් තද විරෝධයා වූ තම ලොකු තාත්තා අඬු ජහල්ද පැමිණ සිටි සේය. රැස්ව සිටින කුරෙමිවරුන් අමතා තනිතුමා ‘මෙම කන්දට පිටු පස මඬලා විනාග කිරීමේ අපේක්ෂාවෙන් විරෝධීන් රැදි සිටින බව මා පවසන්නේ නම් එය මඬලා පිළිගන්නේද?’ යනුවෙන් මවුන්ගෙන් ඇසීය.

මවුහු ‘අප මඬගෙන් සත්‍යතාවය හා විශ්වාසය හැර අන්කිසි දෙයක් නොදිටින්නෙමු’. යනුවෙන් කීහ. පසුව තනිතුමා ‘මඬලාට දැඩි වෙදනාවක් ඇති බව මා අවවාද කරමි. යනුවෙන් පවසා මවුන් අතර ඇති පිළිම් වැදුම අතහැර (වැදුම් පිදුම් සඳහා) අල්ලාහ් තආලා කරා කැඳවීමට ආරම්භ කළේය. ජනතාව අතර

සිටි අඬු ලහඹි වහාම නැගිට ‘මඟට විනාශය ඇතිවේවා. මේ සඳහාද අපිව රැස්කළේ? යනුවෙන් පැවැසීය. එවිට අල්ලාහ් තඹාලා මසද් නමැති පහත සඳහන් (කුරාන්) පරිච්ඡේදය පහළ කළේය.

﴿تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ، مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ، سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ، وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ، فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ﴾ (المسد: 1-5)

අඬුලහඹිගේ දෑත් විනාශ වේවා. මහුද විනාශ වේවා. මහුගේ දේපල හා මහු ඉපැයූ දේද මහුට පලක් නොවීය. මහු සිසුයෙන් දැල්වෙන ගින්නෙහි පිවිසේ. තවද දර උසුලන මහුගේ බිරිඳද ගින්නෙහි පිවිසේ. ඇයගේ බෙල්ලහි ඇඹරුණු ඉඳි ලණු තමා (තිබේ). (එයින් එයද විනාශයට පත්වේ.)

(අල්කූර්ආන්-111:1-5)

තඹතුමා කැඳවීමේ කටයුතුහි නිරතවී සිටි අතර, මිනිසුන් රැස්වන ස්ථානවල එය ප්‍රසිද්ධ කිරීමටද මවුන් ඉස්ලාම් කරා කැඳවීමටද පටන් ගත්තේය. කා:බාවෙහි එතුමා නැමැදුම ඉටු කළේය. මුස්ලිම්වරුන්ට කාෆිර්වරුන්ගේ හිරිහැරය අධිකවිය. යාසීර්, (මහුගේ බිරිඳ) සුමෙයියා හා මවුන්ගේ පුත්‍රයා අම්මාර් යන්නන්ට සිදුවූ දේ නිදසුනකි. මහුගේ දෙමාපියන් ඡහිද්වරුන් (පරිත්‍යාග ශීලීන්) සේ දිව පිදුහ. සුමෙයියා ඉස්ලාම් වෙනුවෙන් ප්‍රථමයෙන් දිව පිදුකළ කාන්තාවකි. මෙය සිදුවියේ ඉස්ලාමය වැළඳගත් හේතුව නිසාය. තවද, බිලාල් බිත් රබාහ් අල් හබෂී (රලි)ද උමයියා බිත් කලෆ් හා අඬුජ්හල් යන අයගේ වෛදනාවට ලක්වීය.

බිලාල් (රලි) අඬුබකර් (රලි) තුමා මාර්ගයෙන් ඉස්ලාම් ධර්මය වැළඳ ගත්තේය. මහුගේ භාමිපුතාවූ උමයියා බිත්

කලක් මේ බව දැනගත් විගස ඉස්ලාම් ධර්මය අත හැරීම සඳහා විවිධ ආකාරයෙන් වෙදනාවට ලක් කළේය. නමුත් බිලාල් (රලි) ඔහුගේ ඉල්ලීම ප්‍රතික්ෂේප කොට ඉස්ලාමය ස්ථිරව වැළඳ ගත්තේය. උමයියා ඔහුව අල්ලා දම්වැලින් බැඳ, මක්කාවට පිට ගෙනවිත් දැඩි උෂ්ණයෙන් යුත් වැලි (ගොඩ) මත තබා, ඔහුගේ පපුව මත ලොකු ගලක් තබා ඔහුද ඔහුගේ යහලුවන්ද ක්‍ෂර ලෙස කසයෙන් පහර දුන්හ. නමුත් බිලාල් අහඳ අහඳ (අල්ලාහ් කෙනෙකි, අල්ලාහ් කෙනෙකි) මෙන් පවසමින් සිටියේය. මෙම අවස්ථාවේ අබුබකර් (රලි) තුමා එතැනින් පසුකර යන්නට විය. එබැවින් අබුබකර් උමයියාගෙන් ඔහුව මිලදී ගෙන අල්ලාහ්ගේ මාර්ගයෙහි තිදහස් කළේය.

මෙවැනි අපරාධ සිදුවීම් වැළකවීමේ උපායක් වශයෙන් තබා තුමා ඔවුන්ගේ ඉස්ලාමය ප්‍රසිද්ධ කිරීම තහනම් කළාය. ඔවුන් රහස්ව රැස්කළේ ඹෛතිසාය. මක්නිසාදයත්, ඔවුන් ප්‍රසිද්ධව රැස්කළේද, මුෂරික්වරුන් ඔවුන් යහමග යාම හා ධර්මය ඉගෙනගැනීම වළක්වෙති යන්නෙහි කිසිදු සැකයක් නොමැත. යම් විට මෙය දෙපිරිස් අතර ගැටුම්ද ඇති කළ හැක. මෙම ගැටුම් මුස්ලිම්වරුන්ගේ සුළු ප්‍රමාණය හා ශක්තිය තිසා ඔවුන්ට විනාශයක් ගෙනදිය හැක. එනිසා සැඟවී කිරීම උපායයෙකි. තබා (සල්) තුමා කුරෙෂ් කාගිරිවරුන්ගේ හිරිහැරයන් ඉවසා ගෙන මුෂරික්වරුන් අතර කැඳවීමේ හා ඇඳහීමේ කාර්ය ප්‍රසිද්ධියෙන් කළාය.

කැඳවීමේ කටයුත්ත හෙළාදැකීමට කුරෙරුම් වරුන් උපයෝගී කරගත් විවිධ ක්‍රමයන්

කැඳවීමේ කටයුත්ත හෙළාදැකීමේ කාර්යයෙහි කුරෙරුම් වරුන් විවිධ ක්‍රමයන් උපයෝගී කළහ. ඉස්ලාම් දහමෙහි පැතිරීම තහර කිරීමට ගත් උත්සාහද විවිධ විය. එය වැළැක්වීමට ගත් මාර්ගයන්ද අධික විය. එයින් කිහිපයක්

- 1- අවවාද කිරීම : කුරෙරුම්වරුන්ගේ තායකයන් කිහිප දෙනෙක් තනි තුමාගේ බාප්පා වන අබ්බුතාලිබ් වෙතට ගොස් ඇත්තෙක්ම මුහම්මද් අපට හිරිහැර කර අපගේ දෙව්වරුන්ටද අපහාස කරන්නේය. මහුව එයින් වළක්වන්න යනුවෙන් පැවසුවේය. එයට අබ්බුතාලිබ් තනි තුමාව කැඳවා මඟගේ බාප්පාගේ සහෝදරයන්ට මඟ හිරිහැර කර මවුන්ගේ දෙව්වරුන්ටද අපහාස කරන්නේද?. එයින් මඟ වැළැක්වී සිටින්න යනුවෙන් පැවසීය. එයට තනි තුමා ඉර පෙන්නා මා මෙම ප්‍රචාරය අත්හැරීමට නොහැක. මඟලා ඉරෙන් ගිනි රශ්මියකින් මාව පිලිස්සීම රට වඩා හොඳය යනුවෙන් පැවසීය. එවිට අබ්බුතාලිබ් මාගේ සහෝදරයාගේ පුතුකුවන් බොරු නොපැවසීය, මහුව හා මහුගේ මෙම ප්‍රචාරය මඟලා අත්හැරීම යනුවෙන් පැවසීය.
- 2- සැක කිරීම : විවිධ තනි තුමාට පිස්සු සැදී බවටද, තවත් විවිධ කවරෙක් හෝ හුනියම් කල ඇති

බවටද මවුන් සැක කරන්නට වූහ.එසේම නඹි තුමා බොරු කාරයෙක් ලෙසද පැරැන්නන්ගේ කතාවන් කියන්නෙක් ලෙසද සැක කරන්නට වූහ.

3- විහිළ කිරීම හා සිනහ සීම : නඹි තුමාව හා මහුගේ අනුගාමිකයන්ව බලා විහිළ කරන්නට වූහ. නඹි තුමා මවුන් අසලින් ගමන් කරන විට මහු ගැන කතා කර විහිළ කළෝය.එසේම නඹි තුමාගේ අනුගාමිකයන්ගෙන් බෙලහිනයන් දුටු විටද මොවුන් මහුගේ මිත්‍රයන් හා මහුව පිළිපදින්නන් ලෙසින් පවසා විහිළ කරන්නට වූහ.

4- නඹි තුමාගේ දේශනයන් ව්‍යාජ කර සැක මතු කිරීම හා බොරු ප්‍රචාර පැතිරීම : මවුන් (මක්කා කුරෙහිවරුන්) අල්කුර්ආනය නඹි තුමාගේ කථාන්තර හා පැරැන්නන්ගේ කථාවන් බවට පැවසුවෝය.එසේම එය උගන්නන්නා ද මනුස්සයෙක් බවද පැවසුවෝය.

5- නඹි තුමාට වධ දීම හා හිංසා කිරීම : කුරෙහිවරුන්ගේ මෙම පිළිවෙතෙන් නඹි තුමාට හා මහුගේ අනුගාමිකයන්ට කිසිම බාධාවක් නොසිදුවූ නිසා මොවුන් නඹි තුමාට හිංසා කිරීමට ආරම්භ කළෝය.දිනක් නඹි තුමා සලාතය කරන විට උක්ඛත් ඛින් අඹු මුරත් නැමන්නා (කාඊර්වරයා) පැමිණ මහුගේ පොරන්තාවෙන් නඹි තුමාගේ ගෙළ තදින් මිරිකන්නට විය.මෙය දුටු අඹුඛක්කර් රලි තුමා නමාගේ දෙවියාගෙන් සාක්ෂි ගෙනැවිත් හා නමාගේ දෙවියා අල්ලාහ් යනුවෙන් පවසන

පුද්ගලයාවද තුම සානනය කරන්නේ යනුවෙන් පවසා මහුගෙන් තබි තුමාව මුදාගන්නේය.

තවත් දිනක් අඛුජ්භල් හා මහුගේ මිත්‍රයන් කිංඛාව අසල සිටින විට තබි තුමා සලාතය කරන්නට විය.එවිට අඛුජ්භල් මඛලාගෙන් කවරෙක් මටුවාගේ බඩවැල් ගෙනාවිත් මුහම්මද් සුජුද් කරවිට මහුගේ උරහිස මත තබන්නේ යනුවෙන් ප්‍රශ්න කළේය.එවිට මවුන්ගෙන් එක් පුද්ගලයෙක් එය ගෙනාවිත් තබිතුමා සජ්දා කරවිට මහුගේ උරහිස මත තැබූ විට මවුන් සියල්ලන් සිනහ වෙන්නට වූහ.මෙය දුටු තබි තුමාගේ දියණිය ආනිමා රලි තුමිය තබි තුමාගෙන් එය ඉවත් කළේය.

තවත් විටක අඛුජ්භල් මා මුහම්මද්ව දුටුවේ තම මහුගේ ගෙල පාගා මහුගේ මුහුණ පස්සට කරමි යනුවෙන් පැවසීය.එසේම තබි තුමා සලාතයේ තිරතවන විට මහුගේ ගෙල පැගිමට මහු පැමිණියේය.තබි තුමා අසලට යන විට තිගැස්සි වැටී හැටී දුව එන්නට විය.මෙය දුටු මහුගේ මිත්‍රයන් අබල් හිකමි මඛට කුමක් වූවාද යනුවෙන් විමසුවෝය.එවිට මහු මා අතර හා මහු (මුහම්මද්) අතර ගිනි අගලක් ඇත යනුවෙන් පැවසීය.

6- තබි තුමාගේ අනුගාමිකයන්ට හිංසා කිරීම :මක්කා කුරෙමිවරුන් තබි තුමාව හිංසාවට පත්කර සේම මහුගේ අනුගාමිකයන්ටද වධ දී හිංසා කළෝය.වහලුන්ගෙන් අසරණයන්ට ඉතා දරුතු විදියට වධ දුන්නෝය.මවුන්ව දහවල් කාලයේ සුර්ය

උණුසුමෙහි දමා විවිධ අඬුවම්ද ඔවුන්ට ලබා දුන්නෝය.

එසේම අම්මාර් රලි තුමාට හා ඔහුගේ දෙමාපියන්ටද දරුණු ලෙස අඬුවම් කළෝය. ඔහුගේ මවව සානනය කළ සේම ඔහුගේ පියාද ඔවුන්ගේ අඬුවම් ඉවසන්නට නොහැකිව මරණයට පත්වූයේය. කබිබාබි බිත් අරන් රලි තුමාව ඔහුගේ කොණ්ඩයෙන් ඇදගෙන ගොස් ඔහුගේ කරවට ඔතා තද කළෝය. ඔහුව උශ්ණ ගල්මත හාත්සි කර ඔහුගේ පපුව මත විශාල ගල් තැබුවෝය. එසේම උමර් රලි තුමාද ඉස්ලාම් දහම වැළඳ ගත්විට ඔහුටද හිංසා කර සානනය කිරීමට උත්සාහ කළෝය.

අබ්සිනියාවට හිජරත් යාම

තම ඉස්ලාමය එළිකරන මුස්ලිම්වරුන්ට විශේෂයෙන්, ඔවුන් ගෙන් අසරණයන්ට මුෂ්රික්වරුන් නොකඩවා හිරිහැර කරමින් සිටියදී, අබ්සිනියාවේ නජ්ජාෂි රජතුමා වෙත ඔහුගේ රාජවරණය පතා පලා යන ලෙස නබි මුහම්මදු (සල්) තුමා තම අනුගාමික යන්ගෙන් ඉල්ලා සිටියේය. මුස්ලිම් වරුන්ගෙන් වැඩි පිරිසක් තමන්ට හා තම පවුලේ අයට කුරෙෂිවරුන් ගැන (හිරිහැර කරේදැයි) බියට පත්ව සිටින. මෙය නබිත්වයේ පස්වැනි වසරේ දීය. එනිසා මුස්ලිම්වරුන් 16 දෙනෙක් පමණ තම පවුල් සමග පලා යාමට පිටත්වූහ. ඔවුන් අතර උස්මාත් බිත් අෆෆාත් (රලි) ද ඔහුගේ බිරිඳවන නබිතුමාගේ දියණියවූ රුකයිසාද සිටියහ. මුස්ලිම්වරුන් අබ්සිනියාවේ නැවතීම වලක් වාලීමට කුරෙෂි වරුන් කුමන්ත්‍රණ කළහ.

නබීතුමාගේ ජීවන චරිතය

කුරෙෂිවරුන් අභිසිනියාවේ රජතුමාට තැගිඹෝග යවමින් පලාගිය මෙම අය තමන් වෙතට භාරදෙන මෙන් ඉල්ලීමක් කළ අතර, මොවුන් ර්සා තඹිතුමාට හා චතුමාගේ මවට බැණ දොස් පවරන බවද රජතුමාට දැනුම් දුන්හ. මේ ගැන නජ්ජාෂි මවුන්ගෙන් විමසිය, මවුහු ඉස්ලාම් ධර්මයේ ර්සා තඹිතුමා ගැන පවසන කරුණු හා සත්‍යය ඔහුට පැහැදිලි කළහ. එහෙයින් මහු මවුන් ආරක්ෂා කළේය. මවුන් කුරෙෂිවරුන්ට භාරදීම ප්‍රතික්ෂේප කළේය.

මෙම වසරේ රමලාත් මාසයේ දිනක් තඹිතුමා කා:බා (හරම් පරිඟ්) වෙත ගියේය. එහි අධික කුරෙෂිවරුන් රැස්ව සිටිහ. තඹිතුමා මවුන් අතර සිට, බලාපොරොත්තු නොවන පරිදි (**بِرَّاسِ الْجَمَلِ**) සූරා නජ්ම යන පරිච්ඡේදය පාරායනා කිරීමට පටන් ගත්තේය. මෙම කාඟ්වරුන් මින් පෙර අල්ලාහ්ගේ වැකියන් නොඅසා සිටිහ. කුමක්නිසාදයත්, මවුන් තඹි මුහම්මදු (සල්) තුමාගෙන් කිසිවෙක් කණ්දි නොඇසීමට මවුහු අතර ගිවිසුමක් කර සිටිහ. නමුත් මෙම කුරාත් පරිච්ඡේදය පාරායනා කළවිට ආකර්ශණීය මෙම දේව වැකියන්ට මවුන්ගේ කණ් යොමුවිය. මවුන් සැම දෙනා තම තෙත් යොමා එය සවන්දීමට වූහ. මවුන්ගේ සිතෙහි එය හැර අන්කිසි දෙයක් නොහැඟිය. මුහම්මදු (සල්) තුමා **{وَأَمَّا لِلَّهِ وَرَبِّهِ}** ‘අල්ලාහ්ට සුපුදු (හිස තැමීම) කරන්න. ඔහුටම වැඳුම් පිදුම් කරන්න.’ යන වැකිය තෙක් පාරායනා කර හිස තැමී සුපුදු කළේය. මවුන් කිසි කෙනෙකුට සිත් මෙල්ල නොවී මවුන්ද සුපුදු කරන්නට වූහ. මෙහි සහභාගි නොවූ මුෂරික්වරුන් සැම මාර්ගයෙන්ම සුපුදු කළ අයට දෝශාරෝපනය කළහ. මෙම අවස්ථාවේ මවුන් තඹිතුමා ගැන අසත්‍යයන් කතා කළහ.

මවුන් නවීකූලා නමත්ගේ පිළිමයක් ප්‍රශංසා කළ බවද එම පිළිමයන්ගේ නිර්දේශයන් පිළිගැනෙන බව එතුමා පැවැසූ බවද කීහ. මවුහු, සුපුදු කළ අය එයින් වලක්වා ලීම සඳහා මෙසේ දෝශාරෝපනය කළහ.

කැඳවීමේ කටයුත්ත හෙළාදැකීමේ කාර්යයෙහි කුරෙහි වරුන් විවිධ ක්‍රමයන් උපයෝගී කළහ. වෛද්‍යවෘත්ත, අක්‍රමික භාවත්, අපරාධයන් හා වාටු (ආශා) කථාවන් කළහ. නමුත්, මේ සියල්ල මවුන් ඉස්ලාම් ධර්මයේ ස්ථිර වීමට හා මුස්ලිම් වරුන් අධිකවීමට හේතුවිය. මෙම අවස්ථාවේ මවුහු තව කියා මාර්ගයක් සඳහා සැලසුම් කළහ. මුස්ලිම්වරුන් හා බණු භාෂිම් වරුන් සමග සම්බන්ධ නාවයන් සහමුලින්ම අත්හිටුවිය යුතුයි. මුස්ලිම්වරුන් සමග වෙළඳ කටයුතුවල යෙදීම, විවාහ කිරීම, උපකාර කිරීම හා ආශ්‍රය කිරීම යනාදීන් නොපැවැත්විය යුතුයි. යනුවෙන් පත්‍රයක් ලියා එහි සෑම දෙනාම අත්සන් කර එය කාබා බිත්තියේ එල්ලා තැබූහ. මුස්ලිම්වරුන් මක්කාවෙන් පිටත්ව ෂිආඛු අබුතාලිබ් යන ප්‍රජාතය කරා යාමට සිදුවිය. එහිදී මුස්ලිම්වරුන් දුෂ්කර වෛද්‍යවෘත්තට ලක්වූහ. කුස ගින්නටද, අධික පීඩනයටද මවුන්ට මුහුණ පෑමට සිදුවිය. මවුන්ගෙන් ගක්නිවන්තයන් තම සම්පත්වලින් වියදම් කළහ. කදිණා (රලි) තුමිය තමාගේ සම්පත් සියල්ල වියදම් කළාය. මවුන් අතර රෝග පැතිරීය. පිරිසක් මෙමගින් මැරුම් දකින තරමට පත්වූහ. නමුත් මවුන් ස්ථිරයෙන් හා ඉවසීමෙන් සිටිහ. මවුන්ගෙන් කිසියම් කෙනෙක් හෝ ආගම අතහැර නොගියහ. මෙසේම වසර තුනක් පීඩනයෙන් ගත කළහ.

පසුව බණු භාෂිම්වරුන් සමග කිට්ටුම තැකම් පවත්වන කුරෙහිවරුන්ගෙන් වැදගත් පිරිසක් පත්‍රයෙහි කරුණු නිශ්චල

තඹතුමාගේ ජීවන චරිතය

කරලීමටද ඒ බව ජනතාවට දැනුම් දීමටද ඉදිරිපත්වූහ. එම පත්‍රය (කා:බා බිත්තියෙන් ගලවා) පිට ගෙනවිට එහි බිස්මික (අ)ල්ලාහුමිම (بِسْمِ اللّٰهِ) ‘අල්ලාහ්ගේ නාමයෙන් ආරම්භ කරමි’ යන සුළු කොටස හැර අන් සියල්ල වෙයන් විසින් විනාශකර ඇති බව පෙනින. මෙම අවහිරයන් අවසන් වීමෙන් පසු මුස්ලිම්වරුන් හා බණ්ණ භාෂිම්වරුන් මක්කාවට ආපසු පැමිණියහ. නමුත් කුරෙජ්වරුන් මුස්ලිම්වරුන්ට විරුද්ධවීමේ ස්ථාවරයේ නිරතව ඉස්ලාම් දහම සමග සටන් කරන්නට වූහ. නබි තුමාව හමුවීමට හා අල්කුර්අනයට සවන් දීමට පැමිණෙන පුද්ගලයන්ව වලක්වන්නට වූහ. නබි තුමාව හමුවීමට පැමිණෙන අරාබිවරුන්ට අවවාද කළේය.

දිනක් තුගෙල් නම් පුද්ගලයෙක් මක්කා නගරයට පැමිණි කළු මහු අතරට කුරෙජ්වරුන් කිහිප දෙනෙක් පැමිණි නබි තුමා ගැන හා මහුට ලගාවීම් ගැන හා මහුගේ කතාවට ද සවන් දීමෙන්ද අවවාද කරන්නට වූහ. මහු (තුගෙල්) තමන්ගේ ජනතාවෙහි නායකයා හා නමාගේ වචනයට අවනත වන පුද්ගලයෙක් විය. එසේම මහු (නබි තුමා) ගේ වාක්‍ය සියල්ල හුනියමක්ද එය පිය පුත් හා සහෝදරයන්ද ස්වාමි පුරුෂයා බිරිද අතර වෙන්කරන බවද පවසා බියගන්වන්නට වූහ. සත්‍යයෙන්ම මා මහු (මුහම්මද්) ගෙන් කිසිම දෙයකට ඇහුම්කන් නොදී මහු සමග කතා නොකරන බවට පවසන තෙක් හා මහු (මුහම්මද්) ගේ වචන මාගේ කණට නොවැටීම සඳහා මා මාගේ කණට පුළුන් තබන තෙක් මවුන් මා සමග සිටියෝය යනුවෙන් තුගෙල් පැවසීය.

මා කාංචාව අසලට ගිය විට නඹි තුමා එහි සලාතයේ නිරතව සිටියේය. මා ඔහුට ලගා වී ඔහු ජාරායනා කරන දෙය (අල්කුර්ආනය) ට සවන් දීමට අල්ලාහ් සලස්වන්නට විය. මම ලස්සන වාක්‍ය කිහිපයකට සවන් දුන්නෙමි. මා දක්ෂ කවිවරයෙක් මම ලස්සන හා අවලස්සන දෑ ගැන දනිමි මා ඔහු (මුහම්මද්) පවසන වාක්‍යවලට සවන් නොදී සිටීමට හේතුව කුමක්ද යනුවෙන් ඔහු තමාටම පවසාගත් බව තුමොල් පැවසුවේය. තවද ඔහු පවසන වාක්‍ය සත්‍ය නම් මා පිලිගන්නෙමි එය අසත්‍ය නම් මා එය අත්හරින්නෙමි යනුවෙන්ද ඔහු පැවසීය. පසුව තුමොල් නඹි තුමාගේ සලාතයෙන් පසු තම නිවස කරා යන විට ඔහු පිටුපසින් ගොස් ඔහුගේ නිවසට ගියේය. පසුව තුමොල් මුහම්මද් ඔබගේ ජනතාව මා මාගේ කන් දෙකට පුළුන් තබා ගන්නා තෙක් ඔබ ගැන මෙසේ මෙසේ පවසන්නට වූහ. තමුත් අල්ලාහ් මට ඔබගෙන් වාක්‍ය කිහිපයක් සවන්දීමට සලස්වන්නට විය. ඔබ පවසන එම දෙය මටත් පවසන්න මා අසන්නමි යනුවෙන් තුමොල් පැවසීය. නඹි තුමා ඔහුට ඉස්ලාම් දහම පැහැදිලි කර අල්කුර්ආනය ජාරායනා කරන්නට විය. එවිට ඔහු මෙසේ ලස්සන වාක්‍ය හා නීතිගත කරුණක් (ඉස්ලාම්) ගැන මා කිසිදා අසා නැත යනුවෙන් පවසා ඉස්ලාම් දහම ඔහු වැළඳ ගත්තේය. පසුව තුමොල් තැවත නම නගරයට පැමිණ තමාගේ ජනතාව අතර ඉස්ලාම් දහම පැහැදිලි කරන්නට විය. ඔහුගේ පවුල ඉස්ලාම් දහම වැළඳ ගත්තේය. පසුව ඔහුගේ ජනතාව අතර ඉස්ලාම් දහම පැතිරෙන්නට විය.

හම්සා (රලි) ඉස්ලාමය වැළඳ ගැනීම

කාගිරිවරුන්ගේ නායකයා වන අබු ජහ්ල් දවසක් නබි තුමා කෞබා අසළ වාඩි වී සිටින විට එම ස්ථානයෙන් ගමන් කළේය. නබි තුමා ව දුටු මහු නබි තුමාට බනින්නට හා හිරිහැර කරන්නට විය. නබි තුමා මහුට කිසිම ප්‍රති විරුද්ධත්වයක් පෙන්නුවේ නැත. කිසිම දෙයක් කතා නොකරේය. මෙය එහි සිටි යම් ස්ත්‍රියක් දකින්නට විය. මෙම සිදුවීමෙන් කෙටි කාලයකින් පසු හම්සා රලි තුමා මක්කා නගරයෙන් පිට නමන් ගේ දඩයම් ගමන නිමකොට මක්කාවට පැමිණී විට එම ස්ත්‍රිය නබි තුමාට අබු ජහ්ල්ගෙන් සිදුවූ හිරිහැරය හා බැනීම ගැන මහුට පැවසුවේය. මෙය දැනගත් හම්සා රලි තුමා දැඩි කෝපයට පත් වී මහුව භොයාගෙන ගියේය. එවිට අබු ජහ්ල් නමන්ගේ ගෝත්‍රිකයන් සමග සිටියේය. හම්සා රලි තුමා අබු ජහ්ල්ගේ හිසට නමන්ගේ දුන්නෙන් පහර දුන්නේය. මහුගේ හිසද එයින් දැඩි ලෙස තුවාල විය. මම මුහම්මද් ගේ ආගමේ සිටින විට තුම මහුට බනින්නේ ද යනුවෙන් හම්සා රලි තුම විමසුවේය. මෙම සිදුවීම එතුමා ඉස්ලාමය වැළඳ ගැනීමට කාරණාවක් විය. මහුට මක්කා නගරයේ ඇති ස්ථානය හා ගොරවය හේතුවෙන් මහු ඉස්ලාමය වැළඳ ගැනීම මුස්ලිම්වරුන්ට ගොරවයක් හා ගක්නියක් හිමිවිය.

උමර් (රලි) ඉස්ලාමය වැළඳ ගැනීම

උමර් බිත් කන්නාබි (රලි) තුමා ඉස්ලාම් ධර්මය වැළඳ ගැනීම මුස්ලිම්වරුන්ට උපකාරයක් ලෙස පැවැතිය. එය හම්සා රලි

තුමා ඉස්ලාම් ආගම වැළඳ දින තුනකින් පසු මහු ඉස්ලාම් ආගම වැළඳ ගත්තේය.දවසක් උමර් රලි තුමා නබි තුමාව සානනය කිරීම සඳහා ගියේය.එවිට මහදී එක් පුද්ගලයෙක් හමුවී උමර් මඟ යන්නේ කොහේද යනුවෙන් විමසීය.එයට උමර් (රලි)තුමා මම මුහම්මද්ව සානනය කිරීමට යන්නේම යනුවෙන් පැවසීය.එවිට එම පුද්ගලයා එසේ මඟ සානනය කරා නම් බහු හාෂිම් හා බහු සහ්රා ගෝත්‍රිකයන්ගෙන් බේරී සිටින්නේ කෙසේද යනුවෙන් විමසීය.එයට උමර් රලි තුමා තුඹත් තුඹගේ පැරැණි ආගම වෙනස් කර ගන්නාද යනුවෙන් විමසීය.එවිට එම පුද්ගලයා මඟට තවත් ආශ්වර්ය දෙයක් මා පවසන්නම් මඟගේ සහෝදරිය හා ඇයගේ ස්වාමි පුරුෂයා මඟගේ ආගම අත්හැර ඉස්ලාම් ආගමට බැඳී ඇත යනුවෙන් පැවසීය.මෙය ඇසූ උමර් රලි තුම කෝපයට පත් වී තමාගේ සහෝදරියගේ නිවසට පැමිණියේය.එවිට ඔවුන් සමග නිවසේ කබිබාබි තැමනි සහාබි වරයා ඔවුන්ට තාහා නම් පරිච්චේදය උගන්වමින් සිටියේය.උමර්ගේ පැමිණීම දැනගත් එම සහාබිවරයා වහාම නිවසේ සැඟවීය.ෆාතිමා වන උමර්ගේ සහෝදරිය තාහා පරිච්චේදය ලියා තිබූ කොළය සැඟවන්නට විය.උමර් රලි තුමා නිවස අසලට පැමිණෙන විට කබිබාබිගේ කටහඬ මහුට ඇසීය.මහු නිවසට අතුලු වී මඟලා දෙදෙනාම මඟලාගේ ආගම අත්හැර ඉස්ලාම් ආගමට බැඳුණාද යනුවෙන් ප්‍රශ්න කළේය.එවිට ඇයගේ ස්වාමි පුරුෂයා එම ආගම සත්‍ය නම් යනුවෙන් පවසන විට උමර් රලි තුමා ඔහුගේ ඉස්සරහට පැන කම්මුලට ගැසුවේය.එවිට ඇය තමාගේ ස්වාමිපුරුෂයාව ආරක්ෂා කිරීමට ඉස්සරහට පැත්තේය.ඇයටද උමර් රලි තුමා තමාගේ අතින් ගැසූ

පහරින් තමාගේ මුහුණෙන් ලේ ගලන්නට විය.එවිට ආය කෝපයෙන් අෂ්භදු අත් ලා ඉලාහ ඉල්ලල්ලාහු වඅෂ්භදු අත්ත මුහම්මදත් රසුලුල්ලාහ් (තැමදීමට සුදුස්සා අල්ලාහ් හැර වෙන කිසි දෙවියෙක් නැත මුහම්මද් තබි තුමා අල්ලාහ්ගේ දුතයාය) යනුවෙන් පැවසීය.

තමාගේ සහෝදරියගේ මුහුණේ ලේ දුටු උමර් රලි තුමා දුකට පත් වී මඛලා පාරායනා කළ එම කොළය මටත් පාරායනා කිරීමට දෙන්න යනුවෙන් පැවසීය.එවිට ආය මඛ අපිරිසුදුයි මෙය පිරිසුදුවන්නයත් හැර වෙන කිසිවෙක් ඇල්ලීමට සුදුසු නැත යනුවෙන් පවසා මඛ ගොස් තාත්ත යනුවෙන් අණ කළේය. උමර් රලි තුමා දිය නැමෙත් පසු එම කොළය ඔහුගේ අතට ගෙන මෙසේ කියවන්නට විය.බිස්මිල්ලා හිර්රහ්මා හිර්රහිම් යනුවෙන් පාරායනා කළ මෙය පරිශුද්ධ වචන යනුවෙන් පැවසීය.පසුව තාහා තමි පරිච්චේදයේ (وَبَشِّرِ الصَّالِحِينَ

﴿١٣﴾ الَّذِينَ إِذْ أَتَىٰ آلَهُمْ بَعْضُهَا مِنْ آلِ آدَمَ وَهُنَّ مُسْلِمَاتٌ وَمِمَّا يَصْرِفُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِنَّ الْمَالَ لَمْ يَكُن لِهِنَّ ظُلْمٌ مِّمَّا يَصْرِفْنَ وَلَهُنَّ حُجُجٌ كَمَا لِلرِّجَالِ وَلَهُنَّ أَصْنَافٌ مِّمَّا يَصْرِفْنَ وَلَمْ يَكُن لِهِنَّ عِقَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٤﴾ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكَسْبَ مِنْكُمْ وَاللَّذِينَ يُبْتَغُونَ مِنْكُمْ لَا يَحْسِبُوا أَنَّ الْمَالَ يُضَاعَفُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا وَلَا يُضَاعَفُ لِلصَّالِحِينَ ﴿١٥﴾) යන වචනය පාරායනා කර මෙය ඉතා ලස්සන වචනයන්ව යනුවෙන් පවසා මට මුහම්මද් ඉන්න නැත දැනුම් දෙන්න යනුවෙන් පැවසීය.උමර් රලි තුමාගේ මෙම වචනයට සවන් දුන් සැඟවී සිටි කබිබාබි රලි තුමා එලියට පැමිණ අහෝ උමර් මඛට සුභාරාවියක් තබි තුමාගේ ප්‍රාර්ථනාව අල්ලාහ් පිළිගත් සේය.තබි තුමා යා අල්ලාහ් උමර් හා අබු ජහල් මගින් මෙම ඉස්ලාම් ආගම ගොරවය කරනු යනුවෙන් ප්‍රාර්ථනා කළේය යනුවෙන් පැවසීය.පසුව උමර් රලි තුමා තමාගේ කඩුව මසවාගෙන තබි තුමා සිටින ස්ථානය කරා ගියේය.එහි දොරටුව තට්ටු කර විගස එක් පුද්ගලයෙක්

දොර අතරින් බලා උමර්ගේ පැමිණීම ගැන පැවසුවේය. එවිට එම කණ්ඩායම බියවන්නට වූහ. එම නිවසේ තබා තුමාද සිටියේය. එවිට හම්මා රලි තුමා ඔබලාට කුමක් වූනාද යනුවෙන් විමසූ විට උමර් පැමිණ ඇති බව මහුට දැනුම් දෙන ලදී. එයට මහු මහුට දොර අරින්න මහු හොඳ කාර්යක් වෙනුවෙන් පැමිණ ඇති නම් මහු වෙනුවෙන් අපි එය ඉටු කරන්නෙමු නමුත් මහු අයහපත් කාර්යක් වෙනුවෙන් මෙහි පැමිණියා නම් මහුගේ කඩුවෙන්ම අපි මහුව සාතනය කරමු යනුවෙන් පැවසීය. උමර් රලි තුමා නිවස ඇතුළට පැමිණ තමා ඉස්ලාම් දහම වැළඳ ගත් බව තබා තුමාට දැනුවත් කළේය. එවිට නිවසේ සිටි ජනයන් පල්ලියේ සිටින්නන්ට ඇසෙන්නට ගබ්දා නගා තක්බීර් කීවේය. උමර් රලි තුමා ඉස්ලාම් දහම වැළඳ ගත් පසු එය ප්‍රසිද්ධ විය. එසේම අපිට කබ්නුල්ලා අසල සිටීමට හා එය නවාගත් කිරීමට හැකිවිය යනුවෙන් සුහෙබුර් රූමි පවසන්නේය. උමර් රලි තුමාගේ ඉස්ලාමයෙන් පසු අපි ගොරවයෙන් ජීවත් වූනෙමු යනුවෙන් ඉබ්නු මස්උද් රලි තුමා පවසන්නේය.

**නවී තුමාට චාටු කවා පැවසීමට
මුෂරික්වරුන්ගේ උත්සාහය**

ඉස්ලාම් ධර්මය වැළඳ ගන්නන් අධික විම හා එය වැළකවීමට ඔවුන් ගත් උත්සාහයන් සියල්ල පරාජයට පත්වීම දුටු කුරෙෂිවරුන් ඉස්ලාමය පැතිරීම වැළකවීමට නව ක්‍රියා මාර්ගයක් සඳහා සැලසුම් කළහ. මක්කා නායකයන්ගෙන් කෙනෙකු වූ උත්බා තබා තුමා පල්ලියේ

සිටින විට මහු අසලට පැමිණ මෙසේ පැවසුවේය. මාගේ සහෝදරයාගේ පුතුකුව මබ මබගේ ජනනාවට මහා කරුණක් (ඉස්ලාම්) ගැන පවසා මවුන්ගේ එකමුතුව බිඳ දැමුවේය. මවුන්ගේ දහමට හා දෙව්වරුන්ට දොස් පැවසුවේය. මවුන්ගේ දෙමාපියන් (අල්ලාහ්ව) ප්‍රතික්ෂේප වන්නයන් බව පැවසුවේය. එම නිසා මා පවසන දෙයට මබ ආභූමිකන් දෙන්න. එයින් සමහර දේවල් මබ පිලිගනු ඇත. එවිට නබි තුමා පවසන්න අබුල් වලීද් මා අසන්නම් යනුවෙන් පැවසීය.

එවිට මහු මාගේ සහෝදරයාගේ පුතුකුව මබ පවසන කරුණ (ඉස්ලාම්) මගින් මබට මුදල් උපයා ගැනීම මබගේ අරමුණ නම් අප සියල්ලන්ට වඩා ධනවනෙක් වීමට අප මබට මුදල් උපයා දෙන්නෙමු. එසේ නැත්නම් මෙය මගින් මබට පදවියක් අවශ්‍ය නම් මබගේ අණට අකීකරු නොවන සේ අපි මබව නායකයෙක් බවට පත්කරන්නමු. එසේ නැත්නම් මෙය මගින් මබට පාලනයක් අවශ්‍ය නම් මබට එම පාලනය බාර දෙන්නමු. එසේ නැත්නම් මෙය මබට පෙණෙන නොවැළකිවිය හැකි සිහිනයක් නම් අපි මබට වදා වරුන් ගෙන්වා ප්‍රතිකාර ලබා දෙන්නෙමු. මබව සුව කිරීමට අපගේ මුදල් අප වියදම් කරන්නෙමු යනුවෙන් පැවසීය. මේ සියල්ල පවසා අවසන් වූ පසු නබි තුමා මහුගෙන් මබ පවසා අවසන් ද යනුවෙන් විමසීය. එයට එහු එසේමය යනුවෙන් පැවසීය. එවිට නබි තුමා දැන් මා පවසන්නම් මබ අසන්න යනුවෙන් පැවසීය. මහුද එසේමයි යනුවෙන් පැවසීය. එවිට නබි තුමා සූරා උස්සිලන් නම් පරිච්චේදය පාරායනා කරන්නට ආරම්භ කලේය. මෙය ආසු උත්තා නමාගේ දෙඅත් පිටුපස නබා ස්ථාවරයෙන් අසන්නට විය. නබි තුමා එම

පරිච්චේදයේ සප්තදා ව (41 වන වාක්‍ය) තෙක් පාරායනා කර සප්තදා කර අවසන් කලේය. පසුව තබී තුමා අඛු වලීද් මබ සවන්දුන් දෙය මබ ඇසිය. දැන් මබ තීරණයක් ගන්න යනුවෙන් පැවසුවේය.

එවිට උත්තා එම ස්ථානයෙන් නැගිට තමාගේ අනුගාමිකයන් අසලට පැමිණියේය. මහුව දුටු මවුන් සත්‍යයෙන්ම අඛුවලීද්ගේ මුහුණ වෙනස් වී ඇති බව තමන්ටම පවසා ගත්තේය. මහු පැමිණ මවුන් අසල අසුන් ගත් විට අඛුවලීද් කුමක් වුවාද පවසන්න යනුවෙන් මවුන් අසන්නට විය. එවිට මහු මා සමහර වාක්‍යන්ට සවන් දුන්නෙමි සත්‍යයෙන්ම මා මීට පෙර එසේ වාක්‍ය අසා නැත තවද එය (අල්කුර්ආනය) හුනියමක් හෝ කවියක් හෝ ශාස්ත්‍රයකදී නැත. එම නිසා කුරෙමි වරුනි මට අවනත වෙන්න. මහුව (මුහම්මද්ව) හා මහු පවසන දැය අත්හරින්න. සත්‍යයෙන්ම මා සවන් දුන් එම කරුණෙහි (අල්කුර්ආනයෙහි) සත්‍යයක් ඇත. එය අරාබි වරුන් සියල්ල භාරගන්නා නම් මබලාට එය (අල්කුර්ආනය) ඇතිවන්නේය. එය අරාබි වරුන්ගෙන් පැනගියා නම් එමගින් මවුන්ව (අරාබිවරුන්ව) මවුන් පාලනය කරන්නේය. එහි (අල්කුර්ආනයේ) ගොරවය මබටත් ගොරවයකි. එය මගින් මබලා මිනිසුන් අතරින් භාග්‍යවන්තයන් වන්නේය යනුවෙන් පැවසීය. එවිට මවුන් සත්‍යයෙන්ම අඛුවලීද් මබට මහුගේ කථාවෙන් හුනියමි කර ඇත යනුවෙන් පැවසුවේය. මෙය මාගේ අදහසය මබලාට සිතන දෙයක් මබලා කරන්න යනුවෙන් මහු පැවසීය.

ශෝක වසර

අඛුතාලිඛිගේ ශරීරය පුරාම රෝග පැතිරෙන්නට විය. මහු ඇතිරිල්ලෙහි (ඇඳෙහි) නිරතවන්නට විය. මහු මරණ (සක්රාන්) වෙදනාවට ලක්වී සිටි අතර, මිය යාමට පෙර මහු ‘ලාලාහ ඉල්ලල්ලාස්’ (වැදුම් පිදුම් කිරීමට සුදුස්සා අල්ලාහ් හැර අන් කිසිවෙකු නොමැත) යන වැකිය කීමේ අපේක්ෂාවෙන් තඹ මුහම්මද් (සල්) තුමා මහුගේ සිරස අසලෙහි සිටියේය. තමුන් මහු සමග සිටින මහුගේ අයහපත් මිත්‍රයන් හා මවුන්ගේ නායකයෙකු අඛු ජන්ල්ද එය වළක්වමින් හා ‘මබ පියානන්ගේ හා මුතුන් මිත්තන්ගේ ආගම අන් නොඅරිනු’ යනුවෙන් මහුට පවසමින් සිටින. එනිසා මහු ඡිරිකයේම (අල්ලාහ්ට හවුල් කරන මගෙහි) අත්තුවිය. මහු ඉස්ලාම් ධර්මය නොවැළඳ මරණයට පත්වීම තඹ මුහම්මදු (සල්) තුමාගේ ශෝකය දෙගුණයක් වීමට හේතුවිය.

අඛුතාලිඛි අත්තුවී මාස දෙකක් උගාවන සමයේ තඹතුමාගේ බිරිඳකු කදීජා (රලි) තුමියද අත්තුවිය. මේ හේතුවෙන් තඹතුමා ඉමහත් ශෝකයට පත්විය. තම ලොකු පියානු අඛුතාලිඛිගේ හා තම බිරිඳකු කදීජා (රලි) තුමියගේ විශේෂවෙන් පසු තඹතුමාට තම සමාජයෙන් හිරහැර හා පීඩාවන් අධිකවන්නට විය. (මෙම මරණ සිදුවීමෙන් තඹ මුහම්මදු (සල්) තුමා අධික ශෝකයට පත් බැවින් මෙම වසර **ආමුල් හුස්න්** (ශෝක වසර) යනුවෙන් හැඳින්වින.)

තඹ තුමාගේ මෙම ප්‍රචාරයට වැඩි වශයෙන් එකඟ වූයේ අසරණයන් හා වහලුන්ය. මවුන් තඹ වරුන්ගේ ප්‍රචාරයට වැඩි වශයෙන් එකඟ වීම සිරිතක් විය. මක්නිසාදයත් මවුන්ට අනුන්ව

පිලිපැදීමට අපහසුවක් නොවීය. නමුත් පදවියේ සිටින්නන් හා පාලනයේ සිටින්නන්ට මවුන්ගේ ආධිමිඛරය, රථමාර්ග හා පාලනයට ඇති කැදරකම් සියල්ල මවුන් තව කෙනෙක්ව පිලිපැදීමෙන් වළක්වන්නේය.

තායීග් ගමන

මුස්ලිම්වරුන්ට කුරෙෂ්වරුන්ගේ හිරිහැරයත්, අක්‍රමිකතාවත්, අපරාධයත්, හා නින්දාවන් නොකඩවා සිදුවින. කුරෙෂ් වරුන් යහමගට යොමු කිරීම පිළිබඳව තනිතුමා වෙහෙසට පත්ව සිටියේය. තායීග් වැසියන්ට අල්ලාහ් සුමග පෙන්නවිය හැක යන අදහසින් තායීග් ගැන තනිතුමා සිතන්නට විය. තායීග් කරා ගමන් කිරීම අපහසු කරුණෙකි. මක්නිසාදයත්, තායීග් නගරයට යන මගෙහි වඩා විශාල කඳු තිබීම නිසා එම මගෙහි ගමන් කිරීම දුෂ්කර කාර්යයෙකි. නමුත් අල්ලාහ්ගේ මාර්ගයෙහි සෑම පහසුවිය හැක. නමුත් තායීග් වැසියන් එතුමා පහත් අන්දමින් නින්දාකර පලා එවූහ. මවුන් කුඩා ළමයින් උසිගැන් වූහ. මවුන් තනිතුමාගේ විලාස දෙකෙහිම රුධිරය එන තෙක් ගල් ගැසූහ.

තනිතුමා මේ සියල්ල ඉවසාගෙන අධික ශෝකයට පත්වී මක්කාව කරා ආපසු පැමිණෙන්නට විය. මෙම අවස්ථාවේ දේවදූත පීබිරිල් (අලෙල) තුමා කඳු සඳහා නියමවූ මලක් (දේව දූත) වරයා සමග පැමිණ තනිතුමාව කැඳවා ‘ඔබ කැමැති දේ අණ කිරීම සඳහා අල්ලාහ් තආලා ඔබ වෙත කඳු සඳහා නියමවූ මලක්වරයා එවා ඇත’ යනුවෙන් පැවැසීය. එවිට කඳු සඳහා නියමවූ මලක්වරයා ‘මුහම්මද් තුමණි, ඔබ කැමැති වන්නේනම්, මක්කාව වටකර ඇති මෙම (මක්කාව පිරිවරා ඇති) කඳු දෙක

මගින් මා මවුන් විනාශ කරන්නම්.’ යනුවෙන් තනිතූමාගෙන් ඇසීය. එවිට තනිතූමා ‘නමුත්, අල්ලාහ් තභාලා මවුන් මගින් ෂිර්ක් (හවුල්) නොකර, එකම අල්ලාහ්ට වැදුම් පිදුම් කරන පරම් පරාවක් බිහි කිරීම මා අපේක්ෂා කරමි’ යනුවෙන් පැවැසීය.

මුෂරික්වරුන් තනිතූමාගෙන් ආශ්වරය ක්‍රියාවන් පෙන්වන මෙන් තර්ක කරමින් සිටියා පමණක් නොව, එය වරින්වරද අසන්නට වූහ. වරක් මවුන් වන්දුයාව දෙකට පළා පෙන්වන මෙන් ඉල්ලා සිටින. තනිතූමා මේ ගැන අල්ලාහ්ගෙන් ඇසීය. එවිට මවුන් වන්දුයා දෙකට පැළී තිබීම දිවිහ. කුරෙර්ෂ්වරුන් මෙම ආශ්වරය සිද්ධිය දීර්ඝ වෙලාවක් දිවිමින් සිටි නමුත් මවුන් විශ්වාස නොකළහ. එනමුත් මවුන් ‘මුහම්මද් අපට භූණියම් කලේය.’ යනුවෙන් කීහ. එවිට පුද්ගලයෙක් ‘මහු මඟලාට භූණියම් කළාට මිනිසුන් සෑම දෙනාට භූණියම් කිරීමට මහුට ශක්තියක් නොමැත.

එමනිසා (වෙළඳාම් සඳහා පැමිණෙන) මගින්ගෙන් විමසා බලන්න. යනුවෙන් කීවේය. එවිට මගින් පැමිණිහ. මවුන්ගෙන් මේ ගැන විමසූහ. මවුහු එසේමයි. නියතවශයෙන්ම අපිද එය දුටුවෙමු.’ යනුවෙන් පැවැසූහ. නමුත් කුරෙර්ෂ්වරුන් (මෙය දැන සිටි අතර) මවුන්ගේ කුෆර් (ප්‍රතික්ෂේපයෙ)හි හිතුවත්කාර කමින් තිරතව සිටින. මෙම හඳු පැළීමේ සිද්ධිය මීට වඩා ඉමහත් ආශ්වරය සිද්ධියක් සඳහා පසුබිමක්විය. එය අල්-ඉස්රා හා අල්-මිරාජ් යන්නේය.

ඉස්රා හා මිරාජ්

තනි මුහම්මද් (සල්) තුමා නාසිෆ් සිට ආපසු පැමිණීමෙන් පසු එහිදී එතුමාට සිදුවූ දේද, අබුතාලිබ් හා කදිජා (රලි) අන්ත්‍රාවීමද, එයින් පසු සිදුවූ කුරෙර්ෂ්වරුන්ගේ දුෂ්කර හිරහැරයන්ද තනි

තුමාගේ සිතෙහි අධික ශෝකයන් ඇති කළේය. එම අවස්ථාවේ නඹිතුමාට අල්ලාහ් නආලාගේ සැනසුම ලැබෙන්නට විය.

නඹිත්වයේ දසවන වසර එක් දින රාත්‍රියක, නඹි මුහම්මදු (සල්) තුමා තිත්දෙහි පසුවෙමින් සිටියේදී දේවදූත පිඛිරීල් (අලෙල) තුමා ‘බුරාක්’ ද රැගෙන නඹිතුමා වෙත පැමිණිය. බුරාක් යනු අකුණක් සේ වෙගයෙන් ගමන් කරන පිහාටු දෙකකින් යුත් අශ්වයාට සමාන සතෙකි. එය මත නඹි (සල්) තුමා අසුන් කරවාගෙන පලස්නීතයේ පිහිටා ඇති බයිතුල් මුකද් දස් නමැති දේවස්ථානය වෙත පැමිණියහ. පසු එතැන් සිට එතුමා අහසට (මිරාජ්හි) උස්සාගෙන ගියේය. එහි එතුමා තම දෙවියා ගේ මහා සාධකයන් (ආධාරයන්) දිටිය. අහසේදී පස්වෙල නැමදුම එතුමාට අනිවාර්යවිය. එම රාත්‍රියේම නඹි මුහම්මදු (සල්) තුමා පැහැදිලි සිතින්ද දැඩි ස්ථිරයෙන්ද මක්කාවට පැමිණිය.

පසු දින එළිවීමත් සමගම නඹිතුමා කා:බාවට ගොස් තමාට සිදුවූ දේ ගැන මිනිසුන්ට පැහැදිලි කළේය. එවිට කාගිර්වරුන් එතුමාව අසත්‍ය කිරීමටත් විහිළ කිරීමටත් පටන් ගත්හ. පසු එහි සිටි පිරිසක් එතුමාව අධෛර්යමත් කිරීම සඳහා බයිතුල් මුකද්දස් දේවස්ථානය ගැන තමන්ට වර්ණනා කරන මෙන් එතුමාගෙන් ඇසීය. නඹිතුමා මවුන්ට ඒ ගැන ටිකටික වර්ණනා කරන්නට විය. මෙයින් මුෂ්රික්වරුන් සැහීමට පත් නොවූහ. තමුන් මවුන් ‘අපිට වෙනත් සාධකයන් අවශ්‍යයයි’ යනුවෙන් කීහ. එබැවින් නඹි මුහම්මදු (සල්) තුමා, මක්කා දිසාවෙන් සිට පැමිණෙන කණ්ඩායමක් අතර මගදී තමාට මුණ ගැසුණු බව පවසා මවුන්ගේ ලකෂණයන්ද මවුන් සතු මටුවන්ගේ සංඛ්‍යාවද මවුන් පැමිණෙන වෙලාවද පැහැදිලි කළේය.

තඹතුමා සත්‍යාප්ත වූ පසුවද කාර්මිකවත් ඵලදායීව ප්‍රතික්ෂේප කිරීමෙන්ද, මුරණ්ඩු කිරීමෙන්ද, සත්‍ය නොකිරීමෙන්ද නිරතවී සිටී. මෙම (ඉස්ලාම්) ගමනට පසුවද පාන්දර දේවදාන පිරිවිල් (අලල) තුමා පැමිණ තඹතායක මුහම්මදු (සල්) තුමාට පස්වෙල සලාතය (නැමුම) ඉටු කිරීමේ ක්‍රමය හා එහි වෙලාවන් ගැන ඉගෙන් විය. මින් පෙර සලාතය උදේ හා සවස රකඡන් දෙකක් බැගින් පමණක් තිබින.

කුරෙස්චරුන් සත්‍යයට විරුද්ධවීමෙන් නිරතවී සිටි සමයේ තඹ මුහම්මදු (සල්) තුමා මක්කාවට පැමිණෙන මිනිසුන්ට කැඳවීම් කිරීමේ කාර්යයෙහි යෙදී සිටියේය. ඵලදායී මිනිසුන්ට ගමනේදී හා මවුන් නැවතී සිටින ස්ථානවලදී ඉස්ලාම් ධර්මය උපුටා පෙන්වා එය පැහැදිලි කරන්නට විය. ඵලදායී ලොකු පියෙකු වන අබු ලහබ්ද තඹතුමා යන නැන් කරා ගොස් ඵලදායී ගැනද ඵලදායී කැඳවීම් ගැනද මිනිසුන්ට අවවාද කරමින් සිටියේය. වරක් ඵලදායී මදිනාවේ සිට පැමිණී පිරිසට කැඳවීම් කළේය. මවුහු එය සාවද්‍යයෙන් අසා සිට ඵලදායී පිලිගැනීමටත් ඵලදායී විශ්වාස කිරීමටත් ඵලදායී වූහ.

මදිනා වැසියන් ඉතා සම්පයෙන් තඹ වරයෙකු පැමිණෙන බව යහුදි (යුදෙව) වරුන්ගෙන් දැන සිටී. එනිසා තඹතුමා මවුන්ට කැඳවීම් කළ විගස එම තඹතුමා මෙතුමා බව හඳුනා ගෙන ඉස්ලාමය වැළඳ ගැනීමට කඩිනම් වූහ. මවුන් ‘මෙම කාර්යයෙහි යහුදිවරුන් තමන්ට වඩා ඉදිරියට නොයායුතුයි’ යනුවෙන් කීහ. මවුන් භය දෙනෙකි. දෙවන වසරේ මවුන් දොලොස් දෙනෙක් පැමිණ තඹතුමා වෙත රැස්වූහ. ඵලදායී මවුන්ට ඉස්ලාම් ධර්මය ඉගැන්වීය.

මවුහු මදිනාවට ආපසු ගමන් කරන විට කුර්ආනය මවුන්ට ඉගැන්වීම සඳහා හා ඉස්ලාම් ධර්මයේ නීතිරීති පැහැදිලි කිරීම

සඳහා මුස්අබ්බ් බිත් උමෙර්ව මවුන් සමග යැවුවේය. මදිනා වැසියන් අතර ප්‍රයෝජනයක් ඇති කිරීමට මුස්අබ්බ් බිත් උමෙර්ට හැකිවිය. මහු වසරකින් පසු මක්කාවට ආපසු පැමිණි විට මහු සමග මදිනා වැසියන් පිරිමින් හැත්තෑ දෙනෙක්ද ස්ත්‍රීන් දෙන්නෙක්ද සිටින. නබි මුහම්මදු (සල්) තුමා මවුන්ව රැස්කළේය. මවුහු නබිතුමාගේ (ඉස්ලාම්) ධර්මයට උපකාර කරන බවද, එතුමාගේ අණ පිළිපදින බවද එතුමා සමග ගිවිස ගත්හ. පසු මවුහු මදිනාව කරා ආපසු පිටත්ව ගියහ.

කැඳවීමේ නව මූලස්ථානය

මදිනාව සත්‍යතාවයටද, සත්‍යවත්තයන්ටද රැකවරණය හා අහස ලබාදෙන ස්ථානයක් වශයෙන් පරිවර්තනය විය. එනිසා මුස්ලිම්වරුන් මදිනාව කරා හිජ්රත් (මක්කාව හැර) යාමට පටන් ගත්හ. නමුත් කුරෙෂ්වරුන්, මුස්ලිම්වරුන් හිජ්රත් යාම වලක්වාලීමට අධීෂ්ඨානය කළහ. එනිසා සමහර මුහාජිරින්වරුන්ට (හිජ්රත් යන්නන්ට) විවිධ වෙදනා හා හිරිහැරයන් කරන්නට වූහ. මුස්ලිම්වරුන් කුරෙෂ්වරුන්ට බියවී රහස්ගතව හිජ්රත් යන්නට විය.

උමර් (රලි) තුමාගේ හිජ්රත් ගමන වීරකමට හා අභියෝගයට සාදකයක් ලෙස පැවැතීය. එතුමා තම කඩුව පැළඳ, දුන්න ඉස්සා කා:බාව කරා පිටත්ව එහි සක්මන් (වට කිරීම) කළේය.පසු මහු මුෂ්රික් වරුන්ගෙන් ‘කවරෙකු තම බිරිඳ වැන්දඹු කිරීමට හෝ තම දරුවා අනාථ කිරීමට කැමැති වන්නේද’ මහු මා කරා පැමිණෙන්න. මා හිජ්රත් යන්නෙමි’ යනුවෙන් අභියෝග කරමින් පිටත්විය. එතුමාගේ ගමන වළක්වාලීමට මවුන් කිසි කෙනෙකුට ඥානය නොවීය. අබ්බ්බ්කර්(රලි) තුමා හිජ්රත් යාම සඳහා නබිතුමාගෙන් අවසර පැතීය. එවිට

තඹතුමා ‘මඟ ඉක්මන් නොවන්න. මඟට අල්ලාහි සඟයෙක් ලබාදීමට හැක’ යනුවෙන් අඛණ්ඩකාරී (රලි) තුමාට පැවැසීය. මෙසේ අධික මුස්ලිම්වරුන් හිජ්රත් ගියහ. මෙය දුටු කුරෙමිම් වරුන්ට පිස්සු (උම්මත්තකය වීමට) හැදෙන්නට වූහ.

තඹතුමාගේ කාර්යයෙහි ශ්‍රේෂ්ඨකම හා එතුමාගේ කැඳවීම ගැන ඔවුන් බියට පත්වූහ. එනිසා ඔවුහු මේ ගැන සාකච්ඡා කර තඹතුමා මරා දැමීමට ඒකමතිකව තීරණය කළහ. අඛණ්ඩකාරී ‘අපගේ සෑම ගෝත්‍රයෙකින්ම ශක්තිමත් තරුණයෙකු බැගින් තෝරා ඔවුන් අතට කඩු දී, ඔවුන් මුහුම්වෙද්දී වටකර, එක් මිනිසෙක් කැපූ සේ (සෑම දෙනා එකට) කැපිය යුතු බව මා අදහස් කරමි. එවිට එම වරද්ද සෑම ගෝත්‍රයන්ටම හිමිවේ. ඊට පසු මිනිසුන් සියලු දෙනාටම විරුද්ධවීමට බණු හාෂිම් වරුන් ශක්ති නොලබති යනුවෙන් පැවැසීය. මෙම රහස් තීරණය ගැන අල්ලාහි තම ශ්‍රේෂ්ඨ තඹතුමාට දැන්වීය. එනිසා තඹතුමා අඛණ්ඩකාරී (රලි) තුමා සමඟ හිජ්රත් යාමට තීරණය කළාය. තමා, තම නිවසෙහි සිටින බව මිනිසුන් සිතීම සඳහා ඵදින රාත්‍රියේ තම ස්ථානයේ තිදා ගන්නා ලෙස අලි බිත් අබී තාලිබ් (රලි)ගෙන් තඹතුමා ඉල්ලා සිටියේය. ඔහුට කිසියම් අවහිරයන් නොසිදුවන බවද දැන්වීය.

කුමන්ත්‍රණකාරයන් පැමිණ තිවස වටකරමින් සිට ඇති ඊල්ලෙහි සිටී අලි (රලි) තුමා දකිමින් එය තඹතුමා බව සිතූහ. එනිසා ඔවුන් තම තීරණය ඉටුකර එතුමා මරා දැමීම සඳහා තඹතුමා පිටවෙන තෙක් බලාපොරොත්තුවෙන් සිටිහ. ඔවුන් වටකර සිටිද්දී තඹතුමා ඔවුන්ගේ හිසමත පස් ටිකක් ඉස්සා පිටත්වීය. අල්ලාහි ඔවුන්ගේ පෙනීම ඉවත්කළේය. එනිසා ඔවුහු

නබ්තුමා පිටත්වීම නොදිවීහ. නබ්තුමා, අබ්බකාර් (රලි) තුමා සොයා ගියේය. පසු එතුමන් දෙදෙනා සැත්පුම් පහක දුරක් ගමන්කර තවර් නම්ගුහාවෙහි සැඟවී සිටිහ.

කුරෙරුන් තරුණයන් ඉර උදාවන තෙක් එතුමා පිටත්වීම බලාපොරොත්තුවෙන් සිටිහ. ඉර උදාවීමෙන් පසු නබ්තුමාගේ ඇතිරිල්ලෙහි සිටී අලි (රලි) තුමා නැගිට පැමිණිය. ඔහු ඔවුන්ගේ අතට අහුවිය. නබ් (සල්) තුමා ගැන ඔවුහු එතුමාගෙන් විමසූහ. ඔහු නබ්තුමා ගැන කිසිවක් නොපැවැසීය. එමනිසා ඔහුට පහර දෙමින් ඇදගෙන ගියහ.

නමුත් එයින් කිසිදු ඵලක් නොලැබින. පසුව කුරෙරුන්වරුන් සෑම තැනහි එතුමාව සොයන්නන් එවූහ. කවරෙකු හෝ එතුමාව පණපිට හෝ අපණපිට ගෙනෙන්නේද ඔහුට ඔටුවන් සියයක් දෙන බව පැවැසීහ. මෙසේ ඔවුන් නබ්තුමා සොයාගෙන ගුහා දොරටුවටම ලොවූහ. ඔවුන්ගෙන් යමෙකු එබී (බීම) බලන්නේද ඔවුන් දෙදෙනා දකින තරමට ලොවූහ. නබ්තුමා පිලිබඳව අබ්බකාර් (රලි) තුමාගේ දුක අධිකවිය. එමනිසා නබ්තුමා අබ්බකාර් (රලි) තුමාට ‘අපි දෙන්නෙක් සිටින බවද ඔබ සිතන්නේ? මෙහි තෙවැන්නා ලෙස අල්ලාහ් අප සමග සිටින්නේය. ඔබ කණගාටු නොවන්න. නියත වශයෙන්ම අල්ලාහ් අප සමග සිටින්නේය’ යනුවෙන් කීය. නමුත් ඔවුහු මෙම දෙන්නා නොදිවීහ.

මෙම ගුහාවෙහි දින තුනක් රැඳී සිට මදිනාව කරා පිටත්වූහ. එය දිරීස ගමනකි. ඉරෙහි උෂ්ණයද අධිකයෙන් පැවැතීය. දෙවැනි දින සවස් වරුවේ කුඩාරමක් අසලට ලොවූහ. එහි උම්මු ම:බද් යනුවෙන් හඳුන්වන කාන්තාවක් දුටුහ. ඇයගෙන් ආහාර පානයන් ඉල්ලා සිටිහ. ඇය වෙත මේවචලට යා

නබ්තුමාගේ ජීවන චරිතය

නොහැකි අසරණවූ කෙටිවූ, කිරි බිංදුවක් හෝ නොමැති එළවෙක් හැර වෙන කිසිවෙක්වත් ඔවුන් නොදිවිහ. එහෙයින් තබ්තුමා එළවා ලඟට ගොස් කිරි බුරුල්ල අතින් පිරිමැද කිරි දොවන්තට විය. එයින් ලොකු භාජනයකට කිරි පුරවන්නට විය. එය දුටු උමිමු ම:බද් පුදුමයට පත්ව සිටිය. පසු පිපාසයෙන් මිදෙන තෙක් ඔවුන් සැමදෙනා එය පානය කළහ. පසු තබ්තුමා දෙවන වරටත් කිරි දොවා භාජනය පුරවා එය උමිමු ම:බද්ට භාරදී තම ගමන ආරම්භ කළේය.

මදිනා වැසියන් මුහම්මදු (සල්) තුමාගේ පැමිණීම අපේක්ෂා කරමින් සිටිහ. ඔවුන් සැමදා මදිනාවේ පිටසිට එතුමාගේ ඒම බලාපොරොත්තුවූහ. තබ්තුමා මදිනාවට පිවිස දින ඔවුන් සතු ටීන් ප්‍රශංසාකර පිළිගත්හ. එතුමා මදිනාවේ සානුවේ පිහිටි කුබා යන ස්ථානයේ බැසිය. එහි දින හතරක් රැඳිසිට ඉස්ලාම්හි ප්‍රථම දේවස්ථානය වන මස්ජිදුල් කුබා දේවස්ථානයට එහිදී අත්ති වාරම නැඟිය. පස්වන දින මදිනාවට ගියේය.

අන්සාර්වරුන් (උපකාර කළ මදිනා වැසියන්) අධික පිරිස් තබ්තුමා කැඳවාගෙන යාමටද, තමන්ගේ නිවසෙහි එතුමාට ආගන්තුක සංග්‍රහය කර එමගින් ගෞරවය ලැබීමටද ආශා කළහ. එනිසා ඔවුහු ඔටුවාගේ කඩ්වලම අල්ලා ගත්හ. තබ් තුමා ඔවුන්ට ස්තූති පුද කරමින් ‘මෙය අත අරින්න. නියත වශයෙන්ම මෙය අල්ලාහ්ගේ අණට කිකරුවේ.’ යනුවෙන් පැවැසිය. අල්ලාහ් අණකළ ස්ථානය කරා ගොස් එය දණගැසිය. පසු එය නැගිට මදක් ආවිදිමෙන් පසු ආපසු පැමිණ පළමු ස්ථානයෙහි දණ ගැසිය. මේ දක්වා නොබැස සිටි තබ්තුමා මෙහිදී බැසිය. මෙම ස්ථානය මස්ජිදුන් නබව් දේවස්ථානයට අයත් ස්ථානය විය. තබ්තුමා අබු අයිසූබ් අල් අන්සාරිගේ නිවසෙහි ලැගුම් ගත්තේය. අලි බීන් අබුනාලිබ් තබ්තුමාගෙන්

පසු දින තුනක් මක්කාවෙහි රැඳී සිට මදිනාව කරා පිටත්ව කුලා යන ස්ථානයේ නවීකූලා සමග එක්විය.

මදිනාවේ නවීකූලා

නවී මුහම්මදු (සල්) තුමා මටුවා දණගැසූ ස්ථානය හිමි කාරයාගෙන් මිලදීගෙන එහි නම මස්පිදය (දේවස්ථානය) ඉදි කළාය. මුහාපිරිත්(එතුමා සමග මක්කා සිට පැමිණ මිත්‍රයන්)හා අත්සාරිත් (උපකාර කළ මදිනා වැසියන්) අතර සහෝදරත්වය ආති කළාය. සෑම අත්සාර්වරුන්ටම මුහාපිර්වරයෙකු බැගින් සහෝදරකර, මවුන්ගේ සම්පත්වලට කොටස්කරුවන් කළාය. මුහාපිර්වරුන් හා අත්සාර්වරුන් එකට වැඩ කරන්නට පටන් ගත්හ. සහෝදරත්වය මවුන් අතර අධිකවන්නට විය.එසේම මදිනා නගරයේ ඉස්ලාම් ධර්මය පැතිරෙන්නට විය.සමහර යුදෙව්වරුන්ද ඉස්ලාමය වැළඳ ගත්තෝය.මවුන්ගෙන් අබ්දුල්ලාහ් බිත් සලාමිද විය.මහු යුදෙව් උගතෙකු වන අතර නායකයෙක්ද විය.

මුස්ලිම්වරුන් මක්කා නගරයේ සිට මදිනාවට හිජ්රත් නම් දේව ගමනෙන් පසුද මක්කා කාගිර්වරුන් මුස්ලිම්වරුන්ට විරුද්ධව හෙළාදැකීම හා සටන් කිරීම නැවත්වූයේ නැත. කුරෙෂිවරුන්ට මදිනා යහුදිවරුන් (යුදෙව්) සමග සම්බන්ධ නාවයන් පැවැත්වින. එනිසා මවුන් මුස්ලිම්වරුන් අතර ප්‍රශ්ණ හා බේද ආතිකිරීමට තැත් කළහ. නවද මවුන් මුස්ලිම්වරුන්ට අවවාද කරමින්ද, මවුන් අවසන්කරන බව තර්ජන කරමින්ද සිටීහ. මෙසේ හාහිරයෙන් හා අහායන්තරයෙන් මුස්ලිම්වරුන්ට අතතුරු පිරිවරමින් තිබින. සහාබාවරුන් (නවීකූලාගේ අනුගාමිකයන්)

ආයුධයෙන් තොරව රු ගත නොකරන තරමට කාරුෂ උග්‍රවිය. මෙම භයානක සමයේ අල්ලාහ් තඹලා යුද්ධ කිරීමට අවසරය දුන්නේය. එනිසා තඹකුමා විරුද්ධවැදිත්ගේ ගැවසීම මත්තු බැලීම සඳහා සේනාවක් පිළියෙළ කළේය.

එසේම ඔවුන් මුස්ලිම්වරුන් සමග ගිවිසුම්කර තිදහසේ ඉස්ලාම් ධර්මය ප්‍රචාරය කිරීමටද ඒ අනුව ක්‍රියා කිරීමටද කට යුතු සලස්වන තෙක්, මුස්ලිම්වරුන්ගේ ශක්තිය පෙත්වීම මගින් ඔවුන්ට තම බලය තහවුරු කිරීමට වෙළඳ ගෝත්‍රයන්ට මගෙහි අවහිර කිරීමට සූදානම් කළේය. මේ වනවිට තඹකුමා සමහර ගෝත්‍රයන් අතර සුභද ගිවිසුම්ද කර සිටියේය.

බදුර් ශුද්ධය

මුස්ලිම්වරුන් මක්කාවේ සිට මදීනාවට ගිජ්රත් ගමන එතනෙක්ම මක්කා මුෂ්රික්වරුන් ඔවුන්ට ආර්ථික ප්‍රශ්න ඇතිකර සේම අවහිරකම් කළේය. මුස්ලිම්වරුන් තමන්ගේ මවිරට, ධනය හා පවුල් සියල්ල අත්හැර මදීනා තහරයට පැමිණියෝය. තමන්ගේ සියළු වස්තූන්ද මුෂ්රික්වරුන්ගේ අත්වලට මාරුවිය. තඹ මුහම්මදු (සල්) තුමා, කුරෙෂි වරුන්ගේ වෙළඳ කණ්ඩායමක් මගෙහි බාධා කිරීමට තීරණය කළේය. එමනිසා එතුමා සහාබාවරුන් 313 දෙනෙක් සමග පිටත්විය. ඔවුන් සමග අශ්වයන් දෙන්නෙක් හා මටුවන් 70 දෙනෙක් පමණක් සිටිය. කුරෙෂිවරුන්ගේ කණ්ඩායමේ මටුවන් 1000 ක් සිටිය. එයට අඬු සූෆ්යාන් නායකත්වය දුන් අතර මහු සමග (පමණක්) මිනිසුන් 40 දෙනෙක් සිටින.

මුස්ලිම්වරුන් පිටත්ව ඒම දැනගත් අඬු සූෆ්යාන්, මේ ගැන මක්කාවට පණිවිඩයක් යවා ඔවුන්ගෙන් උදව් පැතීය. මහු තම

ගමන් මාර්ගය වෙනස් කරමින් වෙනත් මාර්ගයකින් ගමන් කළ බැවින් මුස්ලිම්වරුන්ගේ අපේක්ෂාව නොඉටුවිය. කුරෙෂි වරුන් 1000 කින් සමන්විත සේනාවකින් ආහ. එවිට අබු සුෆ්‍යාන්ගේ දූතයා අවිත් 'වෙළඳ කණ්ඩායම බේරි (ජයපිට) පැමිණෙන බවත්, මක්කාව බලා ආපසු යන ලෙසත් ඉල්ලා සිටියේය. නමුත් අබුජහ්ල් ආපසු යාම ප්‍රතික්ෂේප කළේය. ඔවුන්ගේ සේනාව බද්ද් කරා යන්නට විය. කුරෙෂි වරුන්ගේ පිටවීම දැනගත් තඹතුමා තම අනුගාමිකයන් සමග සාකච්ඡා කළේය. ඔවුන් සැමදෙනා කාගිරිවරුන්ගේ සේනාවට මුහුනදී (යුද්ධ කිරී) මට එකගවූහ.

හිජ්රි (හිජ්රත් ගමනෙන් පසු) දෙවැනි වසරේ රමලාත් මස 17 වැනි සිකුරාදා දින උදේ දෙපිරිසම මුන ගැසින. ඔවුන් අතර යුද්ධය උග්‍රව පැවැත්වින. මුස්ලිම්වරුන්ට ජය ලැබීමත් සමගම යුද්ධය අවසන්විය. මුස්ලිම්වරුන් 14 දෙනෙක් දිවි පුද කළහ. මුෂ්රික්වරුන් 70 දෙනෙක් මරණයට පත්වූ අතර 70 දෙනෙක් අත් අඩාගුවට ගැනු ලැබින. මෙම යුද්ධය පැවැති අවස්ථාවේ තඹතුමාගේ දියණියෙක්වන උස්මාත් බිත් අෆෆාත් (රලි) තුමාගේ බිරිඳවූ රුකයිසා (රලි) තුමිය (මදීනාවේදී) අභාවයට පත්විය. අසනිපයෙන් පෙළෙන තම බිරිඳ සමග මදීනාවේ රඳී සිටින මෙන් තඹතුමා කළ ඉල්ලීම අනුව මෙම යුද්ධයට සහභාගි නොවී උස්මාත් (රලි) තුමා තම බිරිඳ සමග මදීනාවේ නැවැති සිටියේය. යුද්ධයෙන් පසු තඹතුමා, උම්මු කුල්සුම් (රලි) තමැති තම දෙවැනි දියණිය උස්මාත් (රලි) තුමාට විවාහකර දුන්නේය. මෙනිසා එතුමා 'දුන්නුපෙරත්' (ආලෝකයන් දෙකක් සතු තැනැත්තා) යනුවෙන් හඳින්වීය. කුමක්කිසාදයත්, මහු තඹතුමාගේ දියණියන් දෙන්නෙක් විවාහ කළේය.

බද්දේ යුද්ධයෙන් පසු මුස්ලිම්වරුන් අල්ලාහ්ගේ උපකාරයෙන් සතුට විඳිමින් මිදිනාව කරා ආපසු පැමිණිහ. ඔවුන් සමග සිර කරුවන්ද ගනිමින් (යුද්ධයේදී අතහැර ගිය) දූව්‍යයන්ද තිබින. සමහර සිරකරුවන් ඇප මතද සමහරුන් ඇපයෙන් තොරවද නිදහස් වූහ. සමහර උගතුන් මුස්ලිම් දරුවන් දස දෙනාට කිය විමට හා ලියවිමට ඉගැන්වීමේ ආපය මත නිදහස්වූහ. මෙම යුද්ධයේ කාර්ට්වරුන්ගේ නායකයන් හා ඉස්ලාම් දහමට වරදට සිටි විශාල පිරිසක් සානනයට ලක්වූහ. ඔවුන්ගෙන් අබුජේල්, උමෙය්‍යා බිත් කලෑ, උත්තාබ් බිත් රබීආ හා ෂෙබා බිත් රබීආ ද තවත් පිරිසක්ද විය.

නවී තුමාව ඝාතනය කිරීමට උත්සාහ කිරීම

කුරෙෂිවරුන් බද්දේ යුද්ධයේ පරාජයට පත්වූ පසු දිනක් උමෙර් බිත් වහබ් හා සෆ්වාන් බිත් උමෙය්‍යා යන දෙදෙනා එය ගැන කතා කරන්නට වූහ. උමෙර් කුරෙෂිවරුන්ගෙන් ඉතා දරණු පුද්ගලයෙක් විය. ඔහු නවී තුමාව හා ඔහුගේ අනුගාමිකයන්ට ඉතා දැඩි ලෙද හිංසා කළ පුද්ගලයෙකි. ඔහුගේ පුතුකුවන් වන වහබ් ද බද්දේ යුද්ධයේ මුස්ලිම්වරුන්ගේ සිරකරුවන් අතර විය.

සෆ්වාන් එම යුද්ධයේ සානනයට පත්වූවන් ගැන පවසා ඔවුන්ට පසු අපට ජීවිතයේ සැපක් තැන යනුවෙන් පැවසුවේය. එයට උමෙර් එය සත්‍ය බව පැවසුවේය. පසුව උමෙර් සත්‍යයෙන්ම මට හේරීමට නයක් හා මාව විශ්වාස කර පවුලක් නොමැත නම් මා මාගේ අශ්වයා පිට තැග ගොස් මුහම්මද්ව සානනය කරන්නෙමි යනුවෙන් පැවසුවේය. මෙම අවස්ථාව

සඹ්චාන් ප්‍රයෝජනයට ගත්තේය. මා නුමගේ නය බේරා පවුලද මාගේ පවුල සමග මා ආරක්ෂා කරන්නෙමි යනුවෙන් පැවසීය. එවිට උමෙරේ මෙම සිද්ධිය කාටවත් නොපවත සේ ඔහුගේ ඉල්ලීම් කලේය. එයට ඔහුද එකඟ විය. පසුව උමෙරේ තමාගේ කඩුවට වස තවරාගෙන ඔදිනාවට පිටත්විය. එහි උමර් රලි තුමා මුස්ලිම්වරුන් සමග කතා කරමින් සිටින විට උමෙරේ තමාගේ ඔටුවා පල්ලියේ දොරකොඩි තවත්වා කඩුව සමග සටින විට ඔහුව දුටුවේය. එවිට උමර් රලි තුමා මොහු අල්ලාහ්ගේ විරුද්ධ වාදියා කුමක් හෝ අසුභ දෙයකට හැර පැමිණ නැත යනුවෙන් පැවසුවේය.

පසුව උමර් රලි තුමා තනි තුමා අසලට ගොස් අල්ලාහ්ගේ නබි වරයානනි අල්ලාහ්ගේ විරුද්ධ වාදිය උමෙරේ කඩුවත් සමග පැමිණ ඇත යනුවෙන් දැනුම් දුන්නේය. එයට තනි තුමා ඔහුට අතූල් වීමට අවසර දෙන්න යනුවෙන් පැවසුවේය. උමර් රලි තුමා ඔහුව අල්ලාගෙන තනිතුමා අසලට පැමිණියේය. එය දුටු තනි තුමා උමර් ඔහුව අත්හරිනු යනුවෙන් පවසා ඔහුට (උමෙරේට) ළගා වීමට අවසර දුන්නේය. පසුව තනි තුමා ඔහුගෙන් පැමිණි කාරණාව විමසුවේය. එවිට ඔහු මාගේ පුතුකුවත් බැලීමට පැමිණි වග පැවසුවේය. එසේ නම් මබ ළග ඇති කඩුව නමින් තනි තුමා ඔහුගෙන් විමසුවේය. එවිට ඔහු මෙම කඩුව අපට කිසිම ප්‍රයෝජනයක් ලබා දුන්නේ නැත යනුවෙන් පැවසුවේය. නැවත තනි තුමා ඔහුගෙන් ඇත්ත පවසන්න යනුවෙන් කීවේය. එයටත් ඔහු මා මාගේ පුතුකුවත් බැලීමට හැර වෙන කිසිම දෙයකට පැමිණියේ නැත යනුවෙන් පවසන්නට විය. එවිට තනි තුමා නැත මබ

හා සඟවන වාඩි වී බද්දේ යුද්ධයේදී සානනයට ලක්වුවන් ගැන සිහිකරමින් සිටියේය. එවිට තුම සත්‍යයෙන්ම මට බේරීමට තයක් හා මාව විශ්වාස කර පවුලක් නොමැත නම් මා මාගේ අශ්වයා පිට නැග ගොස් මුහුම්මද්ව සානනය කරන්නෙමි යනුවෙන් පැවසුවේය. මාව සානනය කිරීමට තුමගේ තය හා පවුල සඟවන භාර ගන්නේය. අල්ලාහ් මට මෙය ගැන දැනුම් දුන්නේය යනුවෙන් පැවසුවේය.

මෙය අසූ උමෙර් මබ අල්ලාහ්ගේ දුකයා බවට මා සාක්ෂි පවසන්නෙමි යනුවෙන් පැවසුවේය. තබ් තුමනි අපි මබව හා මබට පැමිණෙන දේව පණිවිඩ සියල්ල අසත්‍ය කලෙමු. නමුත් මබ පැවසූ මෙම පණිවිඩය සඟවන හා මා පමණක් දන්නා දෙයකි. සත්‍යයෙන්ම මෙය අල්ලාහ් හැර වෙන කිසිවෙක් මබට දැනුම් දී නොමැති බව මා දනිමි. මට ඉස්ලාම් දහමට මග පෙන්වා මෙම ස්ථානයට රැගෙන ගෙනා අල්ලාහ්ට සියළු ප්‍රශංසා යනුවෙන් පවසා ඉස්ලාමය වැළඳ ගන්නේය.

මබගේ සහෝදරයාට ඉස්ලාම් දහම පැහැදිලි කර අල්කුර්ආනය උගන්වන්න, තවද මහුගේ සිර කරුවාව නිදහස් කරන්න යනුවෙන් තබ් තුමා නමාගේ අනුගාමිකයන්ට අණ කලේය. මවුන්ද එසේම කලේය. පසුව උමෙර් තබ් තුමනි මා ඉස්ලාම් දහමට හා එය වැළඳ ගන්නන්ට ඉතා දැඩි ලෙස වධ හිංසා කර ඇත. එම නිසා මට මබ අනුමැතිය ලබා දෙන්න මා මක්කා නගරයට ගොස් මවුන්ව අල්ලාහ්, මහුගේ දුකයා හා ඉස්ලාම් ධර්මය කරා කැඳවන්නෙමි අල්ලාහ් මවුන්ට යහමග පෙන්විය හැක

යනුවෙන් පැවසුවේය. තඹ තුමාද ඔහුට අවසර දුන් විට ඔහු මක්කාව කරා පිටත් විය.

සඟ්වන් උමෙරේ පිටත්වූ දවසේ සිට මක්කා ජනයන්ට මා මඬලාට ඛද්ඊ යුද්ධයේ සිද්ධිය අමතක වීමට සුභාරංචියක් පවසන්නම් යනුවෙන් පවසමින් සිටියේය. එසේම එහි සිට පැමිණෙන ව්‍යාපාරිකයන්ගෙන් ඔහු ගැන අසමින් සිටියේය. එක් ව්‍යාපාරිකයෙක් ඔහු ඉස්ලාම් දහම වැළඳ ගත්තව ඔහුට දැනුම් දුන්නේය. එවිට ඔහු උමෙරේ සමග කතා කරන්නේද ඔහුට කිසිම උපකාරයක්ද නොකරන බවට දිවුරා පැවසුවේය. උමෙරේ මක්කා නගරයට පැමිණ ඉස්ලාම් කරා කැඳවීම් ප්‍රචාරයේ නිරත විය. ඔහු මගින් විශාල පිරිසක් ඉස්ලාමය වැළඳ ගත්තේය.

තවත් අවස්ථාවක :

තඹ තුමා හා ඔහුගේ අනුගාමිකයන් ගමනක් ගොස් තැවත පැමිණෙන විට එක් තැනක විවේක ගන්නට වූහ. සහාබාවරුන් වෙන්වී ගොස් ගස්වල සෙවනෙල්ලෙහි නිදාගන්නට වූහ. තඹ තුමාද තමාගේ කඩුව එක් ගස් අත්තක එල්ලා එහි සෙවනෙල්ලෙහි හාත්සි වී සිටියේය. තඹ තුමාගේ පිටුපසින් පැමිණී එක් මුෂ්රික්වරයෙක් තඹ තුමා නිදාගත් පසු තඹ තුමාගේ කඩුව රුගෙන හිස මතට ඔසවා ඕ මුහම්මද් මෙම කඩුවෙන් තුමව ආරක්ෂා කරන්නේ කවරෙක්ද යනුවෙන් විමසීය. එවිට තඹ තුමා තමාගේ ඇස්දෙක ආර බලන විට එක් පුද්ගලයෙක් කඩුව සමග තමාගේ ඉදිරියේ සිටීම දුටුවේය. පුසුව තඹ තුමා සත්සුත්ව මාව මෙම කඩුවෙන් ආරක්ෂා කරන්නේ අල්ලාහ් යනුවෙන් පැවසීය. මෙම වචනය ඇසූ විගස එම පුද්ගලයා නිගැස්සී කඩුවද තම අතින්

ලිස්සා වැටුණි. එම කඩුව නම් තුම මසවා මේ කඩුවෙන් තුමව ආරක්ෂා කරන්නේ කවරෙක්ද යනුවෙන් මහුගෙන් විමසීය. එයට මහු කවුරුන් නැත යනුවෙන් පැවසීය. නම් තුමා මහුට සමාව දුන්නේය. එවිට මහු එම ස්ථානයේම ඉස්ලාම් දහම වැළඳ ගෙන තමාගේ ජනතාව අතරට ගොස් ඉස්ලාම් දහම ප්‍රචාරය කරන්නට විය.

උහද් යුද්ධය

බද්ර් යුද්ධය අවසන් වී අවුරුද්දකට පසු මුස්ලිම්වරුන් හා මක්කාවේ කාගිරි වරුන් අතර මෙම යුද්ධය සිදුවිය. බද්ර් යුද්ධයෙන් පරාජයට පත්වූ මවුන් මුස්ලිම්වරුන්ගෙන් පලිගැනීමේ අරමුණින් මෙම යුද්ධය සඳහා මක්කා වැසියන් 3000 කින් සමන්විත යුධ සේනාවක් පිටත්විය. මුස්ලිම්වරුන් 700 දෙනා පමණක් සිටින. යුද්ධයේ ආරම්භ අවස්ථාවේ මුස්ලිම් වරුන්ට ජය ලැබිණ. මුෂිරික්වරුන් මක්කාව කරා දුවන්නට පටන් ගත්තේය. නම් තුමාගේ සැලැස්ම කඩකරමින් කළු උඩ සිටි මුස්ලිම්වරුන්ද පහළට පැමිණ ගනිමින් නම් යුද්ධයේදී අතහැර ගිය ද්‍රව්‍ය එකතු කරන්නට වූහ. එමනිසා මවුන් බලාපොරුත්තු නොවූ ආකාරයෙන් කාගිරිවරුන් නැවත කළු ප්‍රදේශයෙන් පැමිණ මුස්ලිම්වරුන්ට පහර දෙන්නට වූහ. මෙහිදී කාගිරිවරුන්ට ජයග්‍රහණය ලැබිණ. මුස්ලිම්වරුන් 70 දෙනෙක් දිවි පුද කළහ. මොවුන්ගෙන් හමිසා රලි තුමාද විය. මුෂිරික්වරුන් 22 දෙනෙක් මරණයට පත්වූහ.

කන්දක් සටන : උහද් යුද්ධයෙන් පසු යහුදින් පිරිසක් මක්කාවට ගොස් මදිනා මුස්ලිම්වරුන් සමඟ යුද්ධ කිරීමට මවුන් දිරිගැන්වූහ. මවුන් උදව් උපකාර කරන බවද

පොරොන්දු වූහ. ඔවුන්ද එය පිළිගත්හ. පසු වෙනත් ගෝත්‍රයන්ද මුස්ලිම්වරුන්ට එරෙහිව යුද්ධ කිරීමට ඔවුහු දිරිගැන්වූහ. ඔවුන්ද එසේම එකඟවූහ. එනිසා මුෂරික්වරුන් 10,000 කින් සමන්විත කණ්ඩායමක් සමග සෑම තැන් සිටම මදිනා කරා පැමිණිහ.

තබ් (සල්) තුමා විරෝධීන්ගේ ගැවසීම දැනගත් විගස තම අනුගාමිකයන් සමග සාකච්ඡා කළේය. එම සාකච්ඡාවේදී ‘මදිනා වටේම කඳු තැනි තැන්වල අගල් කැපීම’ පිළිබඳ යෝජනාවක් සල්මානුල් ආරිසී (රලි) යන සහානිවරයා ඉදිරිපත් කළේය. (ඒ අනුව) කඩිනමින් අවසන් කිරීම සඳහා සෑම මුස්ලිම්වරුන්ම වළ කැපීමේ කාර්යයට සහභාගිවූහ. මුෂරික්වරුන් මෙම වළ පසුකර යාමට නොහැකිව මසකට ආසන්න කාලයක් රඳී සිටිහ. පසු අල්ලාහ් කාෆර්වරුන් කරා වද සුළඟක් එව්වේය. එමගින් ඔවුන්ගේ කුඩාරම් සියල්ල ගැලවී ගියහ. ඔවුන් බියට පත්වී සිසුයෙන් තමතමන්ගේ ගමිනිම් කරා ආපසු යන්නට වූහ .මෙයින් මුස්ලිම්වරුන්ට ජයග්‍රහණය ලැබින. මුෂරික්වරුන්ගේ යුධ සේනාව තැවත ගිය පසු තබ් තුමා මෙම අවුරුද්දෙන් පසු කුරෙෂිවරුන් මඛලා සමග සටන් කරන්නේ නැත නමුත් මඛලා ඔවුන් සමග සටන් කරන්නේය.තබ් තුමාගේ වචනය සත්‍ය විය.මෙම සටන කුරෙෂි වරුන් සමග ඔවුන් පැවත්වූ අවසන් සටන විය.

මෙම යුද්ධය සඳහා මුස්ලිම්වරුන් අගල් කපන අවස්ථාවේ ඔවුන් දරුණු කුසගින්නකට මුහුණ පාන්නට සූදුවිය.එවිට ජිබ්රී රලි තුමා තබ් තුමාට පමණක් ආහාර සපයා ඉදිරිපත් කිරීමේ අරමුණින් තමා අතර තිබූ කුඩා එළ කොටුවා කපා එය පිසීමට හා තමන් ලග තිබූ

තිරිගු පිටි වලින් රොටි සෑදීමට තම තිරිඳුට අණ කළේය. එම ආහාරය පිසීමෙන් පසු මහු තඹ තුමා අසලට ගොස් මහුට හා තවත් දෙදෙනෙකුට පමණ ආහාර සකස්කර ඇති බව දැනුම් දුන්නේය. එයට තඹ තුමා එය අධිකයි, හොඳය යනුවෙන් පවසා එහි සිටි සියළු දෙනාම ආරාධනා කළේය. තඹ තුමා ඔවුන්ට ආහාර බෙදුවේය. සියළු දෙනාම තමන්ගේ කුසගින්න නිවෙනකම් අනුභව කළේය. තමුත් එම ආහාර කවරෙක් හෝ අතක් නොතැබූ ආකාරයට සුළුවෙන් හෝ නොඅඩුවී තිබුණි. ඔවුන් 1000 ක් පමණ එම ස්ථානයේ සිටියේය. මෙය තඹ තුමාගේ ආග්චරය වලින් එකකි.

භූදෛවියා ගිවසුම

තඹ තුමා හා මුස්ලිම්වරුන් මක්කාව හැර මදිනාවට ගිය දා සිට මකාකාවේ සිටින කාගිරිවරුන් ඔවුන්ට නැවත මක්කාවට හා එහි පල්ලියට අතූ නොවීමට කටයුතු කරමින් සිටියේය. තමුත් තඹ තුමා හා මහුගේ අනුගාමිකයන් මදිනාවට ගොස් වසර හයකින් සුල් කදා මාසයේ නැවත මක්කාවට පිවිසීමට තීරණය කළේය. එම මාසය අරාබි වරුන් සියළු දෙනාම ගොරවය කරන මාසයකි. තඹ තුමා උමිරා නම් වන්දනාමානය කිරීමට හැර කිසිම යුධ අරමුණින් පිටත් වූයේ නැත. මුස්ලිම් වරුන්ගේ සංඛ්‍යාව 1400ක් විය. සියල්ලන්ම ඉහිරාම් නම් අඳුමෙන් හා කුර්බාන් සතා සමග පිටත්වූහ. තඹ තුමා හා සහාගාවරුන් පිටත්වූයේ අල්ලාහ්ගේ දේවස්ථානයේ වැදීමට හා එයට ගොරව කිරීමට හැර වෙන කාරණාවක් නොමැති බව මිනිසුන්ට පෙන්වීම සඳහාද කුරෙෂිවරුන් තමන්ව

මක්කාවට පිවිසීමෙන් නොවැළකවීම සඳහාද ඉහරාමි ඇඳුමෙන් පිටත්වූහ.ගමන් ගන්නා තැනන්නා තම ආරක්ෂාව සඳහා තමා ලග තබා ගන්නා කඩුව හැර මවුන් නිරායුධව පිටත්වූහ.නම් තුමා තමාගේ කස්වා නම් මටුවා මත ගමන් ගත් විට සහාඛාවරුන් මහුගේ පිටුපසින් ගමන් ගත්හ. මදිනාවේ සිට සුල් හුලෙලොා නම් ස්ථානයට පැමිණී විට උමිරා කර්තව්‍යය ඉටු කිරීමට සිතා (නිසියන් තබා) ගෙන තල්ලියා උසුරීමට ආරම්භකලෝය.එය උමිරා කර්තව්‍යය ඉටු කිරීම එකල ආඛාවරුන් සියල්ලන්ගේම අතිවාර්ය යුතුකමක්ය. කුරෙමිවරුන්ට පමණක් සීමිත තොවනසේම කවරෙක් හෝ මක්කාවට ඇතුළු වී තවාක් කරනවිට මවුන්ට එය වළක්වන්නට නොහැක.මහු මවුන්ගේ විරුද්ධවාදියෙක් වුවාද වළක්වන්නට නොහැක.

නමුත් කුරෙමිවරුන් නම් තුමා හා සහාඛාවරුන් මක්කා නගරය කරා පැමිණෙන ආරාවිය දැනගත් විගස මවුන් සමග යුද්ධ කිරීම සඳහා සැරසෙන්නට වූහ.කෙසේ වුවත් නම් තුමාට මක්කා නගරයට පිවිසීමට ඉඩ නොදෙන බවට සිතා ගන්නෝය.මෙසේ මුස්ලිම්වරුන්ට හා මවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් වැළකවීම මවුන්ගේ දුෂ්ඨ භාවයට හා සීමා කඩකිරීමට හොඳම නිදසුනක්ය.නම් තුමා මක්කා නගරයට ලගා වූ විට කුරෙමිවරුන් මහුට ඇතුළු වී උමිරා කර්තව්‍යය ඉටු කිරීම ඉඩ නොදීමේ මතය මත හිතුවක්කාර කමෙන් සිටියහ.නම් තුම මක්කා සීමාවට ලගාවූ විට මක්කා කුරෙමිවරුන්ද එම සීමාවට පැමිණියහ.දෙපිරිස අතර දුනයන් ගොස් සම්භාෂන පැවැත්විණ.කුරෙමි තරුණයන් 40ක් පමණ සහාඛාවරුන්ට බලාපොරුත්තු රහිතව පහරදී

මවුන්ගෙන් එක් පුද්ගලයෙක් හෝ සාතනයට ලක් කිරීම සඳහා පිටත්වූහ.තමුත් මුස්ලිම්වරුන් විසින් මවුන්ව අල්ලාගෙන තනි තුමා ඉදිරියට ගෙනඑන ලදී.තනි තුමා මවුන්ට සමාව දී නිදහස් කලේය.

තනි තුමා කිසිම යුද්ධයකට නොපැමිණි බවත් මවුන් පැමිණියේ අල්ලාහ්ගේ පල්ලිය දර්ශනය කිරීමට බවත් දැනුම් දීම සඳහා උස්මාන් රලි තුමාව කුරෙෂි වරුන්ගේ උතුම් තැනැත්තන් අසලට යැව්වේය.උස්මාන් රලි තුමා හා මවුන් අතර සම්භාෂන පැවැත්විණ.එවිට කුරෙෂිවරුන් උස්මාන් රලි තුමාව තමන් අතර සිරගත කරගෙන ඔහු සාතනයට පත්ව ඇති බව පැහැරෙන්නට විය.මෙම පුවත තනි තුමාට ආරංචිවූ විගස මවුන් සමග යුද්ධ කිරීමට තමන්ගේ එක් අත මත අනෙක් අත තබා ගිවිසුම් කර සභාඛාවරුන්ටද ගිවිසුම් කිරීමට ආරාධනා කලේය.ගස යට කල මෙම ගිවිසුමට **රිල්වාන් ගිවිසුම** නමින් නම් කලේය.උස්මාන් රලි තුමාගේ සාතනයට පලී ගැනීම සඳහා සභාඛාවරුන් සියළු දෙනාම පසු නොතැවී තමන්ගේ ස්ථානයේ සිටම සටන් කරන බවට තනි තුමා සමග ගිවිසුම් කළෝය.පසුව උස්මාන් රලි තුමා සාතනයට නොලක්වූ බවට හා ඔහුට කිසිම ප්‍රශ්නයක් නොමැති බවට ආරංචිය තනි තුමාට ලැබින.

තනි තුමා හා සභාඛාවරුන් සටන් කිරීමට ලැස්තිවූ වග දැනගත් කුරෙෂිවරුන් සුහෙල් බින් අම්ර් යන තැනැත්තාව එවා මුස්ලිම්වරුන් මෙම වර්ෂයේ නැවත යායුතු බවට හා වෙනත් වසරක පැමිණෙන බවට ගිවිසුම් කලේය. කුරෙෂිවරුන්ට සාධාරණයක් ලෙස පෙනෙන මෙම

ගිවිසුමේ කොන්දේසි වලට තනි තුමා එකඟ විය. ඔවුන්ට සාධාරණයක් ලෙස හා තමන්ට අසාධාරණයක් ලෙස පෙනෙන මෙම ගිවිසුම දැක මුස්ලිම් වරුන් කෝපයට පත්වූහ. නමුත් තනි තුමා මෙම ගිවිසුමට එකඟ විය. මක්නිසාදයත් ඉස්ලාම් දහම සාමයෙන් හා සන්සුනෙන් පැතිරෙන විට විශාල පිරිසක් එය වැළඳ ගන්නා බව තනි තුමා දැන සිටියේය. එය එසේම විය. මෙම ගිවිසුම් කාලය අදාලවන විශාල පිරිසක් ඉස්ලාම් දහමට එකතු විය.

මුස්ලිම්වරුන් හා කුරෙෂිවරුන් අතර පැවැත්වූ මෙම ගිවිසුම මගින් ඉස්ලාම් දහමට හා මුස්ලිම් වරුන්ට ජයග්‍රහණය ලැබීය. තමන්ට අසාධාරණයක් ලෙස හා කුරෙෂි වරුන්ට සාධාරණයක් ලෙස පෙනෙන මෙම ගිවිසුමේ කොන්දේසි වලට එකඟවන විට තනි තුමා අල්ලාහු නආලාගේ ආලෝකය දුටුවේය.

ගෝත්‍රිකයන්ගේ පැමිණීම හා රජවරුන්ට ලිපි යැවීම

තනි තුමගේ මෙම ඉස්ලාම් ප්‍රචාරය පැතිරෙන්නට විය. මදිනාවෙන් පිට වාසය කරන ගෝත්‍රිකයන් පවා මදිනාවට පැමිණ ඉස්ලාම් දහම වැළඳ ගත්හ. එසේම තනි තුමා වෙතත් රටවල පාලනය කරන රජවරුන්ට මෙම ඉස්ලාම් දහම ගැන දැනුම් දී ලිපි ලිව්වේය. ඔවුන්ගෙන් සමහරුන් එය පිළිගත්තෝය. තවත් පිරිසක් අලංකාරව පිළිතුරු ලියා එය සමග නැගිඹෝග ද යැව්වෝය. නමුත් ඉස්ලාම් දහම වැළඳ ගත්තේ නැත. තවත් පිරිසක් කෝපවී තනි තුමාගේ ලිපිය ඉරා දමන්නට වූහ. පැරිස් රටේ රජු කිස්රා එසේම කලේය. යා අල්ලාහ් මහුගේ රජ පාලනය නැති කරන්න

යනුවෙන් නඩි තුමා ඔහුට විරුද්ධව ප්‍රාර්ථනා කළේය. එම නඩි තුමාගේ ශාපයෙන් පසු ස්වල්ප කාලයකින් ඔහුගේ පුතු ඔහුව සානනය කර ඔහුගේ පාලනය අත්පත්කර ගත්තේය.

එසේම ඊපිස්තු රටේ රජු මුකවිකිස් හා රෝමී රටේ රජු කෙසර් ඉස්ලාම් දහම වැළඳ ගත්තේ නැත. නමුත් නඩි තුමාගේ දුතයාට ගොරව කර නැගිලෝග යැව්වේය. බන්රයිත් රටේ අගමැති නඩි තුමාගේ ලිපිය තම පාලකයන් අතර කියවූ අතර ඔවුන්ගේ කැමැත්තට නිදහස දුන්නේය. ඔවුන්ගෙන් සමහරුන් ඉස්ලාම් දහම පිලිගත්තේය. තවත් කිහිප දෙනෙක් පිලි ගත්තේ නැත.

මක්කා ජය ගැනීම

නඩි මුහම්මදු (සල්) තුමා හිජ්රී අටවැනි වසරේ මක්කා වැසියන් සමග යුද්ධකර මක්කාව ජයගැනීමට තීරණය කළේය. එතුමා රමලාන් මස දසවැනි දින 10,000 කින් යුත් සේනාවක් සමග පිටත්ව, කිසියම් යුද්ධයකින් තොරව මක්කාව තුලට පිවිසිය. කුරෙෂිවරුන් යටහත් වූහ. අල්ලාහ් මුස්ලිම්වරුන්ට උපකාර කළාය. නඩිතුමා ‘මස්ජිදුල් හරාම්’ දේවස්ථානය කරා ගියේය. එහි කා:බාව සක්මන් (වටකිරීම්) කර, එහිතුල රකඅන් දෙකකින් සමන්විත සලාතයක් ඉටුකළේය. පසුව කා:බා තුල හා උඩහි තිබී සැම පිලිමයන් කඩා විනාශ කළ පසු නඩිතුමා කා:බාවේ දොරටුවහි රැඳී සිටිය.

කුරෙෂිවරුන් මස්ජිදුල් හරාම් හි පෝලීමෙන් සිටගෙන තමන්ට කුමක් කරයිදැයි බලා සිටිහ. එවිට නඩිතුමා ‘කුරෙෂි වරුනි, මා ඔබලාට කුමක් කරමි යනුවෙන් සිතන්නේද?’ යනුවෙන් ඇසීය. ඔවුහු ‘මබ යහපත් දේ කරන්නාය. මබ

ගෞරවණීය සහෝදරයාය. ගෞරවණීය සහෝදරයාගේ පුත්‍රයාය. යනුවෙන් කීහ. පසුව තඹකුමා ‘මඛලාට යාහැක. මඛලාට නිදහස දෙන්නේමි. යනුවෙන් පැවැසීය. මුහම්මදු (සල්) තුමා තමා වෙදනා කළ, තම අනුගාමිකයන් මරණයට පත්කළ, තමාට හිරිහැර කළ හා තමාව තම ගමෙන්ම පිටමත්කළ විරෝධීන්ට සමාව දීමෙන් උසස් ආදර්ශයක් පෙන්වා දුන්නේය. මක්කා ජය ගැනීමෙන් පසු අල්ලාහ්ගේ ධර්මය කරා මිනිසුන් කණ්ඩායම් පිට පිවිසෙන්නට වූහ. හිජ්ර් දසවැනි වසරේ තඹ (සල්) තුමා හජ් කර්තව්‍යය ඉටු කළේය. එය තඹකුමා කළ එකම හජ් කර්තව්‍යයෙකි. එතුමා සමග ලකෂයකට අධික පිරිසක් හජ් කර්තව්‍යය ඉටු කළහ. හජ් කර්තව්‍යය ඉටු කළායින් පසු තඹකුමා මදිනාවට පැමිණියේය.

තඹකුමාගේ අභාවය

හජ් කර්තව්‍යය ඉටුකර පැමිණ මාස දෙකහමාරකින් පසු තඹකුමා අසනීපයට පත්විය. එය දිනෙන් දින අධිකවන්නට විය. මිනිසුන්ට සලාතය ඉමාමත් (නායකත්වයදී එය ඉටු) කිරීමට නොහැකිවූ එතුමා, ඉමාමත් කරන මෙන් අඛුබකර් සිද්දික් (රලි) තුමාගෙන් ඉල්ලා සිටියේය. හිජ්ර් එකළොස් වැනි වසර රබීඋල් අව්වල් මස දොළොස් වැනි සද්දා දින තඹ මුහම්මදු (සල්) තුමා අභාවප්‍රාප්තවිය. එවිට එතුමාට වසර 63 ක් සම්පූර්ණවී තිබින. මෙම පණිවිඩය සහාබි (අනුගාමික) වරුන් ලද විගස ඔවුන්ගේ සිහි බුද්ධිය නැතිවිය. ඔවුන් එය සත්‍ය නොකළහ. එවිට අඛුබකර් (රලි) තුමා නැගිට ඔවුන් සැනසුම්කර ‘නියතවශයෙන්ම තඹකුමා මනුෂ්‍යයෙකි. මිනිසුන් මැරෙන සේ එතුමාද මරණයට පත්ව ඇත’. යනුවෙන් පැවැසීය. මිනිසුන් සැනසුම් වූහ. තඹ

තුමාගේ දේහය නාවා, කෘත් (ඇදුම් පැළඳුම්) කර, භූමිදානය කිරීමේ කටයුතු සියල්ල අවසන්විය.

තඹ (සල්) තුමාගේ අභාවයෙන් පසු මුස්ලිම්වරුන් අබුබකර් සිද්දික් (රලි) තුමා මුස්ලිම්වරුන්ගේ කලීෆා (නායකයා) ලෙස තෝරා පත් කළහ. එතුමා කුලෆාඋර් රාෂිදීන්වරුන් (යහමග ගිය නායකයන්) අතර පළමුවන් නාය. තඹතුමා මක්කාවේ තඹත්වයට පෙර හතලිස් වසරක්ද, තඹත්වයට පසු දහතුන් වසරක්ද, මදීනා වේ දස වසරක්ද ජීවත්විය.

සභාඛාවරුන් තඹ තුමා මත තැබූ කරුණාව

සභාඛාවරුන් තඹ තුමා මත තමන්ගේ ප්‍රාණයට හා තමන් අතර තිබූ සියළු ධනයන්ට වඩා ඉමහත්සේ ආදරය දැක්වූහ. තඹ තුමා මවුන්ව කුෆර් තමි ප්‍රතික්ෂේපයේ සිට ඉස්ලාම් තමි ආලෝකයට ගෙන ආවේය. සභාඛාවරුන් තඹ තුමා මත තැබූ ආදරයට හා කරුණාවට සාධක බොහෝ ඇත.

★ මක්කා කුරෙෂිවරුන් කුලෙබ්බි බිත් අදියි නැමැති සභාඛාවරයාව කරුසයේ ගැසූ විට අබු සුෆ්‍යාන් මහුගෙන් තුම තුමගේ පවුලත් සමග සිටින විට අපි මුහම්මද්ව සානනය කළා තමි තුමට සතුටු දායකද යනුවෙන් විමසුවේය. එයට මහු මම පවුලත් සමග සිටින විට මුහම්මද්ගේ පයේ එක් කටුවක් ඇතෙන්නාට මා කැමති නැත යනුවෙන් පිළිතුරු දුන්නේය.

★ උහද් සුද්ධයේදී තඹ තුමා සානනයට ලක් වූ බවට පැතිරී ගිය කටකථාව ඇසූ එක් අන්සාරි (මදීනා) ස්ත්‍රියක් තඹ තුමාට කුමක් වුවාද යනුවෙන් විමසන්නට විය. ඇයට

ආයුගේ පියා,ස්වාමි පුරුෂයා,පුතා හා සහෝදරයා සාතනයට ලක්ව ආති බව පවසන ලදී.එයට එම ස්ත්‍රිය කිසිම දෙයක් නොපැවසීය.නවී තුමා ජීවත්ව සිටින බව ආයුට දැනුම් දෙන ලදී.නමුත් ආයු නවී තුමාව බැලීමට ගියේය.නවී තුමාව දුටු ආයු නමැත්තේ ආදුමෙන් කොටසක් අල්ලාගෙන සත්‍යයෙන්ම මෙ ජීවතුන් අතර සිටින කල් මා කිසිම දෙයක් ගණන් ගත්තේ නැත යනුවෙන් පැවසුවාය.

★ එක් පුද්ගලයෙක් නවී තුමා අසලට පැමිණ අල්ලාහිගේ දුකයානනී මා මෙට මාගේ ප්‍රාණයට,මගේ පවුලට හා මාගේ පුතුකුවත්ට වඩා ආදරය කරන්නෙමි.මා නිවසේ සිටින විට මෙව මතක් වුවා නමි නොඉවසිල්ලෙන් බලන්නට එන්නෙමි.නමුත් මෙ හා මා මරණයට පත්වී මෙ ස්වර්ගයේ නවීවරුන් සමග සිටින විට හා මා ස්වර්ගයේ සිටින අවස්ථාවේ මෙව බැලීමට නොහැකිවීම මතක්වූ විට මා බිය වන්නෙමි.එවිට නවී තුමා මෙ කවරෙකුට ආදරය කරන්නේද මහු සමග (ස්වර්ගයේ) සිටීමට හැක යනුවෙන් පැවසීය.

★ අලි රලි තුමාගෙන් මෙලා නවී තුමාට කෙසේ ආදරය කලාද යනුවෙන් විමසන ලදී.එයට මහු සත්‍යයෙන්ම අපි අපගේ ධනයට, පුත්‍රයන්ට, දෙමාපියන්ට හා තිබහේ සිටින පුද්ගලයාට සිතල ජලය ලැබුණු විට මහු කෙසේ සතුටු වන්නේද එයට වඩා අපි නවී තුමාට ආදරය කළේමු යනුවෙන් පිළිතුරු දුන්නේය.

මුස්ලිම් නොමැත්තන් සමග නවී තුමා

නවී තුමා විවිධ සංස්කෘති, විවිධ ප්‍රතිපත්ති හා විවිධ චරිත ආති පුද්ගලයන් සමග හැසිරෙන්නට විය.එයින්

කිසිම දෙයක් නම් තුමාට බලපෑවේ නැත.එසේම නම් තුමා මදිනා නගරයට පැමිණි දවසේ සිට යුදෙව්වන් සමග හැසිරුනේය.ඉස්ලාම් පවසන යහ ගතිගුණ මගින් මවුන් සමග හැසිරෙන්නට විය.මවුන්ගෙන් කෙනෙක් අසනිප වූ විට මහුව බැහැදැකීමට ගියේය.තමන්ගේ යුදෙව් අසල්වැසියාගේ හානියත් පවා දරාගත්තේය.යුදෙව් පුද්ගලයාගේ මරණයක් දුටුවිට තැගිට සිටියේය.මෙය දුටු සහාබාවරුන් එය යුදෙව්වෙක් යනුවෙන් පැවසීය.එයට නම් තුමා මහුන් මිනිසෙක් යනුවෙන් පිළිතුරු දුන්නේය.නම් තුමා මදිනාවට පැමිණි දිනය පටන් යුදෙව්වන් සමග කිසිම හතුරුකමෙන් තොරව ජීවත්වීමට දැඩි ආශාවක් දැක්වූහ. මවුන් සමග සාමදානයෙන් ජීවත්වීමට ගිවිසුමකද් අත්සන් කළේය.

ඉස්ලාම් රාජධානිය විශාල වූ විට නම් තුමාට අරාබි නසාරා වරුන්ටද මුහුණ දෙන්නට සිදුවිය.විශේෂයෙන් නජ්රාන් ප්‍රදේශයේ සිටින්නන්ට මුහුණ දෙන්නට සිදුවිය. මවුන් සමග යහතින් නම් තුමා හැසිරීය.ඉස්ලාම් රාජධානියේ මවුන්ට සාමයෙන් හා ආරකෂාවෙන් ජීවත්වීම සඳහා මවුන් සමග ගිවිසුම් කළේය.මවුන්ට මවුන්ගේ දහමත් සමග නිදහසේ ජීවත් වීමට ඉඩදුන්නේය.නජ්රාන් ප්‍රදේශයේ ජීවත්වූ නසාරා වරුන්ට මවුන්ගේ ධනයන්, ප්‍රාණයන්, ඉඩකඩම් හා මවුන්ගේ දහම වැනි සියල්ලටම නම් තුමා රැකවරණය හා මවුනගේ නිදහසට හානියක් නොවන බවට ගිවිසුම් කළේය.එසේම මදිනාවේ ජීවත්වන මුස්ලිම් නොවන්නන්ට ද මුස්ලිම්වරුන්ට ඇති සියළු අයිතිවාසිකම් මවුන්ටත් ඇති බවට හා මවුන්ට ඇති

නීතිරීති සියල්ල මුස්ලිම් වරුන්ටත් ඇතිබවට නම් තුමා පනතක් ගෙන ආවේය.

මුනාෆික් නම් වේශධාරීන් සමග මවුන් වේශධාරීන් බව, මවුන් මුස්ලිම්වරුන්ව පරාජය කිරීමට හා මවුන්ගේ සාමය බිඳීමට උත්සාහ කරන බව දැනගත් පසුද නම් තුමා මවුන් සමග යහතින් හැසිරෙන්නට විය.මවුන්ට විරුද්ධව සටන් කිරීමට ශක්තිය ඇති විටත් නම් තුමා මවුන් සමග යහතින් හා සාමයෙන් හැසිරුනේය.මවුන්ව උදාසීන කළේ නැත.මුස්ලිම් වරුන්ට ඇති සියළු බලතල මවුන්ටද සම්පූර්ණයෙන් ලබාදුන් අතර මවුන්ට ඇති වගකීම් පැහැර හැරියේ නැත.ජනයාගේ ප්‍රශ්නවලට මවුන්ටත් අදහස් ඉදිරිපත් කිරීමට ඉඩ දුන්නේය.එසේම බයිතුල්මාල් නම් පොදු ධනයෙන් මවුන්ට ලබා දිය යුතු කොටසද නිසිලෙස ලබා දුන්නේය.මෙසේ නම් තුමා මුස්ලිම් තොවන්නන් සමග කිසිම කෝපයෙන් හා හතුරකමකින් තොරව යහ ගතිගුණෙන් හැසිරෙන්නට හා නම අනුගාමියන්ටද නමාගේ යහගුණ මගින් මවුන් සමග සාමයෙන් හා සමාදානයෙන් ජීවත්වීමට උනන්දු කළේය.

මුස්ලිම්වරුන් සහෝදරත්වය

මුස්ලිම්වරුන් සහෝදරත්වයෙන් හා එකමුතුවෙන් ජීවත්වීම ඉතා වැදගත් බව නම් තුමා විවිධ අවස්ථාවන්වල පවසා ඇත.කුරෝධයෙන්,වෙරයෙන් හා මන හේදයන් වැනි දෙයින් වළකින මුස්ලිම් වරුන් අතර බෙදීම ඇති කරන මන හේදවලින් අවවාද කර ඇත.එසේම මුස්ලිම් වරුන්ගේ අවශ්‍යතාවයන් ඉටුකර දීම,මවුන්ට උපකාර කිරීම,උපදෙස්

දීම හා සෑම අවස්ථාවකම මවුන්ට උදවු කිරීමට තනි තුමා අපව උනන්දුකර ඇත. තනි තුමාගේ වචන, අණ හා ක්‍රියාවන් සියල්ල අපි කල්පනා කර බලන විට මුස්ලිම්වරුන් අතර ප්‍රිය හා කරුණාව ඇති කිරීමට වැදගත් තැනක් දී ඇති බව අපට දැනගැනීමට හැකි වන අතර සත්‍ය ආදරය ස්වර්ගයට පිවිසීමට මගක් බවත් තනි තුමා පවසා ඇත.

(මබලා විශ්වාස කරන තෙක් ස්වර්ගයට පිවිසීමට නොහැක. මබලාගෙන් කෙනෙකු අත් කෙනෙකුව ප්‍රිය කරනතුරු විශ්වාස වන්තයෙකු වීමට නොහැක. මා මබලාට දෙයක් දැනුම් දෙන්නේද එය මබලා ක්‍රියා කළේනම්, මබලාගෙන් කෙනෙකු අත් කෙනෙකුව ප්‍රිය කරයි. (එය) මබලා අතරෙහි සලාම් කීම පතුරුවීමකි.)

(ග්‍රන්ථය : මුස්ලිම්)

මුස්ලිම්වරුන් අතර ප්‍රිය නම් බීජය වැපිරීමට හා මවුන් අතර කරුණාව පතුරුවීමට තනි තුමා උත්සාහ කරමින් සිටිය. මුස්ලිම්වරුන්ව අල්ලාහ් වෙනුවෙන් අපි ප්‍රියකරන සේම අල්ලාහ් අපිව ප්‍රිය කරන බවට තනි තුමා පවසා ඇත. දෙදෙනෙක් අල්ලාහ් වෙනුවෙන් ප්‍රිය කරන්නේ නම් මවුන්ගෙන් ඉතා ප්‍රිය කරන්නාව අල්ලාහ් ප්‍රිය කරන්නේය යනුවෙන් තනි තුමා පවසා ඇත. එය විතරක් නොවේ අපේ ප්‍රිය භාවය අපගේ විශ්වාසය සමග සම්බන්ධ වී ඇති බවද තනි තුමා අපට පැහැදිලි කර ඇත.

(තමා කැමැතිවන දෙයක් තම සහෝදරයාටද කැමැති වන තෙක් මබෙන් කවරෙකු හෝ (සම්පූර්ණ) විශ්වාස වන්තයෙකු විය නොහැක.)

(ග්‍රන්ථය : බුහාරි)

අපි මුසිලිම් සහෝදරයන් සමග ප්‍රියෙන් සිටිය යුතු වචන හා එය මවුන්ගේ හිත්වල ඇති කරන්නේ කෙසේද යනුවෙන් නබ්තුමා පවසන විට මබලා තැගිබෝග භ්‍රාවමාරු කර ගන්න එය මබලා අතර ප්‍රිය ඇති කරයි යනුවෙන් පවසා ඇත.

නබ්තුමාගේ ගුණාංග

මුහම්මද් (සල්) තුමා මිනිසුන් අතර ඉමහත් වීරවන්තයා ලෙස සිටිය. අලි බින් අබුකාලිබ් (රලි) තුමා ‘උග්‍ර යුද්ධයේ යෙදී සිටියදී හා දෙපිරිස් අතර මුහුණට මුහුණ සටන් කරද්දී අපි නබ් (සල්) තුමා මගින් ආරක්ෂාවෙමු’. යනුවෙන් පවසන්නේය. නබ් (සල්) තුමා මිනිසුන් අතර ඉමහත් ධනවන්තයා වශයෙන් සිටියේය. එතුමාගෙන් කිසියම් දෙයක් අයැද සිටින්නේද එය නොමැති බවට එතුමා නොපවසන්නේය. එතුමා මිනිසුන් අතර ඉමහත් ඉවසිලි වන්තයා ලෙස සිටිය. එතුමා තමා වෙනුවෙන් කිසියම් කෙනෙකු ගෙන් පළිගැනීමද, කෝපවීමද නොකළේය. නමුත්, අල්ලාහ්ගේ ගෞරවයන් උදාසීන කරන අවස්ථාවන් පමණක් එතුමා අල්ලාහ් වෙනුවෙන් පළි ගත්තේය. යථාර්තයෙන් තමන්ගේ අයද, අන් අයද, බලවතාද හා අසරණයාද එතුමා වෙත සමානය. යමෙකු අන් කෙනෙකුට වඩා අල්ලාහ් පිළිබඳ බිය හක්තියෙන් (තක්වා) තොරව ශ්‍රෝෂ්ඨවන්තයා නොවන බව එතුමා තහවුරු කළේය.

තිසන වශයෙන්ම සෑම මනුෂ්‍යයන්ම සමානවන්තයන්ය. පැරණි සමාජයන් විනාශවූයේ මවුන්ගෙන් බලවතා සොරකම් කළේද එය නොසලකා සිටීම හා අසරණයා සොරකම් කළේද මහුට දඬුවම් ලබාදීම යන හේතු නිසාය. නබ්තුමා ‘අල්ලාහ් මත දිවුරා කියමි, මුහම්මද්ගේ දියණිය ෆාතිමා සොරකම් කළේද

නියත වශයෙන්ම ඇයගේ අත කපන්නෙමි' යනුවෙන් පැවැසීය.

තඹ මුහම්මදු (සල්) තුමා කිසියම් ආහාරයක් ගැන විවේචන නොකළේය. කැමැති වුවද, එය අනුභව කළේය. අකැමැති වුවද, එය අනුභව කිරීමෙන් වැළකී සිටියේය. තඹතුමාගේ පවුලේ අය තම නිවසෙහි ලිප නොදැල්වා මාසයක් හා දෙමාසයක් ගත කළහ. රට ඉඳි හා ජලය ඔවුන්ගේ ආහාරය විය. තඹතුමා කුස ගින්න නිසා තම කුසෙහි ගල්ද බැඳ සිටියේය.

එතුමා තම පාවහන් තමාම මසා ගත්තේය. ඇඳුමට අණ්ඩ දමා ගත්තේය. නිවෙස් වැඩහි තම බිරිඳට සහාය දැක්වීය. රෝගීන්ගේ සුවදුක් විමසීම් කළේය. එතුමා මිනිසුන් අතර ඉමහත් කීකරු වන්නයාය. පොහොසතාද දිළිත්තාද උසස්වත්තයාද පහත්වත්තයාද හෝ වෙවා හෝජන සංග්‍රහය සඳහා ආරාධනා කළේද එය එතුමා පිළිගත්තේය. එතුමා දුප්පතුන් (මිසිකිත් වරුන්) ප්‍රිය කළේය. ඔවුන්ගේ ජනාසාවලට සහභාගිවීය. ඔවුන්ගේ රෝගීන් සුවදුක් විමසීය. දිළිත්තෙකු ඔහුගේ දිළිඳුකම නිසා තිත්තා නොකළේය. රජු කෙනෙකුට ඔහුගේ රජකම නිසා බිය නොවීය. එතුමා අශ්වයා, මටුවා, බුරුවා හා කොටුවා මත ගමන් බිමන් කළේය.

තඹ මුහම්මදු (සල්) තුමා අධික කලබලයටද ශෝකයටද පත්වුවද මිනිසුන් අතර මද සිතාවෙන් හා යහපත් ශීලයෙන් සිටීය. එතුමා මිහිරි සුවදයන් ප්‍රිය කළේය. දුගඳයන් පිළිකුල් කළේය. අල්ලාහ් එතුමාට සම්පූර්ණ ගුණාංගයන් හා කුසල් ක්‍රියාවන් එකතුකළේය. තවද, අල්ලාහ් එතුමාට, පැරැන්නන්ට හා පසු වැසෙන්නන්ට නොදුන් දැනුම (ඥාණයන්) ලබා දුන්නේය. එතුමා කියවීමට හා ලියවීමට නොහැකි සාමාන්‍ය

කෙනෙකි. මිනිසුන් ගෙන් කිසියම් කෙනෙකු එතුමාට ගුරුවරයෙකු නොවීය. අල්ලාහ්ගෙන් සිට මෙම කුර්ආනය එතුමා ගෙන ආවේය. එම කුර්ආනයේ අල්ලාහ් නආලා මෙසේ පවසන්නේය.

﴿قُلْ لَّيْنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا

يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا﴾ (الإسراء: ٨٨)

මෙම කුර්ආනය සේ එකක් ගෙන ඒම සඳහා මිනිස් හා ජින් වර්ගයන් එකතුවී (උත්සාහ කළද,) මවුන්ගෙන් පිරිසක් තවත් පිරිසකට සහයෝගය කළද, මවුන්ට මෙසේ එකක් ගෙන ඒමට නොහැක. (17:88) එතුමා උමමී (ලියවීමට හා කියවීමට නොදන්නා) වශයෙන් සිටීම ‘කුර්ආනය එතුමා ලියූ හෝ එතුමා ඉගෙන ගත් හෝ එතුමා පැරණි ග්‍රන්ථයන් මගින් උපුටාගත් හෝ එකක් බව පවසන නින්දාකාරයන්ගේ වැයමට මුඛවාඩම් බැඳීමක් වශයෙන් පවතී.

නබිතුමාගේ ආශ්වර්සයන්

නියතවශයෙන්ම (නබිතුමාට පහළවූ) අල්කුර්ආනය ශ්‍රේෂ්ඨම ආශ්වර්සයෙකි, මෙය භාෂා ශෛලය පණ්ඩිතයන් පවා අසමත් කළේය. මෙම කුර්ආනයේ ඇති පරිදි පරිච්ඡේදයන් දහයක් හෝ එක් පරිච්ඡේදයක් හෝ එක් වැකියක් හෝ ගෙනෙන ලෙස අල් කුර්ආනය අභියෝග කළේය. නමුත් මුෂරික්වරුන් එම අභියෝගයට මුහුණ දීමට නොහැකිවූහ.

මුළුමනින්ම වැරදි වනු ලැබුවහොත් මස්පුකිරීමේ සාධකයන් පෙන්වන ලෙස ඉල්ලා සිටිය හැක. එබැවින් මවුන්ට එතුමා වන්දනා පමණ පෙන්වනු වෙයි. එය කොටස් දෙකක් වන සේ පැමිණිය. එතුමාගේ ඇඟිලි අතර සිට අධික වනාහිත් ජලය ඉතිරිය. තම අතෙහි තිබූ ගලක් තස්බිහ් (අල්ලාහ් ප්‍රශංසා) කළේය. පසු එය අබුබකර් (රලි) ගේ අතේද, පසු උමර් (රලි) ගේ අතේද, පසු උස්මාන් (රලි) ගේ අතේද එතුමා තැබීය. එවිටද එය තස්බිහ් කළේය.

තබීතුමා අනුභව කරන අවස්ථාවේ එතුමාගේ ආභාරයන් තස්බිහ් කිරීම මිනිසුන් දිවිහ. තබීත්වයට පසු සමහර රාත්‍රියන් ගල් හා ගස් යනාදියන් එතුමාට සලාම් (මුබ් වර්ණනා) කීහ. වහදී එතුමාව සාතනය කිරීම සඳහා යහුදී කාන්තාවක් තැගි කළ වහ තැවූ එවමස් එතුමා සමග කථා කළේය. එක් අරාබිවරයෙක් තමාට සාධකයක් පෙන්වන මෙන් ඉල්ලා සිටියේය. එනිසා තබීතුමා ගලකට අණ කළේය. එය පැමිණිය. තැවන අණ කළේය එය ආපසු තම ස්ථානයට ගියේය. කිරි තැනි එවෙකුගේ කිරි බුරුල්ල එතුමා අතින් පිරිමැදීය. එහි කිරි ඉතිරෙන්තට විය. එයින් තබීතුමා කිරි දොවා තමා පානය කර, අබුබකර් (රලි) තුමාටද පානය කිරීමට උත්තේය. අලි බිත් අබීතාලිබ් (රලි) තුමා ගේ ඇස් දෙක රෝගයට පත්වූ විට තබීතුමා තම කෙළ මහුගේ ඇස්හි පිරිමැදීය. එවිගසම එය සුවවිය. එක් සහාබිවරයෙකුගේ (අනුගාමිකයා) කකුලෙහි තුවාලයක් සිදුවිය. තබීතුමා එම ස්ථානය පිරිමැදීය. එවිගසම එය සුවවිය.

තබීතුමා අනස් බිත් මාලික් (රලි) තුමාට දිර්ගාසුෂය, අධික සම්පත්, අධික දරුවන් හා පොහොසත්කම (බරකත්) ලබාදෙන ලෙස ප්‍රාර්ථනා කළේය. මහුට දරුවන් 120 දෙනෙක් ඉපදීය. මහු ගේ රටඉදි ගස් වසරකට දෙවනාවන් එල හට ගන්නට විය.

රටඉදි ගස්හි පොදුවෙන් වසරකට එක් වතාවක් පමණක් එල හට ගැනීම සිරිතකි. ඔහු වසර 120 ක කාලයක් ජීවත්විය.

තඹතුමා (දිනක්) මිම්බර්හි (දේශනා කුටිය) සිටින අවස්ථාවේ මිනිසුන් (එවිට පැවැතී) සාගතය පිළිබඳව එතුමාට පැමිණිලි කළහ. තඹතුමා අල්ලාහ් වෙත ප්‍රාර්ථනා කළේය. එවිට අහසේ වලාකුළු නොතිබින. වහාම කඳු සේ වලාකුළු නැගිට මිළග පූම්ආ දිනය (සිකුරාදා) දක්වා නද වර්ෂාවක් වැස්සේය. (නැවත ඔවුන්) අධික වැස්ස පිළිබඳව තඹතුමාට පැමිණිලි කළහ. එතුමා අල්ලාහ් වෙත ප්‍රාර්ථනා කළේය. වැස්ස නැවතිය. ඔවුන් ඉර උෂ්ණයෙහි ඇවිදමින් පිටත්වූහ.

තඹ මුහම්මදු (සල්) තුමා කන්දක් (යුද්ධයට සහභාගිවූ) වැසියන් දහස් දෙනාට තිරිගු පිටි ‘සාආකිත්’ (සාමාන්‍යයෙන් කිලෝ දෙකහමාරක ප්‍රමාණ) හා එක් එවකින් ආහාර සැපයීය. ඔවුන් කුස පිරෙන්නට අනුභව කරමින් පිටත්වූහ. නමුත් එම ආහාරය සුළුවෙන් හෝ නොඅඩුවිය. මෙසේම තඹතුමා බමීර් බිත් සෑදු (රලි) ගේ දියණිය නම පියාට හා මාමාට ගෙන ආ ස්වල්ප රට ඉදියෙන් කන්දක් වැසියන්ට ආහාරය සැපයීය.

එසේම, අබුහුරෙරරා (රලි) තුමාගේ කෑම පාර්සලයෙන් සේතවියන්ට කුස පිරෙන තෙක් ආහාර සැපයීය. තඹ (සල්) තුමා මරා දැමීම සඳහා බලාපොරොත්තුවෙන් සිටි කුරෙරමිවරුන් එකසිය (100) දෙනාගේ ඉදිරියේ ඔවුන්ගේ මුහුණු මත පස් ඉසමින් පිටත්ව ගියේය. ඔවුහු එතුමාව නොදිටිහ. තවද, තඹතුමා මරා දැමීම සඳහා සූරාකා බිත් මාලික් එතුමා පසු පස්සෙන් ලුහු බැඳමින් ගියේය. තඹතුමාව ඒගොවූ විට එතුමා ඔහුට විරුද්ධව ප්‍රාර්ථනා කළේය. වහාම ඔහුගේ අග්වයාගේ කකුල් පොළොවෙහි එරෙන්නට විය.

නවී කූලාගේ ජීවිතයේ ඇති සමහර සිද්ධිත් හා පාඩම්

නවී කූලාගේ සරදම

නවී කූලා සභාඛාවරුන් සමග විභව කරමින් සිටියහ.නමුත් සත්‍ය හැර කිසි දෙයක් පැවසුවේ නැත.නමන්ගේ බිරිඳ හා කුඩා ළමුන් සමගද විභව කළේය.එය වෙනුවෙන් කාලයක් වෙන් කළේය.තැනට සුදුසු විදියට හා මවුන්ට තේරෙන විදියට විභව කළේය.නමන්ට උදවු උපකාර කරන අතස් රලි කූලාටද විටක කන් දෙකක් ඇති තැනැත්තා යනුවෙන් විභව කරන්නට වූහ. එක් සුද්ගලයෙක් පැමිණ අල්ලාහ්ගේ දුකයානෙති මාවත් එක්කරගෙන යන්න යනුවෙන් පැවසුවේය.එයට නවී කූලා මහුට විභව කරමින් අපි මඛව මටු පැටවෙකු මගින් එක්කර ගෙන යන්නෙමු යනුවෙන් පැවසීය.එයට මහු මටු පැටවෙකු තබාගෙන මා කුමක් කරන්නද යනුවෙන් විමසීය.එයට නවී කූලා සියළු මටුවන් තවත් මටුවෙකුගේ පැටියෙකි යනුවෙන් පැවසීය.තම සභාඛාවරුන් සමග සැම විටම සිතාමුහුණත් හැසිරීය.එසේම මවුන් හොඳ වචන හැර වෙනකිසිවක් අහුම්කන් දුන්නේ නැත.මා ඉස්ලාම් දහම වැළඳ ගත් දින සිට නවී කූලාව මදසිතහා මුහුණත් දුටුවෙමි යනුවෙන් පවසන්නේය.මහු තම අශ්වයා මත අසුන් ගැනීමට අපහසු භාවය නවී කූලාට පැවසූ විට නවී කූලා මහුගේ පපුවට තම දැතින් තට්ටු කර යා අල්ලාහ් මහුව (අශ්වයා මත) ස්ථිර කරනු,යහ මග ලැබූ තැනැත්තා හා යහමග පෙන්වන තැනැත්තා බවට මහුව පත්කරනු

යනුවෙන් ප්‍රාර්ථනා කළේය.මෙම ප්‍රාර්ථනාවෙන් පසු මා මාගේ අශ්වයාගේ පිටින් වැටුනේ නැත යනුවෙන් ජරීර් රලි තුමා පවසන්නේය.

එසේම තම පවුල් දොතීන් සමගද විහිළ කරන්නට විය.දිනක් තම දියණිය ආනිමා රලි තුමියගේ නිවසට ගිය නම් තුමා එහි ඇයගේ ස්වාමි පුරුෂයා වන අලි රලි තුමා නොසිටී බැවින් ඔහු ගැන විමසන්නට වූහ.එයට ඇය මා සමග අමනාපවී එළියට ගොස් ඇති බව තනි තුමාට දැනුම් දුන්නේය.අලි රලි තුමා පල්ලියේ භාන්සි වී සිටියහ.එවිට ඔහුගේ පොරොත්තුව වැටී සිරුරෙහි වැලි තැවරී තිබුණි.මෙය දුටු තනි තුමා ඔහු අසලට පැමිණ ඔහුගේ සිරුරෙන් වැලි පිසදාමින් අඳුන් තුරාබි (වැලි තැවරුණු පියා) නැගිටින්න යනුවෙන් පැවසීය.

කුඩා ළමයින් සමග නවී තුමාගේ හැසිරීම

තනි තුමාගේ යහපත් ගතිගුණ වලින් කුඩා ළමයින්ටද සම්පූර්ණ කොටසක් තිබුණි.ඔහු තම බිරිද වන ආයිෂා රලි තුමිය සමග තරග කරන්නට වූහ.එසේම එතුමිය ඇයගේ යෙහෙළියන් සමග සෙල්ලම් කිරීමට ඉඩ දුන්නේය.මා මාගේ යෙහෙළියන් සමග සෙල්ලම් කරමින් සිටින විට තනි තුමා නිවසට අතුල් වූයේ තම ඔවුන් හැඟෙන්නේය.පසුව තනි තුමා ඔවුන්ට මා සමග සෙල්ලම් කිරීමට අවසර දෙන්නේය.

එසේම කුඩා ළදරුවන්ට කරුණාව දක්වා ඔවුන් සමග සෙල්ලම් කරන්නේය.දිනක් තනි තුමා ඉෂා සලාතය සඳහා හසන් හෝ භ්‍රෂෙසන් රලි තුමාව ඔසවාගෙන පල්ලියට පැමිණියේය.එම ළදරුවාව පැත්තක තබා තනි

තුමා සලාතය සඳහා තක්බීර් පැවසුවේය. සලාතයේ සප්දා කර එහි තබා තුමා දීර්ඝ වේලාවක් සිටි විට මා හිස ඔසවා බැලුවෙමි. එවිට එම ළදරුවා තබා තුමාගේ පිටමන සිටියේය. මා නැවතත් සුප්ප්ද් කළෙමි. තබා තුමා සලාතය අවසන් කළ පසු සහාබාවරුන් සප්දාව දීර්ඝ කිරීමට කාරණාව ඔහුට කුමක් හෝ වී ඇත නැත්නම් ඔහුට අල්ලාහ්ගෙන් දේව පිණිවිඩ (වහි) ලැබෙන්නට ඇත යනුවෙන් පැවසූහ. එයට තබා තුමා එසේ කිසිම දෙයක් නොසිදුවීය. නමුත් මගේ පුතුණුවත් පිටව තැන සෙල්ලම් කරන්නට විය. මා ඔහු බසිතතෙක් බලා සිටියෙමි යනුවෙන් තබා තුමා පැවසූ වදන අබ්දුල්ලාහ් බිත් ඡදාද් තමන්ගේ පියා පැවසූ බවට වාර්තා කරන්නේය.

තබා තුමා ඔවුන් අතර එම සත් ගුණ ධර්මයෙන්ම ආදර්ශමත්ව සිටියේය යනුවෙන් අනස් බිත් මාලික් රලි තුමා පවසන්නේය. තමාගේ කුඩා සහෝදරයාට අබු උමෙර් තුගෙර්ට කුමක් වූවාද යනුවෙන් තබා තුමා ඔහුගෙන් විමසන්නට විය. තුගෙර් යනු කුඩා කුරුල්ලෙකි. එය සමග ඔහු සෙල්ලම් කරමින් සිටියහ.

තම පවුල සමග හැසිරීම

තබා තුමා තමන්ගේ බිරිඳ සමගද යහපත් ශීලයෙන් හා බැගැපත් කමින් හැසිරුනේය. ස්ත්රීන්ට දියයුතු ස්ථානය නිසිලෙස ලබා දුන්නේය. ඇයව මවක්, බිරිඳක් හා දුවෙක් ලෙස සැලකුවේය. පුද්ගලයෙකු මුහම්මදු (සල්) තුමාගෙන් ‘මිනිසුන් අතර මිත්‍රත්වය පැවැත්වීමට සුදුස්සා කවරෙකුද ?’ යනුවෙන් ඇසීය. එයට එතුමා ‘මබේ මවය’ යනුවෙන් කීය. පසුව කවරෙකුද ? යනුවෙන් ඇසීය. එතුමා ‘මබේ මවය’

යනුවෙන් පැවැසිය. පසුව කවරෙකුද? යනුවෙන් ඇසිය. එයටද එතුමා ‘මඬේ මවය’ යනුවෙන් පැවැසිය. පසුව කවරෙකුද? යනුවෙන් මහු නැවත ඇසිය. එයට නබිතුමා ‘මඬේ පියාය’ යනුවෙන් පැවැසිය. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

එසේම කවරෙකු නම දෙමාපියන්ට උපකාර නොකර මරණයට පත්වන්නෙද මහු නිරයට පිවිසෙන අතර අල්ලාහ් මහුව (ස්වර්ගයෙන්) ඇත් කරයි යනුවෙන් නබි තුමා පවසා ඇත.

නබි තුමා තමන්ගේ බිරිඳ භාජනයෙන් කුමක් හෝ අනුභව කළේ නම් එම භාජනයේ නම බිරිඳ කට නැඹු තැනින්ම මහුද අනුභව කරන්නේය. පසුව කවරෙක් නම බිරිඳ ඉදිරියේ ශ්‍රේෂ්ඨයාද, මබලා අතරේද ශ්‍රේෂ්ඨයා මහුමය. මබලා අතරින් මා මාගේ බිරිඳ ඉදිරියේ ශ්‍රේෂ්ඨයාය යනුවෙන් පවසන්නේය. (නිර්මිදි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

නබි තුමාගේ කරුණාව

කරුණාව දක්වන්නන්ට අල්ලාහ් කරුණාව දක්වන්නේය. මබලා පොළොවෙහි සිටින්නන්ට කරුණාව දක්වන්න, අහසේ සිටින්නා (අල්ලාහ්) මබලාට කරුණාව දක්වයි යනුවෙන් නබි තුමා පවසා ඇත. මෙම කරුණාව නම් ගුණාගයේ නබි තුමාට සම්පූර්ණ කොටසක් ඇත. නබි තුමා ලොකු, කුඩා, නැදැයන් හා නැදැයන් නොවන්න අතර කිසිම ඛෙදීමකින් තොරව කරුණාව දක්වා ඇත. එතුමා සලාතය කරන විට කුඩා ළදරුවෙකුගේ අඬීම සද්දය ඇසූ විගස ඉකමනින් හා කෙටියෙන් සලාතය අවසන් කිරීම එතුමාගේ කරුණාවට ශ්‍රේෂ්ඨ උදාහරණයකි.

කතෘදා රලි තුමා තඹ තුමාගේ වදනක් මෙසේ පවසන්නේය (මා සලාතය දීර්ඝව ඉටුකිරීමේ අදහසින් එය ආරම්භ කරන්නෙමි.මට කුඩා ළදරුවෙකුගේ අඩිම සද්දය අසූ විට එම ළදරුවාගේ මවට අපහසුවක් නොවීමේ චේතනාවෙන් මා එම සලාතය කෙටි කරමි.)

තඹ තුමා තමාගේ ජනනාව සියල්ල ඉස්ලාම් දහම වැළඳ ගැනීමට දැඩිලෙස ප්‍රිය කළේය.එය එතුමා මවුන් මත තැබූ කරුණුවට සාධකයකි.තඹ තුමාට උපකාර කරමින් සිටි යුදෙව් තරුණයෙක් අසනිප විය.තඹ තුමා මහුගේ සුවදුක විමසීමට ගොස් මහුගේ හිස ළග වාඩි වී මහුට ඉස්ලාම් දහම වැළඳ ගැනීමට කීවේය.එවිට එම තරුණයා තමා අසල සිටින පියා දෙස බැලුවේය.එම පියා අබුල්කාසිම්ට (තඹතුමාට) අවනත වෙන්න යනුවෙන් පැවසීය.එම තරුණයා ඉස්ලාම් වැළඳගත් විගසම මරණයට පත්විය.එවිට තඹ තුමා පැසසුම් සියල්ල මහුව තිරයෙන් ආරක්ෂා ලබාදුන් අල්ලාහ්ට හිමිය යනුවෙන් පැවසීය.

තඹ තුමාගේ ඉවසීම

තඹ තුමාගේ ඉවසීම ගැන පවසන විට එතුමාගේ ජීවිතය පුරාවටම ඉවසීමෙන් හා කලබල නොවූ ජීවිතයක් ගත කළේය.එතුමාට අල්කුර්ආනයේ පළමු වචනය පහළවූ දින සිට අත්තිම හුස්මය දක්වා ඉවසීමෙන් තමාගේ මෙම ප්‍රචාරය කරමින් සිටියහ.එතුමා තඹත්වයට පත්වී මෙම ප්‍රචාරයෙන් තමාට මුහුණ දීමට සිදුවන හිංසාවන් ගැනද දැන සිටියේය.එතුමා දේව දුත පිබිරිල්ව හමුවූ දින තම බිරිඳ සමග වරකා බිත් තව්ෆල් යන පුද්ගලයා වෙතට ගිය විට මහු මඬව මඬගේ ගෝත්‍රිකයන් පිටකරන විට මා

පීචතුන් අතර සිටිය යුතුය යනුවෙන් පැවසුවේය.එවිට තනි තුමා මාගේ ගෝත්‍රිකයන් මාව සිට කරන්නේද යනුවෙන් ප්‍රශ්න කළේය.එවිට මහු එසේමයි.මබ සේ පැමිණි කිසිම පුද්ගලයෙක් හිංසාවට හා පීඩාවට පත් නොවී නොසිටිය.එම පුද්ගලයා ආරම්භයේ සිට සියළු අපහසුතාවයන්,හිංසාවන්, කුමන්ත්‍රණ හා විරුද්ධත්වය දරා ගැනීමට තමන්ව සකස් කර ගත්හ.

තනි තුමාගේ ප්‍රචාරය නැවත්වීමේ අරමුණින් එතුමාගේ ගෝත්‍රිකයන් හා පවුල් ඥාතීන් එතුමාට හිංසාකරන විට, නින්දාකරනවිට හා විහිළ කරන විට ඒ සියල්ල දරාගෙන ඉවසීමෙන් සිටියේය.තනි තුමාගේ ප්‍රචාරය ව්‍යාප්තයක් ලෙස පවසා එතුමාව දරුණු ලෙස නින්දාවට පත්කළේය.එසේම එතුමාව ගාස්ත්‍ර කාරයෙක්,කවිවරයෙක්, පිස්සෙක් හා හුනියම් කාරයෙක් බවට පවසා හිංසා කළේය.එතුමා පවසන අල්කුර්ආන් වචන පැරැන්නගේ කටකථා බවට තර්ක කළේය.අබුජ්හේල් තනි තුමා බලා මබ පවසන සියල්ල සත්‍ය නම් අපට අහසේ සිට ගල් වැස්සක් හෝ වේදනාගත දඬුවමක් ගෙන එන්න යනුවෙන් පැවසීය.

තනි තුමා ජනතාව අතරට ගොස් ඉස්ලාම් දහම ප්‍රචාරය කරන විට මහුගේ බාප්පා වන අබු ලත්බි එතුමාගේ පිටුපසින් ගොස් එතුමා කරන ප්‍රචාරය ව්‍යාප්ත ලෙස එය වැළඳ ගැනීමෙන් එම ජනයන්ව අවවාද කරන සේම මහුගේ බිරිඳ උම්මු ජමීල් දර හා කටු එකතු කර තනි තුමා ගමන් කරන මාර්ගයේ දමා එතුමාට හිංසා කළේය.

මවුන් (මක්කා මුෂරික්වරුන්) නම් තුමාට හා එතුමාගේ අනුගාමියන්ට හිංසා කිරීමෙන් සීමාව ඉක්මවා ගොස් අවුරුදු තුනක කාලයක් මවුන් කුසගින්න දරාගත නොහැකිව ගස්කොළ ආහාරයට ගන්නා තරමට එක් ප්‍රජාතයකට තල්ලු කර වෙන්කර තැබුවේය. එසේම නවී තුමාගේ බිරිඳ වන කදීජා රලි තුමියගේ අභාවය හා එතුමාගේ බාප්පා වන අබුතාලිබ් ඉස්ලාම් දහම නොවැළඳ අභාවයට පත්වීම එතුමාට ඉතාමත් ගෝකයක් විය. කුරෙරේ මවුන් නවී තුමාව සාතනය කිරීමට නොයෙක් අවස්ථාවන්වල උත්සාහකළ පසු එතුමා මදිනාව බලා පිටත් විය. එහි ඉවසීමෙන් හා පරිත්‍යාගයෙන් යුත් නව ජීවිතයක් ආරම්භ කලේය. එහි අධික පිරිසක් දුප්පත්කම නිසා කුසගින්නෙන් තමාගේ කුසෙහි ගල් බැඳ පීවත් වෙන්නට වූහ. වරක් නවී තුමා (මා අල්ලාහ් වෙනුවෙන් කසිම පුද්ගලයෙක් බිය නොගැන්වින තරමට මා බිය ගැන්විනි. කිසිම කෙනෙක් අල්ලාහ් වෙනුවෙන් හිංසාවට පත් නොකරන් තරමට මා හිංසාවට ලක්වුනෙමි. මට හා බිලාල්ට මහු සහවාගන් සුළු ප්‍රමාණයේ අහාරයක් හැර අපට ආහාර නැතිව දින තිහක් ගතවී ඇත යනුවෙන් පවසන්නේය.

නවී තුමාගේ ගෞරවයට හානි සිදු කිරීමට මුතාෆික් වරුන් හා අරාබි අන්වණයන් උත්සාහ කලෝය. ඉබ්නු මස්ජුද් රලි තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය : නවී තුමා යුද්ධයකින් ලැබුණු වස්තූන් සියල්ල බෙදන විට එක් මදිනා අනුගාමිකයෙක් මෙම බෙදීම මගින් නවී තුමා අල්ලාහ්ගේ තාප්නිය බලාපොරුත්තු වෙන්නේ නැත යනුවෙන් පැවසීය. මා නවී තුමාට මෙය දනුම් දුන්නෙමි. එයට නවී තුමාගේ මුහුණ (කෝපයෙන්) වෙනස්වෙන්නට විය. පසුව

අල්ලාහුනආලා මුසා නබි තුමාට දයාව දක්වනු මට වඩා මහු හිංසාවට ලක්වෙන විට ඉවසීමෙන් සිටියහ යනුවෙන් පැවසීය.

එසේම නබි තුමාගේ දුදරුවන් හත් දෙනාගෙන් ආනිමා රලි තුමිය හැර අන් සියළු දෙනාම එක්කෙනෙක් පසු තව කෙනෙක් මරණය පත්වූ අවස්ථාවේද ඉවසීමෙන් සිටියහ. එවිටත් නබි තුමා වෙහෙසට පත්තොවී ඉවසීමෙන් කටයුතු කළේය. නබි තුමාගේ පුත් ඉබ්රාහිම් මරණයට පත් වූ විට ඇත්තෙන්ම ඇස් කඳුළු සලන්නේය, හිත දුක්වෙන්නේය, අපගේ දෙවියා (අල්ලාහ්) ගේ තෘප්තිය හැර වෙන කිසිවක් නොපවසන්නේවූ, අප තුමගේ වෙන්වීමෙන් ශෝකයට පත්වන්නේවූ යනුවෙන් පැවසීය.

නබි තුමාගේ නැමදීම

නබි තුමා අල්ලාහ්ට වැදීමෙන් හා මහුව සිහි කිරීමෙන් සෑමදාම නිරතව සිටියහ. කුමක් හෝ ශෝකයක් හෝ පීඩාවක් ඇති වූ විට බිලාල් රලි තුමාව අඩගසා අපව සලාතයට කැඳවීම මගින් විවේකය ලබා දෙන්න යනුවෙන් පවසයි.

නබි තුමා රාත්‍රී කාලයේ තමාගේ පාදෙක ඉදිමෙන තරමට අල්කුර්ආනයේ දීර්ඝ වාක්‍ය පාරායන කර සලාතයේ නිරත වන්නේය. තමාගේ යටි රුචුල තෙමෙන තරමට අල්කුර්ආනයේ වාක්‍ය පාරායනා කරමින් අඩන්නට වූහ. දිනක් ආයිෂා රලි තුමිය නබි තුමාගෙන් ඔබගේ පෙර හා පසු පවු සියල්ල අල්ලාහ් සමා කර ඇතිවිට ඇයි ඔබ මෙසේ කරන්නේ යනුවෙන් විමසීය. එයට නබි තුමා (මා (අල්ලාහ්ට) ස්තූති වන්න පුද්ගලයෙක්ව සිටිය යුතුයි)

යනුවෙන් පැවසිය.එසේම තඹ තුමා ජීව කාලයේ, උෂ්ණ කාලයේ හා ගමනේ හා තමන් ගමේ සිටින අවස්ථාවන්වල අධිකව උපවාසයේ තිරන්තවත්තට වූහ.අඬු දර්ථා රලී තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය : අපගෙන් කෙනෙක් තමන්ගේ අත තමාගේ හිස මත තබන තරමට අධික උෂ්ණ කාලයක සිටියෙමු.තඹ තුමා හා අඬුදල්ලාහ් බිත් රවාහා හැර වෙන කිසිම දෙනෙක් උපවාසයේ තිරන වූයේ නැත.

එසේම තඹ තුමා තමන් අතර ඇති සියළු දේවල් සීමාවක් නොමැතිව (සදකා) දන් දෙන්නට විය.දුප්පත් කමට බිය නොවීය.එතුමාගේ යමක් අසන්නාව (කිසිවක් නොදී) එළෙව්වේද නැත.එතුමාගේ අනුගාමිකයන්ට උදවු උපකාර කරන්නේය.තඹ තුමාගෙන් යම් දෙයක් ඇසූ විට නොමැත යනුවෙන් මහු නොපවසයි යනුවෙන් සහාඛාවරුන් පවසන්නේය.

තඹ තුමාගේ ප්‍රතිභාව.

කවරෙකුට ලෝකයේ අවශ්‍යතාවයන් සියල්ල ලැබෙන විට එ සියල්ල උදාසීන කර හැර දමා ජීවත් වෙන්නේද මහුට හැර වෙන කිසිවෙකුට මෙම ප්‍රතිභාව නම් ගුණාංගය ගැලපෙන්නේ නැත.තඹ තුමා මෙම ලෝකයේ ප්‍රතිභාවෙන් හා ලෝක වස්තූන් වලට ආශාවකින් තොරව ජීවත් විය. එතුමා ඉස්ලාම් දහම ප්‍රචාරය කරමින් සිටියහ.මුළු ලොවම එතුමාගේ පා අතර තිබුණු විටත් අපහසු ජීවිතයේ තාප්තියෙන් ජීවත් විය.එතුමා අල්ලාහ්ගෙන් ප්‍රාර්ථනා කලා නම් අල්ලාහ් එතුමාට අවශ්‍ය මුදල් සැප සම්පත් ලබාදෙන බව තිසැකයි,මක්තිසාදයන් එතුමා අල්ලාහ්ගේ ශ්‍රේෂ්ඨ හා උතුම් මැවීමකි.

කෙසෙමු රලි තුමා පවසන නම් වදනක් ඉමාමි ඉබ්නු කසීර් (රහි) නමාගේ තෘතීයි ග්‍රන්ථයේ මෙසේ වාර්තා කරන්නේය. මඬට අවශ්‍ය නම් මඬට පෙර කිසිම නම් වරයකුට නොලැබුණු හා මඬට පසු කිසිම කෙනෙකුට නොලැබෙන මෙම භූමියේ ධනයන් සියල්ල මඬට ලබා දෙන්නෙමු යනුවෙන් නම් තුමාට පවසන ලදී. එයින් අල්ලාහ්ගේ නිධානයෙන් කිසිම දෙයක් අඩු නොවේ. එයට නම් තුමා ඒ සියල්ල මට අවසාන දිනයට එකතු කරන්න යනුවෙන් පැවසීය.

නම් තුමා ආශ්චර්‍ය ජීවිතයක් ගත කළේය. අබු දර් රලි තුමා මෙසේ පවසන්නේය: මා නම් තුමා සමග මදිනාවේ ගල් පර්වතයක් අසලින් උහද් කන්ද දෙසට ගමන් කරමින් සිටියෙමි. එවිට නම් තුමා මෙම උහද් කන්ද හා සමානව මා අතර රත්තරන් ලැබූ විටත් එයින් මාගේ නය බේරා ගැනීමට සුළු ප්‍රමාණයක් ගැනීමෙන් හැර දවස් තුනක් මා එයින් දීනාරයක් තබාගෙන ගත කිරීමට කැමති නැත, ඒ සියල්ල අල්ලාහ් වෙනුවෙන් ඔහුගේ වහලුන්ට (සදකා) දානය කරන මෙන් මා පවසමි යනුවෙන් නම් තුමා පැවසීය. තවත් අවස්ථාවක මට හා මෙම ලෝකයට කිසිම සම්බන්ධයක් නැත, මට හා මේ ලෝකයට අති සම්බන්ධය එක් මගියෙක් ගසක සෙවනැල්ලක විවේකය ලබාගෙන එම ගස අතහැර නැවත ගමන ආරම්භ කරනසේය යනුවෙන් නම් තුමා පැවසීය.

තඹ තුමාගේ ආහාර හා ඇඳුම

නම් තුමාගේ නිවසෙහි ලිප පත්තු නොකර මාසයක්, මාස දෙකක් හෝ තුනක් ගත වී ඇත. එතුමාගේ අහාරය චූයේ

අල් අස්වදානි නම් රටඉදි හා වතුරය.නවත් සමහර අවස්ථාවන් වල කුසගින්න දරා ගත නොහැකිව අපහසු තාවයෙන් දිනක් ගතකර ඇත.එතුමාගේ විශේෂ ආහාරය නිරිගු පිටියෙන් සාදනලද රොටි විය.ගරන ලද පිටිවලින් පිළියෙළ කර රොටි තබී තුමා අනුභව කර බවට කිසිම සාදකයක් නැත.තබී තුමාට සේවය කරමින් සිටි අනස් රලි තුමා මෙසේ පවසන්නේය: තබී තුමා හමුවීමට ආගන්තුකයන් පැමිණෙන දවස හැර එතුමා ළග රොටි හා මස් වලින් සකස් කතර ලද දවල් හෝ රූ ආහාර දෙකක් තිබුනේ නැත.

තබී තුමාගේ ආහාරය මෙන්ම ආඥුම එසේම විය.තබී තුමාට ආඥුම් මිලදී ගැනීමට ශක්තිය අති විටත් එය සඳහා වියදම් නොකර ඉතාමත් ප්‍රහීණ ජීවිතයක් ගත කර බවට එතුමාගේ අනුගාමිකයන් පවසන්නේය.එක් අනුගාමිකයෙක් එතුමාගේ ආඥුම ගැන මෙසේ වර්ණනා කරන්නේය:මා තබී තුමාව හමුවී යම් දෙයක් ගැන තබී තුමාගෙන් විමසීමට පැමිණියෙමි.එවිට එතුමා සත කපු පුළුන් වෙස්ටියක් පමණක් ආඳ සිටියේය.අඬු ඹුර්දා රලි තුමා ආඉෂා රලි තුමිය වෙත ගිය විට ආය පොරෝතාවක් හා සත වෙස්ටියක් පෙන්වා මෙම ආඥුමෙන් තබී තුමා මරණයට පත්වූහ යනුවෙන් පැවසීය.මා තබී තුමා සමග යනවිට එතුමා නජ්රාත් දේශයට අයත් සත වාටිය ඇති පොරෝතාවක් ආඳ සිටියේය යනුවෙන් අනස් රලි තුමා පවසන්නේය.

තබී තුමා මරණයට පත්වන විට එතුමාගේ සුදු පාට ඹුරුවා,ආයුධය හා දානය කරන ලද ඉඩම හැර දිනාරයක්,දිරිඟමක් හෝ කිසිම වහලෙක් ද සිටියේ නැත.

නබ් තුමා මරණයට පත්වන විට මගේ නිවසේ නිරිගු පිටි පුළ ප්‍රමාණයක් හැර එක් පුද්ගලයෙකුට ආති ආහාරද නොතිබුනි. එතුමා මරණයට පත්වන විට එතුමාගේ සන්තානය එක් යුදෙව්වෙක් වෙත පුළ ප්‍රමාණයේ නිරිගු පිටි ලබා ගැනීම සඳහා උකස් තැබුනි යනුවෙන් ආඉෂා රලි තුමිය පැවසීය.

නබ් තුමාගේ නීතිය

නබ් තුමාගේ නීතිය හා සාධාරණත්වය ගැන පවසන විට අල්ලාහ් සමග, තමන් සමග, තමාගේ බිරිඳන්, අනුගාමිකයන්, මිත්‍රයන්, තමන්ගේ මනය පිළිගත්තන් හා නොපිළිගත්තන් හා තමන්ට හතුරුකම් කරන්නන් යන සියළු දෙනාටම එක සේ සැලකුවේය. ගෝත්‍රිකයන් පැමිණ තමන්ට වූ අසාධාරණය ගැන පවසන විට ඔවුන්ට සාධාරණයෙන් හා නීතියෙන් තීරණය කළේය. එසේම තමාගේ අනුගාමියන් අතර වෙනස්කම් කිරීමට කැමැති වූයේ නැත. ඔවුන් සමග සාධාරණයෙන් හා සාමයෙන් හැසිරුණේය. ඔවුන්සේම තමාද හිංසා පීඩන දරාගතහේය. අබ්දුල්ලාහ් බිත් මස්උදි රලි තුමා මෙසේ පවසන්නේය: බද්ථ් යුද්ධයට යන විට අප තුන්දෙනෙකුට එක් ඔටුවෙක් වශයෙන් තිබුනි. නබ් තුමා සමග අබු ලුබාබා හා අලි රලි තුමා සිටියෝය. නබ් තුමාගේ චාරය පැමිණි විට ඔවුන් දෙදෙනා අපි පා ගමනෙන් එන්නෙමු ඔබ ඔටුවා මත ගමන් කරන්න යනුවෙන් පැවසීය. එයට නබ් තුමා ඔබලා දෙදෙනා මට වඩා ශක්තිමත් නැත. එසේම මමත් (අල්ලාහ්ගෙන්) කුලිය ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය නැති කෙනෙක් නොවේ යනුවෙන් පැවසීය.

දිනක් නම් තුමා උසෙසද්දී ඛිත් හුලෙරේ රලි තුමා සහාබාවරුන් සමග විහිළ කරමින් සිනාගස්සමින් සිටින විට ඔහුගේ ඉණට කෝටු කැබැල්ලකින් පහරක් ගැසුවේය. එයට ඔහු නම් තුමා මත මට හිංසා කළේය මා මතගෙන් පලිගැනිය යුතුයි යනුවෙන් පැවසීය. එයට නම් තුමා පිලිගනු යනුවෙන් පැවසීය. මතගේ ඇගේ සැව ව ඇත මාගේ ඇගේ සැව වක් නැත යනුවෙන් පැවසීය. එයට නම් තුමා නමාගේ සැව ව ඉස්සුවේය. පසුව උසෙසද් රලි තුමා නම් තුමාව බදාගෙන එතුමාගේ පිටට හාද්දක් දුන්නේය. පසුව නම් තුමා මා මෙසේ කිරීමට කැමැති වුණෙමි යනුවෙන් පැවසීය.

මිනිසුන් අතර සාධාරණයට ඉටු කරන විට අල්ලාහ්ගේ තිනිටිති උල්ලංඝනය වීමට නම් තුමා කැමැති වූයේ නැත. වැරදිකරු තමන්ගේ දොතියා හා තමන්ට හිතවත් වූවන් සාධාරණයෙන් හැසිරුනේය. මක්සුමි ගෝත්‍රයේ එක් සිත්‍රියක් සොරකමක් කර විට ඇය වෙනුවෙන් උසාමාගේ රෙකමාදාරුව නම් තුමා බාරගත්තේ නැත. පසුව මෙසේ පැවසුවේය : මතුමුහුනි මතලාට පෙර පැමිණි ජනතාවන් විනාගයට පත්වුනේ ඔවුන්ගෙන් ශ්‍රෝෂ්ඨියකු සොරකමක් කරා නම් ඔහුව දඩුවම් නොකර ඔහුව ඔවුන් අත් හැරියේය, එසේම දුර්වලයෙක් සොරකමක් කරා නම් ඔහුව ඔවුන් දඩුවම් කලෝය. සත්‍යයෙන්ම අල්ලාහ් මන මා දිවුරා පවසන්නෙමි මුහම්මද්ගේ දියණිය ආනිමා සොරකමක් කරා නම් මා ඇයගේ අත කපන්නෙමි.

මුහම්මද් නබි තුමා ගැන ලෝක උගතුන්ගේ අදහස්

සමහර දාර්ශනිකයන්, උඩරට හා පහතරට උගතුන් නබි තුමා ගැන පවසා ඇති අදහස් පහත සඳහන් කරන්නෙමු. මෙය නබි තුමාගේ ශ්‍රේෂ්ඨත්වය හා එතුමාගේ යහ ගතිගුණ, එතුමා අපට පෙන්වාදුන් ඉස්ලාම් දහම සත්‍ය බවට හා එතුමා අල්ලාහ් දෙවියුගේ දුතයා බවටද සාක්ෂියකි. මෙම අදහස් සියල්ල ඉස්ලාමිහි සතුරන් ව්‍යාජ ලෙස පතුරුවන මතවලට වඩා ඇත්ව ඇත.

බෙනාර්ට්ෂා නම් උගතා නමාගේ මුහම්මද් නම් ග්‍රන්ථයේ මෙසේ පවසා ඇත. (මෙම ග්‍රන්ථය බ්‍රිතාන්‍ය රජය මගින් ප්‍රභූස්සන ලදී) ලෝකෙට මුහම්මද් සේ දුතයෙක් ඉතාමත් අවශ්‍ය වී ඇත. මෙම දුතයා නමා ප්‍රචාරය කර දේව දහම ගොරව ස්ථානයක තැබුවේය. මෙම දහම සියළු ශිෂ්ටාචාර වලට උඩින් සදාකාලිකව ශ්‍රේෂ්ඨයෙන් පවතී. මාගේ ගෝත්‍රිකයන් මෙම දහමට සාක්ෂි පිට අතුව විය. යුරෝපා මහාද්වීපයේ මෙම දහම තවත් අධිකව පැතිරෙයි.

තවද මහු මෙසේ පවසන්නේය: ආගම් වාදීන් හා අනුවන වාදීන් මධ්‍යම ගත වර්ෂ කාලයේ මුහම්මද්ගේ මෙම දහමට අපැහැදිලි අදහස් එකලේය. මුහම්මද් නබි තුමාව ක්‍රිස්ති ජාතිකයන්ගේ හතුරෙක් ලෙස දර්ශන කලේය. නමුත් මොහු ගැන මා පර්යේෂණ කළ විට මහුට ඉතාමත් ආශ්චර්ය පුද්ගලයෙක් ලෙස හඳුනා ගත්තෙමි. මහු ක්‍රිස්තියානි ජාතිකයන්ගේ හතුරෙකු නොවන බවද මහු මිනිස් ජනතාව ආරක්ෂා කරන පුද්ගලයෙක් බවටද හැඳින්

විය යුතුය. මහු අද ලෝකය පාලනය කරා නම් අපට ඇති වී ඇති සියළු ප්‍රශ්න වලට විසඳුම ලබා දී ජනතාව බලාපොරොත්තුවෙන් සිටින සාමය හා සමාදානය මහුට ඇතිකළ හැක බව මාගේ අදහසයි.

තෝබල් න්‍යාග ලැබූ තෝමස් කාරිල් (Thomas caelyle) නම් දාර්ශනිකයා තමාගේ නායකයන් යන ග්‍රන්ථයේ මෙසේ පවසන්නේය: ඉස්ලාම් ව්‍යාප් දහමකි, මුහම්මද් නබි තුමා බොරු කාරයෙක් හා වංචාකාරයෙක් යනුවෙන් කවරෙකු හෝ සවන් දුන්නේ නම් අද කාලයේ මහු සවන් දෙන ඉතාමත් තින්දා හා අසබ්‍ය වචනයකි. මෙසේ ව්‍යාප් අදහස් පතුරුවන්නන් සමග අප සටන් කළ යුතුය. එම දුතියා පෙන්වාදුන් මෙම දේව දහම ගත වර්ෂ දොළිහක් ආසන්න වශයෙන් කෝටි විස්සකට ආලෝකය දෙමින් පවතී. ගණන් කිරීමට නොහැකි කෝටි ගණන් මිනිසුන් කුමන දහමේ ජීවත් වී එම දහමේම මරණයට පත්වුවාද එම දහම ව්‍යාප් හා වංචා දහමක් බවට මඛලාට සිතිය හැකිද?

ඉන්දිය දාර්ශනිකයා වන රාමක්‍රිෂ්නා රාවි මෙසේ පවසන්නේය: මුහම්මද් නබි තුමා බිහිවන විට අරාබි ප්‍රදීපය සලකන තරමට නොතිබින. එම කාන්තාරයේ මුහම්මද් නබි තුමා තමාගේ ආත්මයෙන් නව ලෝකයක් බිහි කිරීමට, නව ජීවිතයක්, නව සදාචාරයක් හා නව ගිණිවාරයක් හා නව රජයක් බිහි කිරීමට හැකිවිය. එය මොරෝක්කෝ මරාකිෂි නගරයේ සිට ඉන්දිය මහාද්වීපය දක්වා ද නවත් අෆ්ට්කාව, අයිරෝප්පාව හා ආසියාව යන මහාද්වීප තුනෙහිම නව ජීවිතයක් බිහි කරන්නට විය.

කැනඩා ජාතිකයෙක් වන සුචෙවෙර් නම් උගතා මෙසේ පවසන්නේය: මුහුම්මද් නම් තුමා තමාගේ දහමේ නායකයෙක් ලෙස සිටියේය. එයට කිසිම සැකයක් නැත. එසේම ඔහු ශිෂ්ටාචාරය උගන්වන්නෙකු ලෙසද, සරල කවිකයෙක් ලෙසද, එඩ්වර්තයෙක් ලෙස හා ශ්‍රේෂ්ඨ කල්පනා කාරයෙක් ලෙසද පෙනෙන්නට විය. මෙම ගුණාංග වලට විරුද්ධව ඔහුට චෝදනා කිරීම හොඳ ගුණාංගයක් නොවේ. ඔහු පවසන සියල්ල සත්‍ය බවට ඔහු විසින් අපට ලැබෙන ලද අල් කුර්භානය හා ඔහුගේ ඉතිහාසය තිවැරදි සාක්ෂියකි.

සර් විලියම් මුර් (Sir William muir) මෙසේ පවසා ඇත: මුහුම්මද් මුස්ලිම්වරුන්ගේ දුතයාය. ඔහු කුඩා කාලයේම අමීත් (විශ්විස වන්නයා) නමින් ඔහුගේ රටේ ජාතිකයන් විසින් පවසන ලදී. එයට හේතුව ඔහුගේ යහපත් ගතිගුණ හා මිහිරි ජීවිතයයි. කෙසේ වුවත් ඔහු ප්‍රශංසා කරන්නන්ගේ ප්‍රශංසාවට වඩා ඔහු උසස් තත්වයේ සිටියේය. තුගන් පුද්ගලයින් ඔහුගේ ශ්‍රේෂ්ඨත්වය නොදැනී. එතුමාගේ ශ්‍රේෂ්ඨ ඉතිහාසය පර්යේෂණය කරන්නාට පමණක් ඔහු ගැන දැන ගැනීමට හැක. දුතයන්ගෙන් හා ලෝක ශිලාචාර වාදීන්ගෙන් ඔහුට ප්‍රථම ස්ථානය ලැබීමට හේතුව ඔහුගේ මෙම ශ්‍රේෂ්ඨ ඉතිහාසයවේ.

මුහුම්මද් තුමාගේ පැහැදිලි කථා සංවාදයෙන් හා සරල දහමෙන් බුද්ධිය තිගැස්සෙන තරමට ක්‍රියාවන් කර ඇත. ඉතා කෙටි කාලයෙන් නිත්දෙනි සිටි සිත් සියල්ල අවදි කර යහපත් ගතිගුණ උගන්වා ලෝකයට ශිලාචාරය

පෙන්වා දුන්නේ ඉස්ලාම් දහමෙහි දුතයා මුහම්මද් පමණි යනුවෙන් මහු පවසන්නේය.

රුසියා ආර්ගනික ජාතිකයෙක් වන ලියෝ ටෝල්ස්ට් ටෝයි (Leo Tolstoy) මෙසේ පවසන්නේය: අශීලාචාර හා අයහපත් ගතිගුණයෙන් පිරි තිබූ ජනතාව එයින් මුදවා මවුන්ට සංවර්ධනය වීමට හා උසස් වීමට මග පෙන්වා දුන් මුහම්මද්ට ආඩම්බර වීමට හැක. මුහම්මද්ගේ දහම දැනුමට හා බුද්ධියට ගැලපෙන නිසා එය මුළු ලෝකෙටම පැතිරෙයි.

නමිසාවි ෂීරිට්ක් (Austria) මෙසේ පවසන්නේය: මිනිස් සමාජය මුහම්මද් සේ පුද්ගලයෙක්ව තමන් සමග එකතු කරගැනීමෙන් ආඩම්බර වන්නේය. හේතුව මහු ලිවීමට හා කියවීමට නොදැනත් ගනවර්ෂ දසකට පෙර මෙසේ තීතිරිති වෙන්නර දුන්නේය. අපට මෙම තීතිරිති ලැබුනා නම් අපි මීටවඩා භාග්‍ය වන්නයක් ලෙස සිටීමට හැකි වී ඇත.

وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلم
والحمد لله رب العالمين

පටුන

අනු අංකය	විෂය	පිටු අංකය
01	නඹත්වයට පෙර අරාඹ්වරුන්	03
02	ඇත් සටන	05
03	පපුව පැලීම	08
04	නඹත්වයට පත්වීම	13
05	ප්‍රසිද්ධ කැඳවීම්	16
06	අඛිසීනියාවට නිජරත් යාම	22
07	උමර් (රලී) ඉස්ලාමය වැළඳ ගැනීම	27
08	ශාක වසර	33
09	තායිෆ් ගමන	34
10	ඉස්රා හා මි:රාජ	35
11	කැඳවීමේ නව මූලස්ථානය	38
12	මදීනාවේ නඹතුමා	42
13	බද්ර් යුද්ධය	43
14	උතද් යුද්ධය	49
15	මක්කාව ජය ගැනීම	55
16	නඹතුමාගේ අභාවය	56
17	නඹතුමාගේ ගුණාංග	62
18	නඹතුමාගේ ආශ්චර්යයන්	64
19	නඹතුමාගේ කරුණාව	70
20	නඹතුමා ගැන විශාරදයන්ගේ වැකි	80